JOH. NICOLAI FUNCCII
Marburgenſis

DE

ORIGINE LATINÆ LINGUÆ

TRACTATUS,

Quo

Germaniæ ceu Matri primos Italiæ incolas, ac proin Romanos, ſuum & genus & linguam debere, ex utriusque Gentis Antiquitatibus & ipſa Populorum migratione demonſtratur.

GIESSÆ & FRANCOFURTI,
Apud Vid. JOH. REINH. VULPII & EB. HENR. LAMMERS,
M DCC XX.

Digitized by Google

Digitized by Google

INCLYTÆ
ACADEMIÆ MARBVRGENSIS
MAGNIFICO DN. RECTORI.
CÆTERIS
OMNIVM FACVLTATVM
MEMBRIS EXCELLENTISSIMIS.
VIRIS
SVMME REVERENDIS,
AMPLISSIMIS, CONSVLTISSIMIS,
EXPERTISSIMIS,
ACVTISSIMIS, CLARISSIMIS,
PROFESSORIBVS,
DIVINARVM ET HVMANARVM SCIENTIARVM
LONGE CELEBERRIMIS,
BONARVM ARTIVM INSTAVRATORIBVS,
DE ECCLESIA & REP. LITERARIA
OPTIME MERITIS & MERENTIBVS ADHVC,
MÆCENATIBVS SVMMIS,
INDVLGENTISSIMIS ITEM PRÆCEPTORIBVS SVIS,
ATQVE DOMINIS,
SVO CVIQVE ORDINE & IVSTO TITVLO,
HONORANDIS,
DISSERTATIONEM
DE ORIGINE LATINÆ LINGVÆ,
CVM VOTO OMNIGENÆ FELICITATIS &
GRATÆ MENTIS TESTIFICATIONE
D.
AVCTOR.

Digitized by Google

DEDICATIO.

NIhil, PATRES CONSCRIPTI, quod Clariſſimis Nominibus VESTRIS dignum, h.c. elegans atque eximium, à me nullius doctrinæ, nullius eruditionis homine proficiſci, ſatis certe ſcio. Nihilominus, cum hæc qualiscunque, ſive ſententiæ, ſive rationum momenta, ſive ordinem, ſive ipſa denique verba conſideramus, maximam partem ex Antiquitatibus Græco-Romano-Germanicis & variis hinc inde earum Scriptoribus hauſta, & in ſuaviſſimo tot Mæcenatum complexu liberalius conſcripta diſſertatio *de Origine Latinæ linguæ* fato paulo iniquiori publicæ datur luci; una omnium VESTRA innixus Benevolentia & Humanitate, confido mihi gratioſe con-

Digitized by Google

condonatum iri, quod Schediaſma illud VOBIS, MAGNIFICE DOMINE RECTOR, VIRI SUMME REVERENDI, AMPLISSIMI, CONSVLTISSIMI, EXPERTISSIMI, ACVTISSIMI, PRÆCEPTORES & PATRONI, devoto ſubjectæ mentis & venerationis cultu offerre audeam.

Si pueritiæ memoriam volo recordari ultimam, inde usque longum repetens præteriti temporis ſpatium, VOS video, & ad ſuſcipiendam & ad proſequendam hanc ſtudiorum rationem, mihi Principes extitiſſe. Abhinc mihi ſæpe in mentem venit gratulari, quod Marburgi ſim: non quod cæco Patriæ, ut ſolent nonnunquam mortales, ego detinear amore, non quod cœli temperies, non tractus terræ, non plaga, non urbis ſtructura mihi adeo placeant, vel miranda capere me ſinam Antiquitatis veſtigia, quæ quidem omnia heic minime gentium, iſtud ut mereantur, reperire potui; ſed quod in hac noſtra Civitate frequentetur celeberrima Muſarum ſedes, quod eo loco agere vitam mihi detur, qui tot tantiſque Reip. literariæ Luminibus, divinis humaniſque

Digitized by Google

niſque ſcientiis, bonis artibus, quolibet ſtudiorum genere, otio, libertate, rerum omnium copia, omni denique Virtute vigeat floreatque usque adeo, ut ad ſummam felicitatem iis, qui liberalioribus flagrant literis prope nihil deeſſe videatur. Iſta libenter ego mecum cogito, multo etiam libentius, cum illud addo, frui me, una cum fideliſſima inſtitutione, Benevolentia VESTRA atque Munificentia, ut in clientela me ſentiam eſſe tam ſplendidi tam Illuſtris Collegii, nobilitate ornati ea, quæ vera demum Nobilitas eſt. VESTRA, PATRES CONSCRIPTI, Gratia VESTRA Informatione, nunquam ſine luculenta inſignis erga me, nihil tale vel merentem vel cogitantem, affectus ſignificatione, atque adeo ſignis exoptatiſſimis ſanctisque VESTRIS ultra duo luſtra Muſarum & Apollinis caſtra ſecutus miles gloriari poſſum VESTRIS ſolummodo profeciſſe Auſpiciis atque bonis artibus non niſi præclara opera VESTRA magis magisque per omnes coronarum diſtributionis ordines imbutum fuiſſe. Si quid ergo eſt in me ingenii, quod ſentio quam ſit exiguum, id VOBIS unice debeo, ac proin VOSmet ipſi fructus, qualescunque tandem fuerint, iſtius à me repetere VESTRO Jure valetis.

Certe ſi tot tantaque à VOBIS Beneficia ingratus acceptaſſe viderer, judicandus merito eſſem ſine pectore corpus, cæterisque perquàm ſimilis animalibus, quæ natura prona & ventri obedientia finxit. At ego nunquam non iſthæc gratiſſimo percepi animo, quicquid ex VOBIS hauſerim, aliquando etiam ſervitiis VESTRIS dicare

mo-

modeſte cogitans, licet dudum de modo deſperavi. Et ecce nunc venit ſpecimen ſatis leve Academicum, quo melius hoc tempore nihil habeo, quod veteri Clientum more offerre & publice, quantum PRÆCEPTORES & PATRONI, VOBIS debeam, maxima cum voluptate mea teſtari queam. Spero, pro ſingulari Gratia mihi toties totiesque probata, VOS animum devotum & gratiſſimum meum non ex chartacei munuſculi hujus vilitate, ſed ex meritorum VESTRORVM & collati hactenus in me Beneficii magnitudine æſtimaturos.

Quod jam pridem à Deo T. O. M. precati ſunt mecum Academiæ cives atque clientes, quotquot VOS colunt, omnes, nunquam ego deſiſtam ardentiſſimis contendere ſuſpiriis, Numen clementiſſimum, quod conatibus VESTRIS perpetuo adſpiravit, VESTRAque Eloquentia & Studiorum proſpero admodum ſucceſſu noſtra perſonare Auditoria & Athenæum hoc ſat ſplendidum eſſe voluit: ad unum omnes VOS, PATRES CONSCRIPTI, felices, incolumes atque ſoſpites quam diutiſſime præſtet: VESTRIS uti doctrinæ, Pietatis ac Prudentiæ pervigiliis ſuaviſſimum hoc bonarum artium Emporium novis continuo incrementis, iisque perpetuis atque conſtantibus efflorefcere videatur. VESTRA proin Conſilia, quæ ſpectant

ctant ad cultioris vitæ, Religionis , Juſtitiæ, Sanitatis, Humanitatis emolumentum, & gloriam imo ſalutem Patriæ procurant , & rem literariam modo incredibili provehunt, exoptatiſſimo Rerum exitu fortunare velit. Valete PATRES CONSCRIPTI, PRÆCEPTORES atque PATRONI, Valete & favere haud dedignamini

Nominum & meritorum maxime inclytorum cultori & admiratori,

Clienti obſervantiſſimo, obſequentiſſimo
JOH. NICOLAO FUNCCIO.

TRA-

Digitized by Google

TRACTATUS DE *Origine Latinæ Linguæ.*

CAP. I.

Quænam Diverſi de Latinæ Linguæ Originibus ſenſerint.

§.1. *Nihil difficilius eſſe, quam populorum eorundemque linguarum origines indagare.* 2. *Hinc circa Latinam linguam diſſenſus:* 3. *Ut Dionyſius & Quintilianus eam ſtatuerint eſſe mixtam è Barbara & Græca.* 4. *Quibus Varro accedit.* 5. *Recentiores mage Græcis tribuunt;* 6. *Magis alii Germanis.* 7. *Stiernhelmius eam ex Thuſca, Græca & Phrygia deducit.* 8. *Inchoferus nunquam in Italia fuiſſe aliam ſtatuit præter Linguam Latinam.* 9. *Hugo iſtam facit Japheticam.* 10. *Disquiritur num Romulus ſuo regno linguam invexerit aliam;* 11. *Num Latinus juxta Gotfridum.* 12. *Origo Latinæ Linguæ num ex Hebraica & linguarum confuſione derivanda.* 13. *Qua ratione homines primum in Italiam venerint.* 14. *Quo tandem fundamento ad conciliandas aliorum ſententias ſtatuitur Avia Latinæ Linguæ incerta, Mater Germanica, Magiſtra Græca.* 15. *Ut paradoxon iſthoc paulo fuſius dilucidari poſſit, Lectoris benevolentia captatur.*

Digitized by Google

§. I.

CUm antiquisſima cujuscunque gentis monumenta nos plerumque deficiant; aut ſi quæ poſteritatis ſolertia ad nos pervenerunt, recentiora & plurimum anilibus fabellis referta atque adeo obſcuræ fidei traditionibus conſpurcata ſint, ut iſtis vel asſenſum præbere, vel ea, quod palmarium eſt, ſatis intelligere nequeamus: gentium utique migrationibus, linguarum originibus atque fatis nihil indagatu difficilius vel incertius effectu reperiri poteſt. Unde mirum nemini videri debet, aliquando homines cæterum eruditiſſimos & maximi nominis criticos de rebus his tantum non abſoletis ac temporum injuria diu ſepultis more Andabatarum pugnare: Quibus hinc inde largimur cuique ſuo abundare ingenio.

§. II.

Verſamur nunc in iſta ſatis amoena & lectu intellectuque jucunda Latinæ linguæ natali: quæ undenam rectius derivetur, Doctiſſimi viri hactenus diverſimode judicarunt, nec etiamnum, utut videretur, compoſita lis eſt. Decertare comprehenditur quilibet pro ſententia aliquando Cimmeriis tenebris obſcuriori ſua, quaſi pro aris focisque ſibi præſertim digladiandi fuerit conceſſa facultas. In univerſum vix aliquis controverſam audet definire cauſam: an propter ſufficiens, quod deſideratur, antiquitatis judicium; an propter diſſentiendi ſtudium, neque capio, neque conſtanter affirmare poſſum. Quoquomodo ſe res habeat, id ſaltem video, tantas, quas ducunt, componere lites & veritatem cauſæ, quam præ ſe quivis ſibi ferre perſuadet, niſi ex argumentorum collatione & accuratiori partium examine, vel, ut ita loquar, recta ſuffragiorum diribitione vix elici poſſe.

Etenim

Digitized by Google

Etenim qui plurimorum ſententias omni liberatus præjudicio ſub incudem revocare & paulo penitius ad primam populorum migrationem attendere velit: haud obſcure deprehendet, iſtos ſi non ad unum omnes, maximam tamen partem quod ad rem & ipſam linguæ originem ſpectat, in præcipuis conſentire.

§. III.

Vetuſtiſſimi Antiquitatis Romanæ Scriptores ſatis aperte fatentur, veram linguæ ſuæ originem à Barbaris derivandam eſſe: quantumvis adventum iſtorum, & quinam primitus & quando Italiam occupaverint amplius monumentorum defectu vel ignorantia penetrare nunquam potuerunt. Saltem Halicarnasſenſis DIONYSIVS *a*) & ille ſummus Romanæ Eloquentiæ magiſter, FABIVS QVINTILIANVS *b*) tacite quaſi Germanis atque Celtis (alios enim non licet hic quidem intelligere Barbaros) originem tribuunt: ut ut Latina Græcis commixta fuerint in Civitatis Romanæ conſtitutione & temporis ſucceſſu diverſa hinc inde deſcenderit linguæ compoſitio. Atque ille *c*) miratur admodum civitatem iſtam penitus Barbaram non fuiſſe redditam, receptis Opicis, Marſis, Samnitibus, Hetruſcis, Brutiis & multis Umbrorum, Ligurum, Hiſpanorum & Gallorum millibus.

§. IV.

Neque diſſentit plane, qui ante hoc de Latina Lingua optime commentatus eſt, M. TERENTIVS VARRO *d*) ubi *neque omnis*, inquit, *impoſitio verborum extat, quod vetuſtas quasdam delevit: nec quæ extat, ſine mendo omnis impoſita: nec quæ recte eſt impoſita, cuncta manet:*

 multa

a) Rom. Antiq. lib. 1. cap. ult. in fin. *b*) Inſtit. Orator. lib. 1. c. 5.
c) DIONYSIVS l. c. *d*) De lingua Latina ad M. T. Cicer. lib. 4. c. 1.

Digitized by Google

multa enim verba littereis commutateis ſunt interpolata: neque omnis origo eſt noſtræ linguæ è vernaculeis verbeis: & multa verba aliud nunc oſtendunt, aliud ante ſignificabant &c. Unde ſcire licet ingenuos etiam Latinæ Linguæ Patronos in derivandis vernaculæ ſuæ vocibus errare: non id quidem ex ignorantia Græcæ, hujus enim erant expertiſſimi, ſed priſtinæ Barbaræ, quam vocant, matris Latinæ linguæ: ex qua faciliori progreſſu & labore, conſentientibus VARRONE, QUINTILIANO atque aliis, verborum ſignificationes & differentias commonſtrare potuiſſent.

§. V.

Ut ut ſe res habeat, ſequuntur iſtos tamen, quotquot fere hactenus elegantiores muſas tractare comprehendimus: quos inter duos poſt hominum memoriam graviſſimos & eruditiſſimos cujuscunque Antiquitatis interpretes JOSEPHVM SCALIGERVM *e)* & SAMVELEM BOCHARTVM *f)* nominaſſe nunc ſufficiat. Illi, quod originem Latinæ Linguæ attinet, vellent id gloriolæ Græcis vindicare. Ita quidem ut fateantur, a finitimis populis Barbaris plura in Latinum ſermonem incidiſſe vocabula. Sed tamen probare conantur, nihil patere latius, quam id, quod à Græca manaverit ac dein curſu temporum & ingenio humano inflexione

e) Diſſert. de Jonum literis & epiſtola ad Steph. Ubertum, itemque diatriba de Europæorum linguis, inter opuſcula Scaligeriana Pariſiis à CASAVBONO 1610 edita

f) Phaleg. cap. 15 confer. CRINESIVS de confuſione linguarum cap. 10 CHRISTIAN BECMNANNVS manuductione ad Latin. ling cap. 5. p. 26 27. ſeq. Idem de origine Latinæ linguæ ex profeſſo THEODORVS RYCKIVS Diſſert. de primis Italiæ colonis & Æneæ adventu cap. ult. §. 59 CRAMERVS orat. de fato Lat. ling. GRAVINA dialog. de Lat. ling. FACCIOLATVS de ortu, interitu & reparatione Latin. ling ab exordio. Alii, quos citare longum eſt.

Digitized by Google

ne varia & literarum commutatione corruptum fuerit. Quo adeo ipſa Latina lingua, magna ſui parte, facta ſit ex Æolica, Græcæ dialecto. Hæc quantumvis ego etiam non temere negaverim, mihi tamen quam maxime videntur, non originem, ſed cultum & incrementa Latinæ Linguæ potius reſpicere. De Aboriginibus iſtis, quæ tradunt, primis Italiæ colonis, num fuerit Græcæ originis poſt non ita multo videbimus.

ſ. VI.

Vice verſa dantur è recentioribus plurimi, qui originem Latinæ linguæ è Germanica vel Celtica vel Scythica, quam vocant, nec infelici ſucceſſu deducunt. g) Atque illi magis primordia & natalem, quam progreſſum & fata Latinæ Linguæ ſubſequentia acu tetigerunt: quod pluribus deinceps hujus pertractationis fine fieri clarius & pateſcere poterit. Quamvis negare id etiam nolim, fore, utpote inter olores haud raro ſtrepunt anſeres, qui ſenſum priorum non ſatis aſſequi poſſunt, male ſanos, ut materiam iſtam adeo nobilem indigne verſentur & ipſam cauſæ veritatem ſua vel libidine vel ignorantia hominibus Eruditiſſimis & aliter ſentientibus non modo ſuſpectam, ſed prorſus futilem & ridiculam faciant. Penes quos, mea quidem ſententia, argumentorum dictaminumque fides & valor eſto.

 ſ. VII.

g) PHILIPP. CLUVERIUS German. Antiq. lib. 1. cap. 7 & 8. PETZRON de lingua Celtarum GVILELMVS POSTELLVS de originibus Hetruriæ SCRIECKIVS de originibus Celticis. Anonymus Danus, qui ſub AQVILONII nomine de mixtione Græcæ & Latinæ linguæ cum Dania ſcripſit. JOH. LVD. PRASCHIVS de origine Germanica Latinæ linguæ. Acta Erudit Lipſ 1686 p. 325. MORHOFIVS von dem Urſprung der Teutſchen Sprach und Poëſie. REIMANNVS Hiſtor. Liter Germ. G. LEOPOLDVS PONATVS in der Anleitung zur Harmonie der Sprachen: ut innumeros alios ſilentio tranſeam.

§. VII.

Ne nunc monſtra aliorum ſat alibi ad nauſeam citatorum huc referam, qui ex imaginaria ſua lingua primæva ortum Latinæ linguæ ſtatuunt, ſolus mihi incidit GEORGIVS STIERNHELM Nobilis & Doctiſſimus Suecus *h*) qui ut vetuſtiſſimam omnium fecit linguam Scythicam, qua patriam ſubintelligit ſuam; Latinam deinde ſero voluit ex iſta progeniem ortam fuiſſe potiſſimum ex tribus ſubſtitutis parentibus, vernacula Aboriginum ſive Thuſca, Græca & Phrygia. Sed hæc in Synopſi, cujus deductionem probationemque, ut multa alia, ſui flagrantiſſimæ Reip. literariæ præmatura morte ſubreptus dare nunquam potuit.

§. VIII.

MELCHIOR INCHOFERVS ſtatuere haud veretur, in Italia nullam Latina lingua antiquiorem fuiſſe. *i*) Nec mirum: cum & ipſe pontificius & Ieſuita non indoctus omnimodo ſanctitatem iſti vindicare & divinis laudibus religionis ſuæ vehiculum evehere ſtudeat: imo curioſius argumento etiam neſcio quo, tandem iſtius linguæ gloriam vel auctoritatem conciliandum (quæ tamen absque nugis & ejusmodi fabellis poteſt ſarta tecta manere) nobis perſuadere conetur: *Beatos in cœlo latine locuturos, & Chriſtum latine interdum locutum eſſe. k*)

§. IX.

Sed longe adhuc major inſania eſt JACOBI HVGONIS *l*) qui Latinam linguam fecit Japheticam & quasdam ſibi

h) Vid. Synopſeos cap. prox. ſeq. §. 8. à nobis exhibitæ particulam 16. *i*) Hiſtor. ſacræ latinit. lib. 1. c. 6.

k) Ibid. lib. 5. cap. 2. & 4.

l) Opere cui titulum præſcripſit valde pompoſum: *Vera hiſtoria Romana, ſeu origines Italiæ ac Romæ ad hunc diem ignota.* Romæ

Digitized by Google

ſibi generales ſyllabas finxit, unde voces Hebræas, Græcas atque Latinas deduceret. Multa ibi de Japheti in Italiam adventu, multaque de Æneæ ac Trojanorum appulſu in typum projecit, quæ jure dicere poſſis omnia, ægroti veteris meditantis ſomnia myſtæ.

§. X.

Alii Romulum novam linguam inveniſſe tradiderunt. Quo ſpectant GRONOVII verba. *m*) *Sic ergo illos non Romanos loquutos audimus, quum Romulus non niſi ea lingua, quæ mox latina dicta eſt, fuerit loquutus; hoc eſt, eam ſimul cum urbe codiderit. Unde habuit illam linguam Romulus? Secumne ex Alba attuliſſe credimus? Videlicet ut in itinere XX. millium paſſuum ſic ſubito & ipſe & os ejus transformaretur, ac neſcio quæ aëris mutatio repente eum adflans, totum cum retexuerit; adeo ut ex Albanis portis egrediens ex Albano ſermoni, qui multum ab Græcis traxiſſe fertur, imo ubi, quippe apud non Romanos, Græcè Feſto teſte loquebantur, aſſuefactus, ut Roma locum tenuit, oblitus priorum inauditas inuſitatasque voces protulerit.*

§. IX.

Pari modo GOTFRIDVS VITERBIENSIS ſubitaneam, poſt Græcam, quæ antea fuerit in uſu, linguam ſibi imaginatur: eandemque non Romulo quidem, ſed Regi cuidam Italiæ antiquiori LATINO tribuit: vel originem atque uſum Latinæ linguæ ſtato ſimul tempori certisque perſonis inconſideratius pro ſui ſeculi ignorantia adſignare non dubitavit. Ita ille *n*)

Dum

Romæ 1655. in fol. confer. MORHOFIVS de lingua Teutonica part. 1. c. 1. pag. 10. Polyhiſt. liter. lib. 4. c. 3. §. 5.

m) Diſſert. de origine Romuli pag. 25.

n) Chron. part. 6. apud PISTORIVM Germ. Scriptor. tom. 2. pag. 136.

Digitized by Google

Dum judex Thola ſit in Iſrael ille propheta,
Lingua Latina venit, ſit litera dante poëta,
Verba loqui Græca jam nova lingua vetat.
Sola per Italiam fuerat tunc litera Græca,
Gramma novum tribuit Latius Rex atque poëta,
Tullia rhetorica limat & atra vetat.

§. XII.

Facilior recurſus fuerit ad linguam primævam, quæ ut vulgo Hebraica fuiſſe creditur, absque omni dubio & ea ipſa Judæorum vernacula communis, ut reliquarum, ſic Latinæ etiam linguæ noſtræ Mater & Origo celebrari ſuo merito poteſt. Et ſi, quod orbi pene univerſo hactenus perſuaſum eſt, in exſtructione turris Babylonicæ, oborta populorum diſcordia, neſcio qua ſummi numinis bonitate vel miraculo dedit momentaneam linguarum copiam: quid ni ea rerum confuſione & gentibus in longe diſſitos terrarum tractus diſperſis, colonia quæque vernaculam ſuam eo pertulit, quo pedem figere conſtituebat.

§. XIII.

Veruntamen, ſi vel maxime demus id, quo de perſuaſi longe aliter ſumus; inſtant nihilominus Antagoniſtæ inſuper curioſe quærentes: num etiam ipſa Latina lingua ad iſthanc primam γλωττοσύγχυσιν referenda, num ex alia, quam celebris illa Confuſio protulit, lingua vetuſtiori, ut ſera quædam progenies deducenda ſit? Veroſimile (nam ex ſolis conjecturis in re antiqua & maxime obſcura loqui ſolent) veroſimile inquam prudentiſſimo olim Scholarchæ, cujus vivit etiamnum poſt funera virtus CHRISTOPHORO CELLARIO *o*) & poſt eum Doctiſſimo Dn. WALCHIO *p*) videtur: eo tempore, cum homines magnam iſtam ex Aſia mi-

o) De fatis Latinæ linguæ diſſert. Acad. part. 2. p. 457.
p) Hiſtoria critica Latinæ linguæ. c. 1. §. 3. pag. 20.

Digitized by Google

migrationem facerent ac colonia mare trajiciens in Græciam veniret duce Javan aliis, Ἰὼν, à quo Ἴωνες & lingua Jonica denominata fertur; quandam eorum partem ulterius iter inſtituentem perveniſſe in Italiam, cui Latina lingua originem debeat. Quod quidem ſatis ſpecioſe dictum; ſi alia ejus rei teſtimonia vel Doctiſſimorum hominum aſſerti hujus deductionem haberemus. Alii præſuppoſita primæva Hebraica, quod ſupra dudum vidimus, Latinam linguam apertius ex Græca ceu propinquiori origine trahunt. Ita CHRIST. BECMANNVS q) Lipſiomimus de ulteriori probatione ſecurus, ut ut fundamento iſthoc ſuum de originibus Latinæ linguæ opus ethymologicum ſatis operoſum conetur ſuperſtruere, quadam veluti majeſtate infit: *Verum amo, verum volo mihi dici, mendacem odi. Hebræa verè prima eſt, etiam Spiritus ſancti teſtimonio. Quod ſi non credimus, cui credemus? ait Ambroſius. Hæc lingua ad grandem illam turris Babylonicæ ædificationem confuſa eſt. &c. Atque inde ita exſtiterunt aliæ dialecti. - - Haud dubie inter illas Græca quoque una emerſit.* Et poſt multa aliena tandem concludit: *Origo Latinitatis eſt & Hebræa & Græca. Illa prima. Hæc propior & longe manifeſtior. Indicio ſit paritas literarum &c.* quæ flocci ſunt & nullius argumenti loco habenda. Celeberrimus GRAVINA Jureconſultus Romanus, compluribus aliis, LL. originem Græcis ſemel iterumque vindicans DIONYSII conjecturis r) veluti ſolido fundamento innixus ſtatuit, multo ante bellum Trojanum, Arcades Oenotro Lycaonis filio duce, ex Peloponneſo in Italiam ſe effudiſſe; qui, cum montes occuparent, à finitimis appellati fuerint Aborigines (Græcis enim *mons* dicitur ὄρος) & ab his Græcorum gentem vetuſtiſſimam

B Pelasgos

q) Manuduct. ad Latin. linguam cap. 5. p. 26. ſeq.
r) Antiq. Rom. lib. 1. c. 2.

Digitized by Google

Pelaſgos, à quibus & Arcades oriundi, ex Hæmonia in Italiam appulſos ac diuturnis fractos erroribus atque diſſipatos ſedibus exceptos fuiſſe. Ut adeo ſoli Græci pro Latinæ linguæ auctoribus habeantur. s) Quam bene videbimus ſuo loco. Alii aliter: quorum opiniones coacervatasque omnes ſententias perquirere, B. L. tædioſum fore, lubens agnoſco.

§. XIV.

In ea hæreſi verſatus jam diu ſum, ut linguarum pene omnium, ſic etiam Latinæ *originem ultimam*, qua mediate jam olim propagata fuerit, ab omnibus graſſe ignorari; *proximam LL. originem* ex ſententia ſaniorum Criticorum eſſe Germanicam vel Celticam arbitror: ita tamen, ut, ſi quis pro partibus, quod fieri ſolet, Græcis rigidius ſtare velit, & ipſi dare manus non plane abnuam: quin ſententiam eius, qua cultum, non originem LL. reſpicit, etiam quoquo fieri poteſt modo probare & approbare omni niſu paratus ſiem. Scilicet *Aviam* Latinæ linguæ *incertam* ſtatuo, *matrem Celticam*, *magiſtram Græcam*.

§. XV.

Eorum gratia, quibus aſſertum iſthoc noſtrum, prima fronte paradoxon videtur: eam cauſam, quantum pote breviter ſed clarius ab ovo repetere conſultum putavi. Poſtquam adeo res fuerit ſatis diſtinctè cognita, ſuum cuique iudicium relinquo: uti vel mecum vel etiam, ubi commodum videbitur, cum aliis ſentiat. Quod impune fieri poteſt. Copia ſit cuilibet etiam velim, ſi quid minus recte traditum, memetipſum accuratiori vel ſolidiori pertractatione redarguendi. Quandoquidem ego fateor cum B. AVGVSTINO t) *me ex eorum numero eſſe conari, qui proficiendo ſcribunt & ſcribendo proficiunt. Unde ſi aliquid incautius*

s) Cl. Gravinæ dialog. de Latina lingua, oper. pag. 673.
t) Epiſt. 7.

Digitized by Google

tius vel indoctius à me poſitum eſt, quod non ſolum ab aliis, qui videre id poſſunt, merito reprehendatur, verum etiam à me ipſo, quia & ego ſaltem poſtea videre debeo, ſi proficio; nec mirandum eſt, nec dolendum, ſed potius ignoſcendum atque gratulandum, non quia erratum eſt ſed quia improbatum. Nam nimis perverſe ſe ipſum amat, qui & alios vult errare, ut error ſuus lateat.

CAP. II.
De Lingua Primæva, Latinæ avia.

§. 1. *Gentilium indigenæ.* 2. *Exemplis probantur.* 3. *Tales judicio eorum fuiſſe Aborigines.* 4. *Aliter Chriſtianos ſentire qui gentes earundemque linguas omnes ex uno Adamo & lingua primæva deducunt.* 5. *Quæ vel qualis illa primæva linqua, incertum; Hinc Eruditorum certamina.* 6. *Goropius primævam ſtatuit Belgicam.* 7. *Schrieckius Rodornius cerebrinam Hebraicam Celticæ ſimilem.* 8. *Stiernkelmius Scythicam vel Suethicam.* 9. *Nonnemo Toletanus Gothicam.* 10. *Græci nominatim Diogenes Laërtius & poſt iſtos Ericus Græcam.* 11. *Bellinus varias ſimul primævas nominat.* 12. *Webbeus Sinicæ linguæ primogenituram vindicare annititur.* 13. *Hebraicæ Rabbini & maximi quique hodienum Philologi.* 14. *Hebraica earum, quæ hodie celebrantur, linguarum antiquiſſima eſt;* 15. *Non primæva.* 16. *Reſpondetur argumento, quod pro iſta militare videtur, deſumtum ex nominibus hominum primorum propriis. Hæc vel translata dicuntur ex primæva;* 17. *Vel ex primæva potius remanſerunt in linguæ Hebraicæ radicibus.* 18. *Linguarum eſſe proprium ſubire mutationes: unde conſtans non potuit eſſe primæva:* 19. *Sed interiit, nullibi appatitura.* 20. *Collectam ex variis linguam univerſalem eſſe vanam.*

Digitized by Google

§. I.

GEntiles deſtituti veritatis luce, quam ſacroſanctum Numen cœlitus verbo ſuo nobis largiri gratioſe dignatus eſt, niſi ad poëtarum figmenta & aniles fabellas hiſtorico prorſus indignas deſcendere voluerint, altius non potuere genus humanum atque adeo gentis cujusque linguam derivare, quam à loco habitationis: cujus antiquiſſimos incolas, quaſi eodem natos ſolo pullulatosque è terra fungorum aut arborum inſtar αὐτόχθονα ἔθνα *gentes indigenas* vocabant: quod originem & ultimam ætatem iſtorum aliqua vel memoria repetere; vel ratione indigitare conarentur. Unde nemini facile mirum videri debet, plurimas olim nationes de vetuſtate generis, tanta ſæpe animorum exacerbatione, cum aliis, quæ pariter ea gloriabantur, lites atque contentiones moviſſe.

§. II.

Scythas & *Ægyptios* inter, quorum utraque gens antiquiſſima habebatur, gravis oborta eſt de prærogativa diſceptatio: quam hi cœli temperamento & agri fertilitate, iſti proceritate corporum, ingeniorum duritie & neſcio quo non, deciſam voluere. *a*) Alia in Pſammetichi regnum incidit *Ægyptiorum* cum *Phrygis* de primatu diſputatio, diu ventilata, usque quo linguam aggrederentur judicare duobus pueris, quos recens natos inter pecora adoleſcere curarunt, ut miſerabile *beccos* obſcura voce edere aſſueſcerent. *b*) *Germanos* TACITUS *c*) indigenas credidit minimeque aliarum gentium adventibus & hoſpitiis mixtos. In Peloponneſo *Arcades* Lacedæmoniorum novitati ſe præferentes & cum *Sycioniis* de vetuſtate generis contendentes προσελήνοι,

ante

a) JUSTINUS lib. 2. c. 1.
b) HERODOTUS hiſtor. lib. 2. ab exordio.
c) De moribus Germanor. cap. 2.

Digitized by Google

ante lunam ortorum nomine ipſi propemodum mundo ſe præferebant. Extra Peloponneſum *Theſſali* à Deucalione diluvio ſuperſtite ortum ſuum ducebant. *Athenienſes* vero αὐτόχθονες à ſe ipſis appellati, cicadam in ſignum antiquitatis capillitio innectebant. Ut enim cicadæ è terra prorumpentes ſolo tantum ſuam originem debent; ita illi è gremio matris terræ, quam incolebant, blande emiſſi videri voluere: quippe, ut JUSTINI *d*) verbis utar, *non advenæ neque paſſim collecta populi colluvies - - ſed eodem innati ſolo, quod incolunt: & quæ illis ſedes, eadem origo eſt.*

§. III.

Ita etiam *Aborigines* in Italia dici voluere, quaſi *ab origine* iſtius loci incolæ & indigenæ. Neque enim probamus eorum ſententiam, qui *Aborigines* à montanis & voce Græca ὄρος, quæ *montem* ſignificat, derivandos tradunt; eo, quod ex Peloponneſo in Italiam effuſi montes occupaverint. *e*) Etenim voce aliena non indigemus, ubi commodior & ſatis vulgata nominis ſignificatio è vernacula & ipſo patrio ſermone arridet. Saltem FESTVS *f*) *Aborigines*, inquit, *appellati ſunt, quod errantes NB. convenerint*, non advenerint, quam qui alio emiſſi, *in agrum, qui nunc eſt populi Romani. Fuit enim NB. gens antiquiſſima Italiæ.* Et ipſe DIONYSIVS, *g*) iſtos Romani generis auctores αὐτόχθονας *indigenas* Italiæ & gentem ex ſe oriundam vocare haud dubitavit. Imo neque etiam VIRGILIVS *h*) obſcure innuit, quando priſcos patriæ incolas de-

 ſcribit:

d) Lib. 2. cap. 6. confer. CYRIACI LENTVLI Germania part. 1. c. 2. pag. 58.

e) Apud DIONYSIVM Antiq. Rom. lib. 1. c. 2. confer. GRAVINA dial. de LL. oper. pag. 673.

f) Voce *Aborigines.*

g) Roman. Antiq. lib. 1. c. 2.

h) Æneid. lib. 8. verſ. 314.

ſcribit: *Hæc nemora indigenæ Fauni, Nymphaque tenebant, Gensque virum truncis & duro robore nata.* Ut adeo nulli dubitemus etiam eo ſcriptorum gentilium ſenſu ἐπιχώριον & *indigenam* fuiſſe, quam vocant, *Aboriginum* gentem.

§. IV.

Nos, qui ſacris literis de meliore ſumus edocti, novimus, ab exordio mundi & rerum creatarum, unum fuiſſe hominem, patrem mortalium & nationum, quotquot nunc in orbe ſunt, omnium: per conſequens lingua etiam una ipſi Adamo totius generis humani capiti & protognato naturalis & vernacula extitit, quam viri docti communiter nunc primævam & univerſalem nominare ſolent.

§. V.

Sed tamen qualis vel quænam illa fuerit, non unum ſentiunt omnes: aliis Hebræam, aliis veterem aliam ex Oriente, aliis recentiorem quandam vel novam ex omnibus collectam & effictam, pro iſthac lingua venditantibus. Neque adeo miramur populos orientales patriarchis olim frequentatos, *Hebræos i) Chaldæos k) Syros l)* &, qui meridiem ver-

ſus

i) *Hebræi* tantum non omnes conſtanter linguam ſuam in orbe primævam fuiſſe teſtantur. Ita TARIVM JONATHANIS: *Lingua ſancta loquebantur, qua creatus eſt mundus ab initio.* Iisdem propemodum verbis etiam HIEROSOLYMITANVM, Rabb. SOL. JARCHI in locum, *Labium unum eſt lingua ſancta.* ABEN EZRA & alii Celeberrimo SCHRöDERO Præceptori & Patrono meo æternum venerando citati, erudit. Diſſert. *de primæva lingua Hebraica* §. 3. Quos ſequebantur eccleſiæ patres ibid. §. 4 & hodienum maximi quique Theologi atque Critici.

k) Ut alios nunc quidem ſilentio tranſeam, LVDOVICVS ELIAS DV PIN vir celeberrimus potius linguam Chaldaicam loco primævæ habendam putat: quem ideo maximus Ienenſium Theologus JOH. FRANC. BVDDEVS Eccleſ. hiſtor. V. T. periodo 1. ſect. 2. pag. 237. ſeq. confutare aggreditur.

Digitized by Google

ſus habitant, *Æthiopes m*) ſuam, quibuscunque placet, linguam dicere primævam: cum Novatores quidam ſuis vernaculis longo poſt tempore per Europam propagatis, ea ſive ſit Suecica, ſive Brabantina, ſive Germanica, ſive Græca, ſive Latina, absque omni fundamento prærogativam tribuere non vereantur. Quibus certe videre licet

- - - *qua natale ſolum dulcedine cunctos*
Ducit & immemores non ſinit eſſe ſui. n)

§. VI.

JOH. GOROPIUS BECANUS Brabantinus *o*) novam plane & hactenus inauditam, ſed ridiculam & valde nugacem protulit ſententiam de primatu linguæ Cimbricæ (ita videlicet Belgicam ſuam vocat) qua & Hebræam & linguas cæterarum gentium omnes promanaſſe exiſtimat. Ille R. *Moſis*

l) *Syri Maronitæ*, inquit JOSEPH. SCALIGER in epiſtola ad Richardum Thamſonum, *antiquiorem Syriaſmum Hebraiſmo, quovis pignore contendunt. &c.* Atque ex patribus etiam THEODORETUS qu. 12. in Geneſ. *Syriacam* linguam pro primæva venditat.

m) Confer OWENI theologumena lib. 3. c. 2. §. 4. ſeqq. & Celeberrimi BUDDEI Hiſtor. eccleſ. V. T. l. c. pag. 239.

n) OVIDIUS de ponto lib. 1.

o) Vaſti ejus libri in folio omnes prodierunt Antverpiæ anno 1569. & 1580. inſcripti: *Origines Antverpiana, Hieroglyphica, Hermathene, Vertumnus, Gallica, Francica, Hiſpanica, Indo-Scythica.* Ipſi operi TORRENTIUS præfixit epiſtolam ad Ar. Montanum, qua pluribus Goropii ſententiam vano itidem conatu adſtruere ſuſcipit. Confer. SCALIGER ad Velſerum epiſt. 146. JUSTUS LIPSIUS epiſt. 44. Cent. 3. ad Belgas. CHRIST. BECMANNUS manuduct. ad Latin. ling. cap. 5. pag. 22. ſeqq. LENTULUS German. part. 1, cap. 1. pag. 36. MORHOFIUS de lingua & poëſi Teuton. part. 1. c. 1. pag. 5. Polyhiſtor. liter. lib. 4. c. 3. §. 4. *Nouvelle bibliotheque choiſie* tom. premier chap. 3. Neuer Bücher-Saal der gelährten Welt / viertes Jahr 38ſte Oeffnung pag. 52. ſeqq.

Digitized by Google

Moſis judicio ſe niti putat, qui negare ipſi videtur, linguam Hebraicam vetuſtiſſimam eſſe. Citat etiam *Guavarræ epiſtolas*, quibus Rabbini quatuor numero memorantur, Hebræorum eſſe novam linguam juramento confirmantes. In rationibus μετὰ πολλῆς φαντασίας procedit & inventa communicat otioſæ ſpeculationis plena & inania valde. Cujusmodi ſunt derivationes nominum propriorum, quæ in S. Bibliis reperiuntur. Ita *Adam* Am dam/ *Methuſalah* mackt ſalich/ *Nimrod* nimm Brod/ *Gomer* go mer/ bona fama, ſeu augmentator bonorum *p*) &c. De vocibus Man & Mann/ philoſophatur enthuſiaſtice amplius, quaſi in illo hominis nomine Cimbrico æterni quoque τοῦ λόγου vocabulum ſit reconditum. Ex Alphabeto Hebraico ſuo, quod è Cimbrica lingua detorſit, cujusdam orationis genus concinnavit, qua præceptor aliquis Deo diſcipulos ſuos commendat; & hujus furfuris infinita alia, quæ admiratores & deriſores invenere plurimos.

§. VII.

HADRIANVS SCHRIECKIVS RODORNIVS *q*) Hebræam linguam ſtatuit quidem primævam fuiſſe, ideoque Becanum aliter ſentientem reprehendit: Veruntamen & ipſe, neſcio quam, cerebrinam linguam Hebraicam comminiſcitur, cujus cum Celtica ceu prima ejus propagine convenientiam demonſtrat alluſionibus non minus ridiculis & mirabilibus, quam iſtæ Goropianæ fuerunt. E Celtica vero dein omnium linguarum & nationum primordia derivare conatur.

§. VIII.

p) HADR. JUNIVS Batav. c. 21. pag. 351. id vocis quoque exponit Germanice, quaſi So om her i.e. circum eo & in orbem ambio.

q) Scripſit ille *Originum Celticarum* libros XXIII. rpris Flandriæ 1614. in folio editos. Confer. HARSDöRFFERVS ſpecimine philolog. German. diſquiſ. 7. MORHOFIVS in dem Unterricht von der Teutſchen Sprach und Poëſie part. 1. c. 1. pag. 6. & Polyhiſt. liter. lib. 4. c. 3. §. 4.

Digitized by Google

§. VIII.

GEORGIVS STIERNHELM, nobilis Suecus, vir doctiſſimus & in patria antiquitate cum primis verſatus, Sueticæ vel, prout eam vocat, Scythicæ linguæ primævam dignitatem aſſertum ibat Synoptica poſitione, ad cujus normam ſecum conſtituerat *Runam Sueticam* & radicum univerſalium ſyſtema conſcribere. Sic in animo quidem habuit commonſtrare præter alia multa, linguam Scythicam eſſe omnium primam, & cæteras ex hac una ortas ejusdemque dialectos fuiſſe. r) Ipſum vero promiſſum opus nunquam lucem aſpexit: cui, ad maximum patriæ mœrorem & ingens reip. literariæ damnum, immortuus eſt. Perplacet tamen ejus Synopſin, ipſe quam evulgaverat, hic verbotenus ſubjicere: cui ſi monſtroſum de primæva Scytharum lingua præjudicium detraxeris; omnia ſe docte & egregie cætera habent. Animum induxerat, ſyſtema in duas dividere partes. Sunt adeoque prioris capita: 1. Videri omnes linguas, quæ in orbe cognito extiterunt & hodie extant, ortas ex una & ad unam poſſe reduci. 2. Naturæ conveniens, imò omninò neceſſarium fuiſſe, ex una lingua multas oriri. 3. Ex confuſione Babylonica nullam novam linguam exortam, & ſi qua exorta eſt, momentaneam, & ad breve tempus extitiſſe. 4. Hebræam, Phœniciam, Chaldæam, Syram, Arabicam, Ægyptiã, Æthiopicam, Phrygicam, Perſicã, dialectorum non linguarũ eſſe vocamina. 5. Temporum & locorum intervallis, dialectos abire in linguas. 6. Ex Scythica ortas linguas primas, non minus orientales quam ſeptentrionales & occidentales. 7. Traces & Getas fuiſſe Scythas. 8. Ex his profectos primos populos primamque linguam Græciæ, quam alias dictam barbaram, cultu novo politam, minime vero extirpatam, poſterioribus temporibus

C

r) Confer. MORHOFIVS von der Teutſchen Sprach und Poëſie part. 1. cap. 1. pag. 11-16. Polyhiſt. liter. l. c. §. 3.

Digitized by Google

poribus demum Hellenicam & Græcam nuncupaverunt. 9. Græcos cultum, elegantias, poëſin, muſas, ſacra Deosq; ex Thracia habuiſſe. 10. Scytharum propaginem præterea eſſe Europæos, Germanos, Gallos, Iberos, Britannos, Aborigines ſive Umbros primos Italiæ incolas. Hiſce omnibus unam linguam fuiſſe Scythicam, in varias dialectos poſtmodum ſciſſam. 11. Germaniæ caput & principium olim fuiſſe Scythicam Europæam minorem, peninſulam nimirum Scandiam, quam & Scanziam & Scandinaviam, antiquiſſimi verò ſcriptores Balthiam, Baſiliam, Abalum, Bannomannam &c. Hyperboreorum inſulam indigitarunt. 12. Ex hac inſula (revera peninſula) derivatos in Germaniam & diverſas orbis terrarum regiones, non ſolum multos populos, ſed etiam ſacra, ritus & Deos. 13. Peninſulæ ejusdem & Hyperboreorum gentem principem fuiſſe Sueonas ſive Suezios, quos hodie Suethos, Suecos & Suedos vocitant. 14. Græcis cum Hyperboreis ab antiquiſſimis usque temporibus communionem fuiſſe ſacrorum, amicitiæ & mutuæ neceſſitudinis; & quod magis eſt, Græcos Deos coluiſſe inter maximos, apud Hyperboreas natos. 15. Suethis cum Thracibus & Byzantinis communes fuiſſe Deos, adeoque ipſos Deos Phrygios ab Hyperboreis migraſſe. 16. Linguam Latinam ex tribus ortam potisſimum, Aboriginum ſive Thuſca, Græca & Phrygia. 17. Ciceronem & Varronem, qui propter peculiarem Latinæ linguæ peritiam, habitus fuit Romanorum omnium ſapientiſſimus, linguam Latinam non intellexiſſe; necDemoſthenem ipſumque Platonem linguæ Græcæ fundamentalem ſcientiam habuiſſe. 18. Linguam Hebræam non minus quam Chaldaicam, Chananeam & Arabicam dialectum eſſe linguæ primæ, minime vero ipſam linguam primam. 19. Indolem & proprietates vocum linguæ Hebrææ veras, impoſſibile eſſe, dari poſſe, niſi ex radicibus linguæ

Scythicæ.

Digitized by Google

Scythicæ. 20. Voces Adamæas, cujus generis ſunt: Adam, Eva, Cain, Seth, Noah &c. quas pro antiquitate linguæ Hebrææ vulgo ejus aſſertores adducunt, non minus Scythicas, imo Suethicas eſſe magis, quam Hebræas. 21. Ex vocabulis priſcæ linguæ Gallicæ & Ibericæ reliquiis, eas probari Scythicas fuiſſe. 22. Antiquas voces Thuſcas, quæ ſuperſunt ex lingua Aboriginum, Scythicas eſſe. 23. Linguam Cambricam, quæ vetus eſt Cimbrica, dialectum eſſe linguæ Scythicæ. 24. Voces quæ ſuperſunt linguæ veteris Phrygiæ, Scythicas eſſe. 25. Linguam Perſicam hodiernam ut & Armenam, maximam partem conſtare ex lingua Scythica. 26. Deorum nomina pleraqua omnium gentium, origine eſſe Scythica, & in illis ſanctum Dei nomen tetra grammaton יהוה origine eſſe Scythicum; nec ullum hactenus Hebræum aut Cabaliſtam veras nominis iſtius proprietates, multo minus myſteria aperire potuiſſe, quæ, Deo dante, reddet Auctor. 27. Ultimo, ſermonem primo homini concreatum, aut cum ipſa ratione, cujus character eſt & index in ſenſum incurrens, infuſum. Syſtematis parte altera 1. Exhibet connubium & nuptias Panos & Echus, h. e. harmoniam & analogiam rerum & verborum. 2. Tradit obſervationes & axiomata, quæ propriè ſpectant ad ſcientiam hanc novam ethymologicam. 3. Eruitur & aperitur certus numerus radicum univerſalium. 4. Ponuntur ſigillatim ſingulæ radices, ex quibus certo ordine & methodo in ipſa rerum geneſi fundata, rivi & flumina vocum, in præcipuas & ex his ortas linguas educuntur. Et hæc ſunt lexici ſeu clavis linguarum primarum univerſalis capita; quæ utinam! Auctori per vitæ dies pro comuni omnium voto effectui dare ac perficere licuiſſet. Sed ad alios.

§. IX.

CLAVDE DVRET *s*) Archiepiſcopum Toletanum quendam in ea opinione fuiſſe notat, quod Alphabetum & conſequenter etiam lingua Gothorum fuerit omnium prima & literæ antiquiſſimæ, quas Deus ab exordio rerum Adamo primo parenti noſtro dederit.

§. X.

Græcæ linguæ patrocinatur ipſius vanæ Regionis laudumq; propriarum buccinatricis ſat fæcunda proles, quæ proterve nimis & valde impudico inſtituto, præ ſe quicquid terrarum orbem inhabitat, contemnit ac Barbarorum nomine flocci habet. Neque DIOGENES LAERTIVS *t*) ſcripto veretur prodere: λανθάνουσιν, αὐτοὺς τὰ τῶν ἑλλήνων κατορθώματα; ἀφ ὧν μὴ ὅτινε φιλοσοφία, ἀλλὰ καὶ γένος ἀνθρώπων ἦρξε, βαρβάροις προσάπτοντες. *Ignorant recte facta Græcorum, qui ea à Barbaris accepta ferunt, cum tamen à Græcis non modo Philoſophia, ſed & genus humanum originem duxit.* Superiori ſeculo JOHAN. PET. ERICVS Iſenacenſis Thuringus, Ling. & Geogr. Profeſſor Patavinus *u*) ut Græcæ linguæ radicalem primatum faciat, operoſus admodum fuit, & neſcio quibus ineptiis periculoſæ plenum id opus aleæ non tentaverit. *Adamum* dici voluit quaſi ἄδημον *peregrinantem* vel è paradiſo exulem; *Cainum* ab ἀκταιὸς leguminum genere, Deo oblato; *Moſen* ἀπὸ τοῦ μόσχου *vitulo* ob tuberculos

s) Hiſtoire de l'origine des langues pag. 860. *L'Alphabet des lettres Gothes a eté le premier alphabet des premiers & plus anciennes lettres lesquelles furent donnés de Dieu à commencement du monde à nôtre premiere pere Adam.*

t) De vitis clar. Philoſ. ab exordio. Edit. Steph. pag. 2.

u) Scripſit ille *Principium Philologicum è myſterio renatum*, majoris operis prodromum. Patavii 1686. in 8. confer. Acta Erudit. Lipſ. 1686. menſ. Jul. pag. 327. - 330. MORHOF. Polyhiſt. liter. lib. 4. c. 3. §. 5.

Digitized by Google

los ſcilicet, in fronte ejus prominentes, unde vel Aaron captarit occaſionem, Moſe abſente, erigendi vitulum. Et hujus furfuris alia, quæ, dubium eſt, an bilem, miſericordiamve atque riſum mereantur. Speciosum vero eſt, ipſum auctorem minari, poſthac grandiori opere de omnium vocabulorum Europæorum originibus idem demonſtraturum fore. Quod an etiam ille toties totiesque perſibilatus præſtiterit affirmare non poſſum.

§. XI.

JOSEPHVS MARIA BELLINVS Bononienſis præſtructa opinione, quod Græca & Germanica non niſi dialectis ab invicem diſtent, ac quandam perexiguam præ ſe ferant differentiam; ulterius ſtatuere non dubitat, Latinam, Chaldæam & Hebraicam & quamvis antiquiſſimam linguam, quæ in ſua puritate etiamnum ſervetur, unam eſſe linguam, dialectorum diverſitate variatam. Germanicam adeo non minus, quam Chaldæam, Hebraicam, Latinam & Græcam divinam atque ſacram eſſe appellandam. *x*)

§. XII.

JOHANNES WEBBE Anglus *y*) Sinenſium linguæ primatum vindicare ſtuduit: quod ille terræ tractus jam tum ante Babylonicæ turris extructionem habitatus crederetur: tum quod lingua iſthæc omnium ſimplicisſima muſicæ ſpeciem tota habeat ac una vox plurimum ſignificationes accipiat varias è vario accentu: cujus adeo linguæ genium incolæ non peregrinis gentibus mixti pertinaciter omni tempore & integrum & rudem ſervaverint.

x) Vid. Acta Erudit. Lipſ. 1686. menſ. Aug. p. 420.

y) Ille patria lingua ſcriptum edidit, *Hiſtorical eſſay, that the language of China is the primitive language.* Lond. 1669. in 8. confer. MORHOFI Unterricht von der Teutſchen Sprach und Poëſie part. 1. c. 1. pag. 17. & 18. Idem Polyhiſt. liter. lib. 4. c. 3. §. 2.

§. XIII.

Tandem, ne longum diverſarum videar compilare ſententiarum indicem, poſt Rabbinos & Eccleſiæ patres *z)* Philologi hodienum maximi quique *a*) pro lingua Hebraica ceu pro aris atque focis digladiari ita deprehenduntur: ut qui vulgarem iſtam doctisſimorum ſcriptis non leviter tractatam opinionem convellere velit, vel Jovi fulmen vel Herculi clavam extorquere conetur. Aſſerunt videlicet, nec ſine applauſu, linguam Hebraicam, tempore Moſis populo Iſraelitico vernaculam, qua & ſummo Legislatori in monte Sina tabulas & poſtmodum vetus teſtamentum ſacris literis conſignandum gratioſe dare placuit, *b)* eandem eſſe primævam

z) Vide hac diſſert. c. 2. §. 4. annotamentum 1.

a) Ex quibus, præter BOCHARTVM Geogr. Sacr. lib. 1. c. 10. & BVXTORFIOS, maxime eum, qui de linguæ Hebreæ origine & antiquitate diſſertationem reliquit, ferme in iſthac materia ubivis citari ſolitos, legi merentur CRINESIVS de confuſione linguarum; JOHAN. OWENVS Theologumen. lib. 3. c. 2. à §. 4. pag. 163. ſeqq. HEIDEGGERVS Exercit. XVI. de lingua & literis Patriarcharum. JOH. LEVSDENIVS Philologo Hebræo, Diſſert. 17. & 20. ubi cumprimis §. 11. ſua nixus hypotheſi, quovis pretio contendit, beatos in futuro ſeculo *H*ebraice locuturos. JO. FRANC. BVDDEVS Acad. Jen. S. Theol. Profeſſ. celeberrimus, *Hi*ſtor. Eccl. V. T. period. 1. ſect. 2. §. 11. p. 234. ſeqq. Et qui unus inſtar omnium eſſe nobis ſuo merito poſſit, Clariſſ. in Patria Academia linguarum Profeſſor JOH. JOACH. SCHROEDERVS adamante mihi & nunquam ſine maxima Reverentia memorandus, eruditiſſ. Diſſ. de primæva lingua *He*braica: Ut ea taceam, quæ non ita pridem ille ſolita facundia & diffuſiori doctrina in frequenti auditorio ductu B. RELANDI elench. philolog. c. 1. §. 3. & 4. verba faciens ad unam omnium dilectiſſimorum commilitonum voluptatem egit, & paſſim eorum calamis excepta conſpiciuntur.

b) ISAAC. CASAVBONVS ad Annales Eccleſ. Baron. exercit. 9. *Nulla*

Digitized by Google

vam ab ipſo generis humani exordio repetendam: quod ipſe Deus T. O. M. rebus quibusdam nomina Hebraica primitus impoſuerit; *c)* Dein & primus ille mortalium Adamus: *d)* qui cum poſteris omnibus ſuis (quorum nomina propria ex hac lingua fuiſſe deſumta videntur) ad usque celebrem illam, quæ Babele contigit, linguarum confuſionem, *e)* ea ipſa vernacula Hebraica uſus fuerit. Inde ſummo jure concludunt iſtam linguarum omnium primam cenſeri, ad quam potius reliquæ tanquam ad fontem ſuum referri, quam ex aliis illa derivari debeat. Quibus adeo ſufficienti modo probatis, juxta poëtam ſemibarbarum; *f)*

Una prius lingua fuit omnibus, una loquela;
Hæc eadem periit, quæ ſola vigebat Hebræa;
Solus Heber manſit, qui loqueretur ea.
Hanc nati didicere ſui, ſub turre Babeli;
Sic ab Heber patre geniti dicuntur Hebræi,
Totaque poſteritas nomina ſervat ei.

§. XIV.

Ego quid ſentiam ut ingenue fatear, linguæ ſanctæ (ita ſcilicet Philologi Hebræam communiter vocare ſolent) ſive antiquitatem ſpectes, qua hodie nobis cognitis omnibus linguis præſtat; ſive dignitatem, quod ea primitus Summum Numen fœdus gratiæ atque legem ſcripto conſignatam eſſe decrevit; ſive alias virtutes ea, qua decet, reverentia in memoriam vocare velis; lubens & merito ipſi, præ reliquis omnibus

Nulla eſt linguarum omnium, quæ ad dignitatem Hebraicæ accedat, quam Deus initio rerum formavit, quam Divina majeſtas ſæpe uſurpavit, quæ oracula cœleſtia continet, quæ nomen Dei illud admirabile, quod priora ſecula ſacro ſilentio ſemper ſunt venerata, ſola novit.

c) Geneſ. I. 5. 8. 10. *d)* Geneſ. II. 19. 23. &c. *e)* Geneſ. XI. 1.
f) GOTFRIDVS *Viterbienſis* Chron. part. 3. apud PISTORIVM, Germ. Script. tom. 2. p. 87.

Digitized by Google

mnibus in hunc usque diem genti cuique ſuæ vernaculis, prærogativam concedo. Usque adeo, ut, ſi alia quædam ex ſuperſtite omnium linguarum copia ſpeciem vel probabilitatem quandam præ ſe ferre poſſit, ego atque etiam omnino putem, eam ipſam, cui doctiſſimi tantum non omnes hodie patrocinantur, Hebræam eſſe.

§. XV.

Verum enim vero, quin hactenus eis per omnia dare manus, vel iſthanc, qua V. T. ſacra biblia ſcripta legimus, Hebræam linguam abſolute primævam ipſique mundo congenitam dicere potuerim, aliquanto mihi rationes maturius penſitanti obſtacula fuere multifaria: vel id ſolum, de aſſerti hujus veritate nec in ſacris, nec alibi *g*) eos teſtimonium fide dignum, quam induſtrie id etiam perquiſiverint, invenire; vel ubi volam & veſtigium ſupereſſe putarunt, nihil tamen per legitimam conſequentiam elicere unquam potuiſſe.

§. XVI.

Sat ſpecioſum, imò ferè unicum Philebræorum argumentum eſt: Summum Numen rebus creatis in principio nomina indidiſſe Hebraica; item, primorum hominum eorundemque natorum deinceps nomina propria ethymologiam Hebraicam habere. Iſta vero tanti ponderis non ſunt, ut, quod ipſam rem attinet, quadantenus probare valeant. Vel enim primo facile fieri potuit, ut Moſes Hebræorum gratia, quibus inſtinctu divino eam deſcripſit hiſtoriam, nomina Adami, Evæ &c. propria hebraico reddiderit ſermone, eodemque ſignificatu expreſſerit, quo in primæva lingua olim uſitata fuere. *h*) Quemadmodum CVRTIVS, ut id exempli

g) Recentiores & vanos Judæos non facile admitto, quam qui in cenſum venire nequeunt: ratio evidens eſt.

h) Ita HVGO GROTIVS Annot. ad Geneſ. cap. XI. v. 1. & PHIL. CLUVERIVS Germ. Antiq. lib. 1. c. 8. §. 8.

exempli gratia in medium proferam, teſtatur milites quosdam à Perſis vocatos *immortales*; aditum Ciliciæ ab incolis *Pylas* dici; qui ſingulis militum millibus præerant, eos vocatos à Perſis *chiliarchos*. Neque verentur etiam ex hoc capite ſacrarum literarum interpretes nomina iſthæc ſive appellativa ſive propria ad ſuæ linguæ idioma transferre: TREMELIVS Lucem Deus vocavit *diem* יום tenebras vero vocavit *noctem* לילה *i*) Expanſum Deus vocavit *cœlum* שמים *k*) Aridam autem vocavit Deus *terram* ארץ ſingula vero aquarum conceptacula vocavit *maria* מים *l*) Et ipſe Adamus mulierem ſibi adductam reſpiciens: hac demum, inquit, vice adeſt os ex osſibus meis, & caro ex carne mea: hæc vocabitur *vira* אשה eo quod ex viro deſumta eſt. *m*) Addo, quod in ipſo textu Hebraico ejusmodi exempla etiam non raro obveniant; quibus, ut unicum proferam & id omnibus notum, *Cyrus* tot veterum monumentis celebratus vocatur *Coreſch*. *n*) Unde, quod Scriptores prophani ſæpe nomina virorum, fluminum & regionum aliter, quam viri prophetæ ſacro bibliorum codice habent. At, inquies, tot peregrina etiam ibi pasſim nomina propria extant, qualia ſunt exempli gratia *Pharao*, *Dariaveſch*, *Abacoveroſch*. &c. Ea recentiora & Judæis pro tempore iſtorum ſubditis pene omnibus nota & uſu quotidiano vocitata fuerunt. Quamobrem nullus dubito, ejusmodi vocabula, ubi pasſim & ipſa deſiit loqui Hebræorum lingua, iſtam quidem gentem recepiſſe maxima cum lubentia. Sin aliis viderer paulo ſcribere liberius vel indigne ſacras tractare literas; ſummi quondam in acad. Franeckerana Theol. CAMPEGI VITRINGÆ *o*)

i) Geneſ. I. 5. *k*) Geneſ. I. 8. *l*) Geneſ. I. 10.
m) Geneſ. II. 23. *n*) 2. Chron. XXXVI. 22. Eſra I. & IV.
o) Epiſt. dedicat. Archiſynagogo novis obſervationibus illuſtrato præmiſſa.

defenſionem meam facio. *De prophetis*, inquit, *aliisque rerum ſacrarum peritis viris, qui hiſtoriam antiquam ad incutem revocaſſent, & nomina in ea obſoleta ſuſtuliſſent, ſubſtitutis notioribus, quod ſcripſi, id profectò eſt, quod hodie docti naſutique homines omnes credunt. &c.*

§. XVII.

Vel, ut quicquid volunt, concedamus largiter, nomina propria Hebræis ex illa quidem lingua primitiva manſerunt; quæ Moſes, ut hiſtorici ſolent, illibata retinuit. Et id eo magis, quod etymon vocabulorum non admodum difficulter potuit ex communioribus linguæ radicibus traducere. Quemadmodum & nos hodie ex veteri & dudum obliterata lingua Germanorum barbara, vix politioris ævi noſtri Germanis intelligibili propria conſervamus nomina vulgo nota. Dietrich/ Friedrich/ Theuto/ Erhard/ Richard/ Gothard/ Gotfried/ &c. *p)* Quorum radices nobis quidem valde familiares ſunt, vocibus aliis priſco & inculto quam noſtro dignioribus ſeculo, ubivis terrarum maximo etiam populorum conſenſu exutis. Velit exempli gratia quis in publica concione Dominicam orationem vel Apoſtolicum, quod vocant, ſymbolum recitare, quomodo id majores noſtri temporibus Caroli Magni annis abhinc nongentis vel circiter (antiquius nunc nihil patriæ citari poteſt) pronunciarunt: certè non magis eum intelligeremus, quam ſi Danico & Suecico idiomate uteretur: Attamen jam valent & cognita ſunt, & vulgo uſurpantur nomina, iſtis nihil recentiora, propria. Pari modo Hebræa tum ad

p) Vid. RVDOLPHI GOCLENII haud incelebris hujus Athenei Profeſſoris lexicon philoſophicum, cui inſeruit etymologias Germanorum nominum propriorum virilium. Et, qui fere idem eſt, B. LVTHERI de nominibus propriis Germanorum libellus: uti JACOBVS THOMASIVS Vir celeberrimus judicavit, prolixa diſſert. philoſ. de plag literario pag. 200.

Digitized by Google

ad primævam linguam ſe habuit, ceu cui proxima fuit, ut paulo ſuperius dixi, & dialectus longiuſcule temporis duratione abducta. Atque adeo ipſam Hebraicam linguam eſſe primævam fortius nego. Primitivæ in Hebraica ſupereſſe radices affirmo & probo. Sumamus rurſum (exemplis enim accenditur cauſæ facula) noſtram & Anglo-Saxonum vel etiam Suecorum & Batavorum vernaculas, ex æquo omnes veteris Germanicæ linguæ dialectos. Et dicat mihi aliquis, numne, dialectorum inſtar quæ primum habebantur vel ejusdem linguæ conſortes, provenerint jam toto cœlo ab invicem diverſæ. Nihilominus quædam nomina appellativa & præcipua rerum vocabula ex univerſali matre nobis videntur relicta, quinimo iſtorum propria, quæ Grammaticis uocantur & longius durant & plurimum incorrupte propagantur, commonſtraverimus ex reſiduis noſtræ vernaculæ radicibus deſcendiſſe. Damus ergo aliter ſentientibus, quicquid ambiunt. Sed quomodo exinde linguam omni cultu & ſcriptorum frequentia deſtitutam probabunt, per 2500. annorum ſpatium conſtanter eandem fuiſſe & nullatenus immutatam, citra communem omnium naturam, quæ ſuis quamlibet viciſcitudinibus linguam ſubjicit?

§. XVIII.

Vel quis non videt etiamnum ætate maxime culta, politiorum linguarum facilem eſſe corruptionem, fata & immutationem, quæ fieri communiter ſolet populorum incurſionibus, orbis climate, commertiis, migrationibus, ætate & organum conſtitutione: quod pluribus capite proxime ſequente commonſtratum ibimus. Iſthoc poſito, quod extra omne dubium eſt; quanto magis variationi fuerit obnoxia quædam, ut in lucem recenter edita, ita rudis adhuc vel ad poſteritatis ingenium imperfecta: cujus tantum elementa & radices Adamo cœlitus infuſas fuiſſe ipſi LEVS-

Digitized by Google

DENIO *q*) videtur: Unde Adamus per propriam ſcientiam & ſapientiam, qua erat prædictus dein reliqua derivata & deſcendentia formaverit. Ita Viri clariſſimi relata refero. Quod certe non unius vel alterius anni potuit eſſe opus: ut aliquid ſimul inceptum & perfectum, quod nullibi fere contigit in rerum natura, inde præter neceſſitatem evaſerit. Tum vitæ erat ſumma innocentia & ſimplicitas: quomodo lingua potuit eſſe ad guſtum elegantioris & muſæ & vanitatis comparata. Adamus fuit, inficias ire nolim, rerum divinarum atque humanarum, pro ſuæ & integritatis & rationis facultate peritisſimus. Sed cavendum quam maxime, ut Plurim. Reverendi Domini BVDDEI *r*) verba mea faciam, *ne de eruditione Adami ejusmodi animo concipiamus notionem; quæ circulo eruditionis, prout hodie in uſu eſt, tantum convenit & ſine magno errore hominibus à noſtris moribus & docendi diſcendique ratione alienis, tribui nequit.* Nihil in hac re tribuo gentilium ratiociniis, producerem alias DIODORVM SICVLVM *s*) & VITRVVIVM *t*) quibus (ſed perperam) homines videntur primitus more beſtiarum voces inarticulatas & confuſas protuliſſe: donec per timorem congregati ſibique ſenſim aſſuefacti voces flectendo & de rebus ſingulis verba quoque apta fingendo notam ſibi omnium interpretationem fecerint. *v*) Cui quicquid etiam EVSEBIVS *x*) obloquatur;

GRE-

q) Philologo Hebræo Diſſert. 17. §. 9.

r) Hiſtor. Eccleſ. V. T. period. 1. ſect. 1. §. 13. pag. 93.

s) Biblioth. hiſtor. lib. 1. p. 8. *t*) De Architectura lib. 2. c. 1.

v) Conſentit TITVS LVCRETIVS CARVS lib. 5. de rerum natura:

At varios linguæ ſonitus natura ſubegit
Mittere; & utilitas expreſſit nomina rerum:
Non alia longe ratione, atque ipſa videtur
Protrahere ad geſtum pueros infantia linguæ:
Cum facit, ut digito, quæ ſint præſentia, monſtrent.

x) Præparat. Evangel. lib. 1. c. 7.

Digitized by Google

GREGORIVS NYSSENVS *y*) tamen Deo indignum exiſtimavit, in Grammaticorum quaſi cenſum deprimi & linguam homines edocuiſſe credi: Sed eo usque nolim aliorum controverſia implicari: & videtur mihi tutius dixiſſe, Adamum, quando in lucem editus ac rationis uſu excellentiori præditus erat, voce rationis indice tum quidem ſat eleganti animalibus nomina indidiſſe & cætero lingua etiam gaviſum pro ſtatus ratione integritate ſua atque ſimplicitate rebus conveniente, recta & conciſa. Enimvero tantis, ut ſequens ætas, non ſtuduit ſermonum floſculis, non tantis literarum atque ſyllabarum dimenſionibus, particulis & vocabulis: quæ quidem nunc in Hebraica iſta Moſis ævo politiori magisque hominum reſpondente elegantiis obſervantur. Saltem ſi, quod mihi non ſemel objectum fuit, ex eo linguæ Hebraicæ inconſideratius aliquis primogenituram ſtatuere velit, quod Deus T.O.M. ea legem & fœdus ſuum conſignare dignatus fuerit: putem omnino; Divinam gratiam nulli præciſe linguæ alligari; neque id alia de cauſa factum, quam ut parti indulgeret fœderato, hebraice loquenti. Quare Novum Teſtamentum Græce clementiſſimum Numen per Evangeliſtas & Apoſtolos ſuos conſcribere curavit? Quare Spiritus S. prima poſt Salvatoris noſtri aſcenſionem pentecoſte, linguis gaudere diverſis & populo cuique ſua prædicari lingua, ſua cuique vernacula cœlitus fundamenta religionis communicare voluit? Et ponamus Deum ad nos Germanos jam loqui ſecum gratioſe conſtituiſſe; id

 absque

y) Ille qui linguam Hebraicam in Ægypto demum ſingulari Deo miraculo natam fuiſſe credidit. Quapropter etiam, uti conſtat; à SIMONIO deſertus eſt, qui in reliquis cum eo ſentit. vid. GREGOR. NYSSENI orat. 12. adverſus Eunomium. conf. RICH. SIMONIVS hiſtor. Critic. V.T. lib. 1. c. 14. & 15. itemque lib. 3. c. 21. Cui ſe oppoſuit Doctiſſimus CLERICVS, qui

abſque omni dubio lingua nunc nobis familiari Germanica factitatum fore ſatis certo perſuaſi ſumus. Lingua enim præ alia ſanctior nulla eſt, ſed rationis interpres atque ſenſus humani nuncius, quocum nobiliſſima pars hominis cogitata ſua exprimit aliis; Atqui iſtud qua voce fiat, me quidem, judice, perinde eſt: modo illis, quorum aliena cognoviſſe meditata refert, clare & diſtinctè proponatur.

§. XIX.

His vel obiter prælibatis, abunde patet, ultimam Latinæ linguæ originem, quam ſupra dixi Aviam, valde obſcuram & incertam eſſe, imo nullibi hodienum extare: z) Præterquam quod iſtius reliquiæ in linguis, quæ ſenſim ſine ſenſu inde à longo tempore deſcendebant, omnibus, in aliis tamen magis atque in aliis, ſuperſint. a) Et quæ ſuperſunt exantlato etiam labore ſummoque judicio vix ac ne vix quidem dignoſcere aliquis poteſt. Quod aſſertum noſtrum cuique rem accuratius ſecum paulo meditanti, ſatis fore evidens amplius nulli dubitamus.

§. XX.

qui verus auctor eſt tractationis, cui titulum fecit: *Sentiments de quelques Theologiens de Hollande ſur l' hiſt. crit. Epiſt.* 19. *pag.* 122.

z) CLUVERIUS Germ. antiq. lib. 1. c. 8. §. 8. etiam ſtatuit, primam iſthanc mortalium linguam nullibi apparere neque apparituram aliquando, niſi in futura cœleſti vita.

a) Ita nobiſcum ſentiunt GROTIUS in notis ad lib. 1. de verit. relig. Chriſt. §. 15. Idem ad Gen. XI. 1. JOSEPHUS SCALIGER not. ad Euſeb. num. 1612. PETRUS DANIEL HUETIUS demonſtr. Evang. propr. IV. cap. 13. pag. 242. ſeq. MORHOFIUS de ling. teut. part. 1 c. 1 pag 5. Es iſt am glaublichſten / daß keine von den jetzo bekandten Sprachen / als die das meinſte von der Kunſt entlehnet / die erſte geweſen / ſondern eine von dieſen unterſchiedene / von welcher alle Sprachen in ihren Wörtern / eine aber mehr als die andere / etwas mit eingemiſchet haben.

Digitized by Google

§. XX.

Hinc alii in aliud extremum prolapſi novam quandam ex omnibus in orbe cognitis earundemque radicibus compilatam linguam pro univerſali atque primæva nata, neſcio an pari ſucceſſu, venditare ſuſceperunt. *b*) Quid enim tanti opus eſt in caſſum laborare, ac deperditum jam inde à millenariis quinque & ultra poſt liminio revocare & reparare adeo anxie: quod ſi vel maxime appareat, nullius aut certe perexigui uſus fore, ipſis linguarum ſcrutatoribus haud ſine ratione probatur. Caremus ergo primæva eo lubentius, quod Deo T. O. M. liberaliter nobis proſpiciente, jam aliis cultioribus iisdemque valde commodis aptisque ad artes quasvis atque ſcientias diſcendum, recondita animi invicem communicandum, nominis Divini gloriam promovendum, ſacra & civilia & domeſtica adminiſtrandum, variis vario genere linguis atque dialectis abundamus.

CAP. III.

De Confuſione Linguarum, & quomodo ex ea dicatur Latina oriri.

§. 1. Simplicior Babylonicæ confuſionis enarratio. 2. Variorum involvitur ſententiis, 3. Quæ plurimum nituntur Judæorum fabellis. 4. Rectus inde ſenſus elicitur, quod confuſio linguarum nihil aliud quam diſcordiam inter ſtructores repente ſubortam innuat. 5. Quæ populorum migrationem & hac linguarum diverſitatem cauſavit, 6. Ratione organorum, 7. Ratione diverſi climatis, 8. Et aliis, quæ non deducuntur, cauſis.

§. I.

PRiusquam nobis ad propiores Latinæ linguæ natales deſcendere

b) Vid. MORHOFI polyhiſt. liter. lib. 4. cap. 3. §. 6. ſq. THOM. BARTHOLINUS de libris legendis diſſert. 3. p. 58. ſeq.

Digitized by Google

deſcendere licet, fatum, quod ajunt, linguarum maxime famoſum & notabile obvenit: quod eliciunt, nec obſcure elicere putant, ex ſacratisſimis primi ſcriptoris θεοπνεύστου *a*) monumentis *b*) ubi celebris illa πυργοποιΐα extructio turris Babylonicæ & confuſio linguarum memoratur. Hæc ad annum orbis 1790. ſalutis ab univerſali diluvio 132. vel circiter referri ſolet. *c*) Rem breviter ſic habeto. Noachi atque trium ejus ab inundatione ſervatorum filiorum Schemi, Chami & Japheti poſteri, divino partim refragantes præcepto, partim de ſuis ſuperbientes, uti æternum, antequam disſiparentur, gloriæ ac memoriæ ſibi pararent monumentum ; ex ea, quam trans Tigrim incolebant, terra, in Regionem Schinar congregati, conſilio inito, magnam urbem præcelſamque turrim ædificare cœperunt. Quare Deus, cui uni ſoli omnis honor atque gloria debetur, graviſſimè offenſus, *ſenſum atque voluntatem*

a) Primum ſcriptorem Moſen voco, quamvis & in eo ſentiam cum CAMPEGIO VITRINGA, Moſen ſcriptorum, quæ poſt ſe reliquit primum בראשית poſtea Geneſin inſcriptum ex ſchoſis & monumentis patriarcharum inſtinctu divino collegiſſe. Videatur Doctiſſimi Theologi ac Philologi epiſt. dedic. *Archiſynagogo* novis obſervationibus ſuis illuſtrato præmiſſa.

b) Geneſ. X, 1.

c) Vid. JOHAN. FVNCCII chronologia fol. 10. ALSTEDIVS chronol. c. 27. p. 237. annum diſperſionis ſtatuit 1757. Quocum etiam b. m. Avus meus CONR. THEOD. LINCKER ſentit Theat. Hiſt. polit. tab. chron. 1. confer. CALVISIVS SCHRADERVS atque alii. GOTFRIDO Viterbienſi chron. Part. 3. apud Piſtorium Germ. Script. tom. 2. pag. 86. *Anni ab Adam usque ad Nimbrod* id eſt *usque ad diviſionem linguarum*, *ſunt ſecundum Hieronymum mille, ducenti ſexaginta ſeptem.* WERNERO ROLEWINK faſcicul. temporum fol. 5. ibidem anni 1643. & THOMÆ LYDYAT Anglo emend. temporum pag. 5. anni 1758. plures atque pauciores aliis numerantur anni ab O. C. ad usque turris Babyl. ædificationem & linguarum confuſionem, quos enumerare omnes longum eſt.

Digitized by Google

voluntatem eorum, vel, uti ex Hebraiſmo verba Moſis ſonant, *ſermonem*, qui tunc *unus* i. e. *concors* erat in terris, confudit adeo & exacerbavit erga ſe invicem Architectos, ut diſcordia abſtracti alter alterum non amplius intelligeret vel audiret: i. e. alter alteri omnem denegaret obedientiam amicitiamque. Ita, quod aliquis ædificari voluit, alius rurſum deſtrui præcepit, & in univerſum homines diſſenſu, invidia, odio, ira, ſuperbia &c. ab invicem alienati in diverſa abeundum ſatius putarunt. Ea demum ratione opus manuum perficere atque turrim, quod inceperant, extruere non potuerunt: ſed diſceſſerunt populi in varios terræ tractus, atque hinc ipſam urbem Babel i. e. confuſionem poſtea nominarunt.

§. II.

De linguarum iſta confuſione paſſim multa diſputantur, quæ pluribus perquirere hujus loci non ſunt. Sufficiat id ſaltem acu tetigiſſe, quod facere ad originem L. L. demonſtrandam aliquo modo videtur. Theologi atque Philologi vetuſtiores in ea opinione maximam partem hærent, ex una lingua primæva tum univerſo terrarum orbe vernacula, neſcio, quo miraculo, heic inter Babelis ſtructores novas tot genio varias, tot numero multas, quot poſthæc paſſim locorum cardinales deprehenderunt, ſimul atque ſemel ortas fuiſſe linguas, Græcam, Latinam, Germanicam &c. *d*) Ita, ne nunc alios memorem, CLEMENS

E ALE-

d) LINCKER theatr. Hiſt. Polit. fol. 1. vulgari ſententia diſertis *Immiſſa*, inquit, *linguarum in ſingulis familiis confuſione, nobiliores & cardinales præter Hebræam fuerunt Græca, Latina, Germanica, Chaldaica, Syriaca, Sclavonica, Tartarica, Arabica. Alias cum LXX. fuerint familia ex Geneſ. X. totidem etiam linguæ creduntur exorta.*

Digitized by Google

ALEXANDRINVS, ARNOBIVS, EPIPHANIVS, HIERONYMVS, AVGVSTINVS, ad urbis Babylonicæ ædificationem linguas LXXII. diverſis populis datas voluere. Alii LXX. numero ſtatuunt rotundo, quos plurimi hodienum etiam ſequuntur. *e*) CLVVERIVS autem *f*) ad LXIX. iſthunc linguarum, ſi Diis placet, tunc inventarum numerum retraxit.

§. III.

Omnes illi quidem ſibi perſuadent pro fundamento computi iſtius habere capita familiarum, quæ Geneſ. X. recenſentur. Sed incauti erroris, ſi quid video, nituntur meris Judæorum fabellis, Hi, ut vulgo notum, ſeptuagenario numero varia eliciunt myſteria, ac iſtum plerumque ſtatuunt, ubi numerus auctorum vel rerum habetur incertus. Ratio, quia Moſes juſſu divino LXX. viros ad ſynedrium magnum conſtituendum vocaverit. Inde fabulantur linguam Hebraicam tempore confuſionis in extructione turris Babylonicæ in LXX. fuiſſe diviſam; gentem illam in LXX. abiiſſe nationes; ſingulos in magno Sanhedrin Seniores congregatos LXX. linguas noviſſe; illis LXX. nationibus à confuſione ortis LXX. Angelos fuiſſe præpoſitos, qui eas gubernarent; LXX. Angelos confuſionem induxiſſe; Turris Babylonicæ Architectos & Conſiliarios LXX. fuiſſe; Denique cum Deus linguarum confuſionem effecerit, turrim verſus orientem & verſus occidentem LXX. gradus fuiſſe altam &c. *g*)

§. IV.

e) Vid. ISIDORVS orig. lib. 9. c. 1. GOTFRIDVS chron. part. 3. apud PISTORIVM tom. 2. p. 86. IO. GOROPIVS BECANVS Hermathenæ lib. 1. ALSTEDII chronol. p. 239. ſeq.

f) Germ. Antiq. lib. 1. c. 4. §. 3. & 4.

g) Confer. IOHANN. LEVSDENI Philologus Hebræo-mixtus Diſſert. 2. §. 1. de verſione LXX. virorum.

Digitized by Google

§. IV.

Uti vero nugarum finem faciamus, omne cadit eorum fundamentum, ſi, quod non pauci & eruditisſimi Theologi & Philologi probant, præ ſe fert ſpeciem recti & ipſam veritatem, linguam divinitus confuſam l. c. ut in aliis ſic in Hebraico idiomate non tam verborum & vernaculæ, quam ſenſus, voluntatis, affectus & obſequii averſationem ſignificare. Pſal. LV. 10. Ut adeo Deus ſuperbiæ vindex & ultor inter Babelis Architectos magis diſcordiam, quam ſoni varietatem atque vocis externam effecerit diſcrepantiam. Iſthoc facillimum & commune, quod nos homines ſæpe numero ferit, medium erat, tantum diverſi generis ac temperamenti auctoribus ſuſceptum opus deſtruere, & factionibus ſubortis, mortales à cœpto deſiſtentes in varios terræ tractus abducere. Quod non tam facile fieri potuiſſet, quando unanimes, nil niſi voce deperdita, vernaculam in aliis atque aliis fortuito caſu variatam comprehendiſſent. Nec tam ſubito diſceſſus videtur eveniſſe, ad unum omnibus iſtis ſenſu integro & voluntate ad idem opus moliendum directa. Nam, quod in proverbio valet, concordia res parvæ creſcunt, diſcordia etiam maximæ dilabuntur. Argumenta nunc non alia moveo, quæ ad ſatietatem protulerunt Viri doctisſimi naſutique homines, quibus ex profeſſo materia iſthæc pertractata fuit. *h)*

E 2 §. V.

h) Pluribus conferantur IO. CLERICVS comm. ad Geneſ. XI. CAMPEGIVS VITRINGA obſerv. ſacr. libr. 1. diſſ. 1. c. 4. ſeq. IACOBVS PERIZONIVS Origin. Babylon. Vide etiam ſed disſentientes IOH. BVXTORFIVM de confuſ. ling. Ebr. & plur. ling. origine. CRINESIVM de confuſione linguarum. & qui inſtar omnium eſt, IOH. FRANC. BVDDEVM in hiſtor. eccleſ. V. T. period. 1. ſect. 2. §. 9. pag. 209. ſeq.

Digitized by Google

§. V.

Interim non nego, tantis celebratam populorum diſperſionem, eamque primam in longe disſitas regiones migrationem diverſarum linguarum cauſam extare primariam: quod alii ab aliis ita ſeparatim vivere, ab invicem disjuncti conſtituere reſp. ac ſuis quique tantum aſſueſcere civibus; atq; etiam raro vel nunquam priſcas ſalutare ſedes experti fuerint. Hinc tractu temporis, admodum probabile eſt, quamque nationem, quo longius occuparet terras, notabiliori etiam vocis vel contractione, vel extenſione & flexione alia atque alia primo variare dialectum, poſtea verò, in quam ſenſim ſine ſenſu iſta declinat, novam formare linguam inſtituiſſe. Nihil utique priſcis eventu facilius eſſe potuit. Lingua enim, qualis ea tum fuit, ſimplex & valde rudis quando à mortalibus in varias regiones deportatur, pro cujusvis lubitu, ingenio & natu ra, mille modis inverti, truncari, expoliri, reſtitui ſolet. Quam crebro id uſu veniat, ut eſſentialia nunc vocum elementa, quæ vocales audiunt, commutentur, invertantur, nunc conſonantes literæ abjiciantur interque ſerantur in ipſis hodie ſat excultis politisque linguis ſole meridiano clarius cernere licet. In lingua, quam præ manibus habemus, Latina, ſi quis ea de re conſpicua velit exempla reſcire; IVSTVM LIPSIVM vel AVSONIVM POPMAM de uſu antiquæ locutionis, vel quendam ex vetuſtioribus Grammaticis evolvere ne gravetur: ubi, quam variis mutationibus litera quælibet fuerit obnoxia, haud difficulter notare poterit. Vel, ut cuique detur aſſerti noſtri veritatem prope manibus palpandi copia, conſideret modo, ſi vacat, obſecro, in vernacula quisque ſua linguas vel dialectus circa circum ſe provinciales, quas vocant, atque ruſticas. Tantam in iſtis omnibus

bus diſcrepantiam obſervabit, tantam verborum corruptionem, tantam inverſionem, ut, ſi vel leviter conferre ſingulas velit, tot ſibi diverſas ferme linguas habere videretur, & quid rei ſit, nobiscum lubens confiteri adamaret.

§. VI.

In cauſa aliquatenus organorum conformatio eſt. Alii robore valent; Submiſſa voce alii loquuntur; Alii citius, alii tardius, magis alii obſervantur eſſe gutturales, magis alii labiales, alii palatini, linguales alii, rurſum alii dentales & narini. Qui adeo, pro diverſa organorum ratione, literis primum quadam velut affinitate ſono magis congruo pronunciatis uti, & cum his tandem integras voces atque ſententias pededentim commutare inſtituunt. Quod in derivanda Aramæa ex Hebræo frequentisſimum eſſe; unanimi ſenſu Philologorum expertisſimi *i*) tradiderunt. Ex ſacris novimus de Ephrajimitis ejusdem Paleſtinæ populis, literam ש *ſchin*, quam cum aſpiratione ſibilandam eſſe docent, pronunciare aliter non potuiſſe, quam ſine aſpiratione ש *ſin*. Unde perfugæ illorum ad vada Jordanis interrogati, num Ephrathæi ſint, & id negantes jubebantur dicere *Schibboleth*, quod ſi intelligerentur pronunciare *Siboleth*, neque ad recte loquendum compararent, apprehenſi una omnes jugularentur. Qua ratione ex iſtis quadraginta duo millia, ſtupendo, pro uſu tunc temporis bella gerendi, numero ceciderunt. *k*) Ita à teneris adſueſcere multum eſt.

 §. VII.

i) IACOB. ALTINGIUS fundam. punctat. linguæ ſanctæ ſect. 1. §. 4. Et I. I. SCHROEDERUS Vir clariſſimus, Præceptor & Patronus meus, ſumme colendus, de natura linguæ Hebraicæ Diſſert. 2. §. 4.

k) Iudic. XII. 5. 6.

§. VII.

Pro diverſitate climatis diverſæ,utplurimum etiam inveniuntur gentium naturæ,quibuscum linguæ variantur; aliis vernaculam ſuam vocalium & ſyllabarum, aliis conſonantium copia, vel invertere vel corroborare & circumcidere inſtituentibus,prout temperamentum & natale ſolum iſtud ſuppeditare videtur. Sumamus nationes quasdam ſat nobis hodie celebratas. Neque nunc dialectos, in quavis lingua itidem variantes notabiliter,curamus. *l*) *Itali* & *Hiſpani* ſyllabis abundant atque vocalibus; *Galli* molliuscule ac ſuavius pronunciant; *Angli* & qui eorum nomine magnam Britanniã cum proximioribus inſulis occuparunt,alii tamen magis, quam alii,ſibilant omnes. *Septentrionales* populi fortius, *Batavi* negligentius, Germani, quos ſuperiores vocant, magnifice & graviter eloquuntur: *Caffari* atque *Hottentotti*, qui in Africæ finibus meridiem verſus ad caput bonæ ſpei habitant, mirabili barbarie voces edunt gallicinio haud abſimiles. *Sinenſium* lingua tota muſica eſt, varioq; accentu ſignificationes varias ſæpe accipit una vox eaq; ſimpliciſſima; quam usq; adeo extendere ſolent,ut ne Latinũ quidem, multo minus Germanicum ſpiritum comprehendere valeant. Inde controverſia eorum Miſsionariis refertur fuiſſe mota: num etiam lingua Sinenſium vernacula miſſam rite posſint legere: omnibus incolis Latinum perperam excipientibus: quando videlicet iſtis *Crux* culu-ſu; *Baptizo* pa-pe-ti-ſo, *Bartholomæus* Ba-ulh-tolo-

l) Ita IVLIVS CÆSAR SCALIGER docta & eleg. oratione de verbo *ineptus*, inter alia ſcribit: *Leniſsime pronunciat magna Italiæ pars; craſsiſſime pene univerſa Germania. At Thuſci, qui Arnum circumcolunt, pene Germanicos illos ſpiritus ſuperant.*

lo-meu-ſu, &c. difficillimo conſono pronunciatur. *m*)

§. VIII.

Taceo diverſorum populorum commercia, invaſiones, colonias, commixtiones, bella &c. quibus omnibus novæ inferuntur rerum vocabula, vetera mutantur, inculta magis ad uniuscujusque genium perpoliuntur: usque quo tandem dialectus ab una altera longius provecta & in aliam plane degenerata linguam, diverſaque induta facie appareat. Cui hæc pluribus noſcere volupe eſt, nobis ſuaſoribus, adeat celeberrimi Haffnienſis Medici, & Polyhiſtoris OLAI BORRICHI, brevem, ſed doctam & argutam diſſertationem, *de cauſis diverſitatis linguarum*. Verbo: Occaſione discordiæ, quam Deus T. O. M. inter ſuperbientes Babelis ſtructores commovit, gentes abierunt in diverſas regiones, quibus cum tractu temporis atque ſemine multiplicato ulterius migrarent, colonias unirent, communicarent &c. magis magisque linguas formarunt duratione vel cultura nunc ſtabilitas. Atque adeo non diverſitate linguarum, utut confuſione, populorum diſperſionem, ſed vice verſa, populorum diſperſione linguarum diverſitatem fuiſſe cauſatam, ſatis ſuperque videmus.

CAP. IV.

De Linguæ Celto-Scythico-Germanicæ Antiquitate.

§. I.

Japheti per Gomerum nepotes Aſchenazes, Riphat ac Thogarma poſt diſperſionem populorum Europam occuparunt,

m) Confer. die Auffrichtige und unpartheyiſche Gedancken über die Journale, Extracte und Monaths-Schrifften. tom. 1. part. 2. pag. 190.

runt, præter Græciam. 2. Ex quibus Aſchenazes conditor eſt Celtarum & Germaniæ. 3. Ille curſu huc venit ex Oriente directo: quod antiquitas terra potius firma, quam aquis procederent ſedem mutantes. 4. Tacitus, qui aſſerto huic contradicit, refutatur & adverſus Cluverium primos Italiæ incolas è Germania trans Alpes veniſſe in anteceſſum adſtruitur. 5. Germani juxta Tacitum indigenæ, 6. Quorum antiquitas ulterius probatur, 7. Celtæ 8. Et Scythæ vocantur.

§. I.

QVando mortales ab invicem diſcesſi magnam iſtam inſtituebant migrationem, *Japheti* per *Gomerum* nepotes numerabantur tres, *Aſchenaz*, *Riphath* ac *Thogarma*: *a*) quibus communiter Europæas regiones tribuere ſolent: unam ſi excipias Græciam poſteris Javani adſcriptam. *b*) *Thogarma* Sarmatis perhibetur præfuiſſe; quod ex nomine ipſius probare volunt. Syllaba namque prima per cholem parvum correpta, ex *Thogarma* facilis in *Thgarmat* & *Sarmata* provenit mutatio. *Riphat* Rusſis nomen

a) Geneſ. X. 3. Cæterum, quod filii Noachi per orbis vaſtitatem genus humanum propagare debuerint, *Sem* & *Cham* orientem præcipue atque Auſtrum hujusque tractus petiverunt. A *Japheto* ejusque poſteris vero, ut diſerte Moſes habet, *Inſulæ Gentium in regionibus ſuis diviſæ ſunt.* Inſulæ Gentium memoratæ, interpretum conſenſu, vocantur Europeæ quæ ſunt remotisſimæ. Confer. LAZIVS & PEVTINGERVS, qui de gentium migrationibus eruditiſſime ſcripſerunt.

b) Vid. Scripturæ loca Geneſ. X. 2. & 4. 1. Chron. I. 5. 7. Daniel. VIII. 21. X. 20. Ioel. III. 11. Zachar. IX. 13. &c. JOSEPHVS Antiq. Jud. lib. I. cap. 11. ALSTEDIVS præcogn. theol. lib. 2. pag. 311. BVDDEVS hiſt. eccleſ. V. T. period. 1. ſect. 2. §. 9. pag. 218.

Digitized by Google

nomen & originem dediſſe, vulgo creditur: quod Ruſſi & Moſcovitæ qui nunc audiunt, *Riphaces* olim & montes ad mare glaciale jacentes *Riphæi* dicebantur. *c*) Aſchenaz verò, quem alii *Tuiſconem*, ſed perperam, vocant, unus omnium Celtarum parens atque conditor habetur: Solus ille quicquid Europæarum reliquum eſt, ſpatium longe quidem vaſtisſimum, ſed etiam remotisſimum, vel ideo ſortitus fuit. Terrarum ecce limites vaſtaque populorum habitacula, quantum ſub variis nominibus Illyrici, Germaniæ, Galliæ, Hiſpaniæ & Britannicarum inſularum ad mare usque hyperboreum, qua Lappiam & Norvagiam perfundit & rurſus ad oceanum Atlanticum protenditur. Quæ regiones eapropter commune *Celticæ* nomen acceperunt. *d*)

§. 2. JOSEPHVS ille accuratisſimus rerum Judaicarum ſcriptor diſertis inquit: *e*) *Aſchenazes condidit Aſchanazas, qui nunc Rhegines appellantur à Græcis.* Haud dictu quidem omnibus facile eſt, quosnam per *Rhegines* iſtos, nemini alias vel Græcorum vel Latinorum memoratos, intelligeret: præterquam quod totidem id pene verbis Hieronymus, Iſidorus & forſan alii ex eo relatum transque ſcriptum reliquerunt. Sed tamen Viri docti & hos inter modo laudatus CLUVERIVS *f*) nulla conjiciunt injuria, cum *Germanos* voluiſſe: & id tanto magis, quod alias vaſtiſ-

F

c) ALSTEDIVS l. c. pag. 315. 316.
LENTVLVS Germ. part. 1. c. 1. pag. 23.

d) CLUVERIVS Germ. Antiq. Lib. 1. c. 4. §. 14. Geogr. libr. 3. c. 6. §. 1. DILLHER de hiſtoria priſcæ Germaniæ cap. 1. §. 3. HAGELGANSIVS obſerv. erudítiſſ. ibid. pag. 3.

e) Antiq. Jud. lib. 1. c. 7.

f) Germ. Antiq. lib. 1. c. 4. §. 15. confer. ALSTEDIVS præcogn. Theol.

Digitized by Google

ſtisſimæ gentis illius nullã plane mentionem fecerit. Dantur quoq; in orbe literato viri haud exigui nominis, qui πῥῶτως ipſos *Rhenenſes* quaſi *Rhenigenos* vocitatos velint. Nec obſtat dictum Jerem. LI. 17. quin ipſi Hebræi unanimi & ſenſu & voce profiterentur ab *Aſcano* vel Aſchenaze deſcendisſe *Tuiſcones* ſive Teutones die Teutſchen. Quos adeo lingua etiam ſua *Askenazim* vocant. *g*) Nec deſunt, qui *Tuiscones* nominatim quovis etiam pretio ab *Ascane* derivare conantur; perexigua literarum mutatione & præpoſito articulo die *Aſcanes* contr. *Tuiscones*. *h*) Sed vocent hæc. Neque enim & nunc nos vel ſtare cupimus aliorum nugis, vel odioſa nimis delicate Jocoſeque tractare, qui majora potioraque habemus. Sic multa alia, quæ nos quidem non admodum latent, ſilentiæ involvantur ſipario. Neque movemur conjecturis eorum, qui totis catervis in partes abeunt, usque adeo, ut ipſe HERTIVS ille quondam Academiæ Gieſſenſis ocellus, multorum diverſas quidem recenſere opiniones, nihil vero, quod anceps de materia iſthac diſceptatio videretur, ad liquidum deducere auſus fuerit. *i*)

§. 3.

theol. lib. 2. pag. 214. Chronol. cap. 21. p. 196. & c. 27. pag. 238. D. BVDDEVS hiſtor. Eccleſ. V. T. period. 1. ſect. 2. §. 9. p. 220. ſeq.

g) Ita ELIAS LEVITA in Thisbi circa finem literæ A. *Omnes terram Alemannicam vocare ſolent Aſchenas.* Addit porro: *In lingua item Romana terra Aſchenas vocata eſt Germania.* confer. DILLHERRI hiſtoria priſcæ Germaniæ cap. 1. §. 4.

h) Vid. MELANCHT. Chron. lib. 1. & MORNAYVS de veritate religionis Chriſtianæ. cap. 8.

i) Diſſert. de veteris Germ. populis part. 1. cap. 1. §. 2. & 3. confer ALSTEDIVS l. c. & HAGELGANSIVS erud. obſerv. ad Dillherri hiſtoriam priſcæ Germ. c. 1. §. 4. pag. 4. & 5. Diverſas

aliorum

§. 3. Quicquid ſit, tamen abſque omni dubio nationes ſenſim ſenſimque tot myriadibus auctæ & in diverſa prorumpentes ea loca primum occuparunt, quæ aperta aggreſſuque ipſis faciliora fuere. Hæc ſunt terra firma continensque. Unde nobis concludere licet, populos, priusquam Græciæ vel Italiæ peninſularum tractus veteris Germaniæ confines frequentarent; ſalutare hæc ſaltem ora noſtra, Germanosque agros colere debuiſſe. Neque ſolum tranſitu curſuque ad terras longinquiores citato regionem iſtam viderunt; ſed, quod ratio & hominum conditio nos facile docet, ibi ſedem conſtituentes habitarunt atque diu ceu in patria ſua manſerunt. Ubicunque enim iſtis commodum ac fertile ſolum ad vitæ ſuſtentationem offerebatur, pedem habere fixum conſuevere: usque quo terra mater alma præ multitudine incolarum in placitis antea regionibus non omnes amplius alere potuit: ut progredi ulterius atque colonias ſuas alio mittere, quaſi extrema neceſſitudine coacti viderentur.

§. 4. E diametro huic ſententiæ noſtræ, antiquiſſimos habitacula quærentes, iter magis terra continente, quam aquis facere ſolitos fuiſſe, obſtat CORN. TACITUS *k*) ubi *nec terra*, inquit, *olim ſed claſſibus advehebantur, qui mutare ſedes quærebant.* At ſufficienter ipſi à celeberrimo hujus Academiæ quondam Profeſſore & Polyhiſtore, CYRIACO LENTVLO *l*) reſponſum eſt; cujus adeo nos non pudet ſubjecta verba noſtra facere: *Navium fabricaturam*, ille iſti contradicit, *& claſſium apparatum, ante*

F 2 *terreſtris*

aliorum ſententias vide apud ZENTGRAVIUM de Gomero Jipheti primogenito Germanæ gentis conditore ſect. 4.

k) De moribus Germ. cap. 2.

l) Germ. part. 1. cap. 2. pag. 59.

terreſtris itineris promtam expeditionem fuiſſe, mihi non ſit veroſimile. Simpliciora & faciliora natura antiquior, operoſiora accedens ætate hominum induſtria invenit. Eſt autem ſimplicius, eſt conſecutu facilius, pedibus aut equo aut curru denique iter incedere, quam claſſem magno & ſumtu & ingenio & labore fabricari. Facilius eſt viam in terra ſtabili, quam in tumore fluctuum, nondum inventa præſertim pyxide magnetica invenire. Nec juvat dicere Alpes murorum invicem Italiam circumdare & à ſeptentrionalibus munitam diſtrahere Regionibus. Ultra fatemur quidem continuis anguſtiis variisque amfractibus, gyris atque mille viarum difficultatibus hæc loca multorũ irruptiones impedire: Sed tamen ea penitus inſuperabilia fuiſſe etiamnum quotidiana obloquitur experientia. Multo minus id potuere Alpes fuiſſe tunc temporis, quando altiora quæque præ cæteris terræ tractibus & optima planitie Germanis Populis magis accepta vel aditu jucundiora fuiſſe, nullus affirmare dubito. Hac enim ratione jugiter iſtos loca montana inhabitaſſe novimus: quæ, quod difficilius potuerunt multitudine cingi, ut ab aliorum inſidiis tutiora, ita ipſis acceſſu & habitatione longe gratiora videbantur. Vel quis ex ipſo Tacito ignorat, Aborigines, uti paulo inferius docere animus eſt, gentem Celticam, primitus montana colendum ſelegiſſe? Quamobrem etiam ille ἀπὸ τοῦ ὄρεος Aborigines derivare non veretur. Unde patet, fruſtra CLUVERIUM *m*) ſcriptorum recentiorum fide nimis devictum aſſerere, Gallos Priſci Tarquinii temporibus omnium primos Alpes ſuperaſſe.

§. 5. Si quid gentilium ſcripta reſpicere licet, ſat teſtium, ſatis verborum habemus in illo rerum diligentisſimo commentatore

m) Ital. Antiq. lib. 1. cap. 33.

mentatore Cornelio Tacito. Ille ex optimis Hiſtoricis Germanos indigenas credidit: qua confeſſione tranſcendentem mortalium quorumcunque memoriam antiquitatem eorum comprobare agreditur. *n*) Nec aliunde, ut qui ſacrarum ignarus & incredulus fidem de humani generis origine gentilem habebat, eos derivare potuit. Quare tum ultima noſtrates antiquitate, tum generis nobilitate conſpicuos, ſuo, quod inhabitabant, ſolo natos opinabatur omnes, atque primum hujus gentis conditorem terra editum cum priſcis Germaniæ incolis atque civibus aſſerere adamabat.

§. 6. Præterea maximo id nobis argumento eſſe poteſt, Germanæ gentis conditores iſtos primis poſt diluvium ſeculis hæc loca adiiſſe, quod aſperos mores duramque vivendi rationem primitus communem mortalibus una ſecum in Europam Germaniamque invexerint; priusquam Aſia in mollitiem atque luxuriam brevi poſt tempore ubivis locorum graſſantem, qua infamis illa maxime facta, prolaberetur. Quod argumentũ, pro Germanorũ antiquitate, CLUVERIUS *o*) imprimis urget. Saltem, quod conſtat, ne hilum de vana aliorũ idololatria fictisq; Deorum ſimulacris Germani ſecum abſtulerunt: quin etiam illi in Summi Numinis apertiori cognitione, ut eam ex patriarchis acce-

 perant,

n) Tacitum imitatur CONRADUS CELTES qui de Germanis cecinit: *Gens - - -*
Indigena, haud alia ducens primordia gente,
Sed cælo producta ſuo.
vide etiam ZENTGRAVIUM de Gomero Japheti primogenito Germanæ gentis conditore, ſect. 3. §. 10. ſeq.

o] Germ. Antiq. lib. 1. c. 4. pag. 40. & cap. 9. pag. 76. confer. LENTULUS Germ. part. 1. cap. 1. pag. 5.

Digitized by Google

perant, paulo longius perſtiterint. Neq; enim ab initio effinxerunt imagines, neque templa erexerunt: quod Deos immortales in ullam oris humani ſpeciem asſimulare, vel eos cohibere parietibus, ſummum nefas putarent. *p*) Ut mores eorum antiquisſimo & tantum non primorum hominum ingenio valde propinquos atque ſimiles nunc quidem ſilentio tranſeam, unius Dei memoriam ſtrenue aſſervarunt, quem ſua lingua *Theut*, *q*) ſemetipſos vero ut creaturas atque gentem ipſius die Teutſchen / Teutones vel Tuiſcos nominarunt. Item de mundi creatione veſtigia haudquaquam obſcura, iſtius videlicet primi hominis formationem ex terra, nomen ipſius proprium Mann / quod idem eſt Hebræorum *Adam*, carminibus ſuis *r*) utut incomtis ac

p) Vid. TACITVS de moribus Germ. c. 9. confer. VINCENTII CHARTARII neu-eröffneter Götzen-Tempel pag. 6. Facundiſſ. Dom. SCHMINCKI Præceptoris & Patroni mei multum ſuſpiciendi diſſert. de cultu religioſo arboris Jovis præſertim in Haſſia §. 1. Et Conſultiſſ. D. IMMANVELIS WEBERI Profeſſoris Gieſſenſis diſſert. de Puſtero veteri Germanorum idolo ſect. prior. §. 2. p. 7.

q) Unde LVCANVS de bello civili lib. 1. *Teutatem* Germanorum Deum vocat: *Ex quibus immitis*, inquit *placatur ſanguine diro Teutates, horrensque feris altaribus Heſus. Et Taranis Scythiæ non mitior ara Dianæ.* Confer. BORNMEISTERVS de erroribus Hiſtoricorum gentilium in rebus ſacris recenſendis pag. 18. 19. ZENTGRAVIVS de Gomero Japheti primogenito Germanæ gentis conditore ſect. 1. & 2. SEBAST. FRANCK Chron. Germ fol. 1. ubi tamen falſam Beroſi de Tuiſcone filio Noachi ſententiam ſectari videtur.

r) TACITVS: *Celebrant carminibus antiquis (quod unum apud illos memoriæ & annalium genus eſt) Tuiſtonem Deum, terra editum & filium Mannum originem gentis conditoresque. &c.* Paulo poſt: *Sunt illis hæc quoque carmina, quorum relatu,* quem

ac temporum injuria variè intricatis ad poſteros propagarunt. s) Quibus adeo abunde patet, quoquomodo alii ſentiant, Germanos non demum ſeculis poſterioribus à prima populorum migratione vel ex Græcia vel Italia vel aliunde deſcendiſſe. Optime hinc TACITVS *Ipſe*, inquit, *eorum opinionibus accedo, qui Germaniæ populos, nullis aliarum nationum connubiis infectos, proprium & ſincerum & tantum ſui ſimilem gentem extitiſſe arbitrantur.*

§. 7. Quos jam ſuo nomine Germanos vocitavi, latiori quoque ſenſu & communi vocabulo *Celtas* appellare ſolent. Quamvis enim Celtæ t) tertiam præciſe Galliæ partem conſtituebant, quam poſteri Lugdunenſem vocarunt; laxior tamen alibi eorum denominatio eſt. Quod STRABO u) pluribus teſtatur: *Hæc diximus de Gallis, qui Narbonenſem provinciam incolunt, qui quondam Celtæ appellabantur. Et arbitror ab his eſſe à Græcis nomen Celtarum*

quem Barditum vocant, accendunt animos futuraque pugnæ fortunam ipſo cantu augurantur. Idem fere LVCANVS prodidit Bell. civil. lib. 1.

Vos quoque qui fortes animas belloque peremtas
Laudibus in longum vates demittitis ævum,
Plurima ſecuri fudiſtis carmina Bardi,
Et vos barbaricos ritus, moremque ſiniſtrum
Sacrorum Druidæ poſitis repetiſtis ab armis.

s) Confer. præter CLUVERIVM, LENTVLVM atque alios celeberr. HERT. diſſert. de veteris Germaniæ populis part. 1. cap. 1. §. 2.

t) Vid. JUL. CÆSAR comment. de bello Gallico ubi ab exordio: *Gallia eſt omnis diviſa in partes treis, quarum unam incolunt Belgæ, aliam Aquitani, tertiam, qui ipſorum lingua Celtæ, noſtra Galli appellantur.* Confer. STRABONIS Geogr. lib. 4. ab init.

u) Geogr. lib. 4. Edit. Genev. pag. 131.

Digitized by Google

tarum univerſis Galatis ſeu Gallis inditum, ob gentis claritatem &c. Celtarum vero nomen etiam trans Rhenum in Germaniam fuiſſe translatum, SVIDAS diſerte habet: Κελτοὶ, ὄνομα Ἔθνυς, οἱ λεγόμενοι Γεγμανοὶ, οἱ ἀμφὶ τὸν Ῥῆνον ποταμὸν εἰσιν. *Celtæ gentis nomen, qui Germani dicuntur utrinque Rhenum accolentes.* Et ne quid amplius verborum faciam, omnem cauſam iſthanc ad CLUVERIVM remitto, qui, quod ſupra notavimus, multis probat, quicquid terrarum ſub Illyrici, Germaniæ, Galliæ, Hiſpaniæ, Britannicarum & Septentrionalium inſularum vel peninſularum nomine venit, Celtarum eſſe: eorum populis omnibus una eademque communi lingua utentibus, dialectis ſolummodo diſtincta. *x*)

§. 8. Atque etiam *Germani* ſenſu latisſimo *Scythæ* vocantur. Sarmatiæ præſertim iſtos CELLARIVS *y*) adſtringit. OROSIVS *z*) vero genti vagæ & oberranti terminos ita fere ponit: *à monte Imao, h. e. ab imo Caucaſo & dextra orientis parte, qua oceanus Sericus tenditur, usque ad promontorium Boreum & flumen Boreum, & inde tenus Scythico mari, quod eſt à ſeptentrione usque ad mare Caſpium, quod eſt ab occaſu & usque ad extentum Caucaſi jugum, quod eſt à meridie, Hyrcanorum & Scytharum*

x) Confer. CHRIST. CELLARII Notit. Orbis Antiq. lib. 2. cap. 2. pag. 164.

y) Not. Orbis antiq. lib. 2. cap. 6. pag. 505.

z) Hiſt. lib. 1. cap. 2. p. m. 15. confer. HERODOTVS HAL. hiſt. lib. 4. c. 99. PLINIVS Hiſtor. natur. lib. 4. c. 12. POMPON. MELA de ſitu orbis ab exord. lib. 2. JUL. SOLINVS polyhiſt. cap. 25. WERNER ROLEWINK faſc. temp. fol. 6. apud PISTORIVM *Germ.* Script. tom. 2. JOH. FRANC. BVDDEVS Theologus Jenenſis celeberrimus Hiſt. Eccleſ. V. T. period. 1. ſect. 2. §. 9. pag. 218.

Digitized by Google

tharum gentes ſunt 42. *propter terrarum infœcundam diffuſionem late oberrantes.* In ipſam Germaniam iſtos extendi quamplurimis probatur. Ita POMP. MELA *aa) Ille* ſc. fluvius, *qui Scythiæ populos à ſequentibus dirimit, apertis in Germania fontibus, alio, quam definit, nomine exoritur.* LVCANVS *bb)* ut paſſim, in his etiam Germanos Scytharum nomine comprehendit:

Duc age per Scythiæ populos per inoſpita Syrtis
Littora, per calidas Libyes ſitientis arenas.
Hæc manus, ut victum poſt terga relinqueret orbem,
Oceani tumidas nemo compeſcuit undas:
Fregit & Arctoo ſpumantem vertice Rhenum.

Clarioribus STRABO *cc)* τὰ πρὸς βοῤῥᾶν μέρη τὰ γνώριμα ἑνὶ ὀνόματι Σκύθας ἐκάλων - - ὕστερον δὲ καὶ τῶν πρὸς ἑσπέραν γνωσθέντων, κελτοὶ καὶ Ἴβηρες, ἢ συμμίκτως κελτίβηρες καὶ κελτοσκύθαι προσηγορεύοντο. &c. *Notæ verſus Septentrionem gentes uno prius nomine omnes Scythæ appellabantur - - poſtea vero cognitis regionibus occiduis Celtæ, Iberi, aut mixto nomine Celtiberi ac Celto-Scythæ dici cœperunt.* Atque clariſſimis PLINIVS *dd) Scytharum nomen,* inquit, *usquequaque tranſiiſſe in Sarmatas atque Germanos.* Taceo quod ipſum Scytharum nomen origine Germanicum ſit, dictum à Schiten nunc Schieſſen / quoniam iſti cumprimis ſagittarum arte præſtabant. *ee)* Atqui verò Scythas ab Hi-

G ſtoricis

aa) De ſitu orbis lib. 2. p. m. 40. *bb)* De bello civili lib. 1.
cc) Geogr. lib. 1. p. m. 22. confer. CORN. NEPOS Miltiad. c. 3.
dd) Hiſt. Natur. lib. 4. c. 12.
ee) Confer. HERT. diſſert. de veteris Germaniæ populis part. 1. cap. 1. §. 1. Lepidam nobis de origine Scytharum fabellam reliquit DIODORVS SICVLVS lib. 3. fol. m. 47. Natam apud eos ex terra virginem umbilico tenus hominis forma, reliqua

ſtoricis pene omnibus pro antiquiſſima gente olim habitos fuiſſe, vulgo notum eſt.

CAPUT V.

De Matre Linguæ Latinæ Germanica.

§. 1. Priſcos Germaniæ populos ſuis limitibus non adeo contentos fuiſſe, quin proximas Italiæ atque Græciæ regiones ſalutaverint. 2. Barbarorum (ita enim iſtos vocant) *coloniæ in Græcia ſcriptorum auctoritate probantur: ubi ſigillatim de Pelasgis. 3. Hinc ling. Græcæ & Germ. convenientia oſtenditur. 4. Peiskeri & Bellini ſententia de Ling. Germ. origine Græca. 5. Refutatur. 6. Prævio cordatiorum & Doctiſſimorum Virorum de Scythica & Germanica lingua Græcæ præferenda conſenſu, 7. Demonſtratur linguæ Latinæ Germanica origo, & Praſchii argumenta breviori ſiſtuntur ſynopſi. 8. Quibusdam vocabulis etymologia Germanica proponitur. 9. Aliis majorem & maximam Latinæ cum Germanica lingua convenientiam inſtituentibus. 10. Etymologici veteres Latini vernaculæ ſuæ veræ originis expertes, vocabula ex Latinis Latina falſo deducunt. 11. Num vocabula Latina tranſierint ad Germanos, quæ iſtorum ſermoni apprime reſpondent. 12. Hæc quoquo modo ſe habeant, convenientia tamen ac Etymologia vocum ad demonſtrandam linguæ originem ſola non ſufficit.*

§. 1.

Quædam generaliora de origine, amplitudine & antiquitate

reliqua viperæ. Eam genuiſſe puerum, cujus nomen fuerit Scytha. Hunc cum omnium, qui ante eum fuerant, clariſſimus evaſiſſet, indidiſſe populis Scytharum nomen,

Digitized by Google

tate Germanorum cognovimus. Hinc ego nunc facili negotio efficerem, non tantum linguam Latinam immediatè Germanis originem atque natales debere; ſed & ipſam linguam Græcam, ex qua Latinam pleriq; deducere volunt, ex antiquisſima ea ſive Germanica, ſive Celtica ſive Scythica (quoquo enim modo iſtam vocaveris perinde eſt) ſi non primitus ortam, *a*) tamen aliquatenus mixtam atque commerciis vel coloniis proximarum gentium egregiè interpolatam affectamque fuiſſe. *b*) Vel quis per ſomniũ etiam perſuaderet ſibi, Germanos multivagos atque Barbaros utrique regioni Græciæ ac Italiæ proximos finibus terminisq; ſuis quaſi cancellis circumdatos & tã arctè concluſos degiſſe, ut nunquam eo recta deſcenderint. Quod ex poſt facto pluribus demonſtrari posſit, ſi id nunc ageremus.

§. 2. Saltem *Hecatæus Milesius* apud STRABONEM *c*) de Peloponneſo tradit, eam ante Græcos fuiſſe à Barbaris habitatam. Imo, & ipſe Strabo de ſuis addit tota fere Græcia antiquitus Barbarorum ſedes fuit: quod pluribus deinde etiam exemplis probat. Speciatim *Pelasgos*,

G 2 vetu-

a) Id enim propter inſignia quædam *S.* Scripturæ loca dicere nobis religio eſt. confer. cap. 4. §. 1.

b) Ante aliquot annos Doctiſſ. Dom. REIMMANNVS Eccleſiarum Hillesheimenſium Superintendens dignisſimus ſuam de ortu linguæ *Græcæ* ex *Germania* ſententiam, quam ipſe paradoxon philologicum vocat, prodidit in tentamine introductionis ad Hiſtor. Liter. *Germanor.* lib. 1. pag. 65. Ubi ex Aventini Annalibus Bojorum lib. 1. locum adducit ſibi apprime faventem; Atque etiam p. 67. teſtatur, Clarisſimum HOEPFFNERVM Conrectorem Halberſtadienſem Lexicon meditari earum vocum, quæ in *Græca* & *Germanica* lingua idem ſignificant idemque ferè ſonant: non alio quidem fine, quam ut dialecti utriusque cognationem commonſtret.

c) *Geogr.* lib. 7. pag. Edit. *Genev.* 222.

Digitized by Google

veтuſtisſi mam & maxime Græcos Italosque inter claram gentem, teſtatur *d*) vagos inſtar avium modo hæc, modo alia adiiſſe loca: unde *Pelargos* ab Atticis dictos, quæ vox ciconiam ſignificat. Et alibi: *e*) τὸ πελαργῶν ἦν φῦλον ϗ τῶν καυκώνων ϗ λελέγων εἴρηται δ᾽ ὅτι πολλαχοῦ τῆς ἐυρώπης ἐτύγχανε τὸ παλαιὸν πλανώμενα &c. *Pelasgorum fuit gens & Cauconum & Lelegum, quas dictum eſt antiquitus varias Europæ partes pervagari ſolitas.* Idem HERODOTVS quoque perhibet, *f*) cujus latine ſufficiat nobis verba tranſcripſiſſe: *Præſtabant inter Græcos ea tempeſtate Athenienſes, in quorum regione permixti Pelasgi habitant, ex quo cœperunt pro Græcis haberi.* De lingua etiam ille *g*) qua Germanorum vel ſimilis Barbaræ gentis propaginem Pelasgos tandem in Græciam deſcendiſſe conſtat, ingenue *Pelasgos*, ſcribit, *barbara lingua fuiſſe: & ſi tota*, porro conjicit, *gens Pelasgica talis erat, gentem Atticam utpote Pelasgicam, quum in Hellenes i. e. Græcos tranſiit, linguam ſimul iſtorum perdidiſſe.* Ipſam quoque Philoſophiam Græcos à Celtis habuiſſe, gravisſimi auctores ſunt ARISTOTELES in Magico & SOTION in decimo tertio ſucceſsionis libro. Quod etiam DIOGENES LAERTIVS *h*) literis prodidit: τὸ τῆς φιλοσοφίας ἔργον ἔνιοι φασὶν ἀπὸ βαρβάρων ἄρξαι. - - παρά τε κελτοῖς καὶ γαλάταις τοὺς καλουμένους

d) l. c. lib. 5. pag. 153. confer DION. HALICARN. antiq. Rom. lib. 1. c. 2. *e*) Geogr. lib. 12. pag. 394.

f) Hiſtor. lib. 2. p. m. 108.

g) l. c. lib. 1. p. 21. confer. PLATO in Cratylo, ubi varia differentiæ iſtius Exempla producit; è recentioribus PALMERIVS à GRENTEMESNIL Græciæ Antiq. lib. 1. c. 9. GVILELMVS BVRTONVS Hiſtor. linguæ Græcæ pag. 13. MORHOFIVS de lingua & poëſi Teuton. part. 1. c. 2. pag. 23. alii.

h) De vita & ſentent. clar. philoſ. procemio. confer. MORHOFIVS

Digitized by Google

λωμένοις δρυΐδας καὶ σεμνοθέους καθά φησιν Ἀριστοτέλης ἐν τῷ μαγικῷ καὶ Σωτίων ἐν τῷ εἰκοστῷ τρίτῳ τῆς διαδοχῆς. *Philoſophiam à Barbaris initia ſumſiſſe nonnulli autumant. - - Celtis ſeu Gallis Druidas & qui Semnothei appellabantur, eius rei fuiſſe auctores, ait Ariſtoteles in magico & Sotion in 13. ſucceſſionis libro.* His optimorum ex ipſa Græcia laudis ſuæ cupidisſima Hiſtoricorum teſtimoniis quæ clariora ſint, ego certè quidem videre nequeo, ni fortasſis luce meridiana lubens cœcutire velim.

§. 3. Convenientiam porro linguæ Græcæ cum Germanica Viri cordati longa ſerie probatum iverunt. Jam tum ævo ſuo JOHANN. CAMERARIVS DALBVRGIVS aliquot millena Græcorum vocabula Germanis idem ſignificantia collegit. *i*) Quem recentiores ſecuti cauſam iſthanc magis magisque perſcrutarunt, neque minimam utriusque deprehenderunt linguæ ſimilitudinem. Cui volupe eſt, exempli gratia, vocabula quædam Germanica in Græcis legere: adeat Doctiſſ. DN. PONATVM, *k*) qui farraginem iſtorum licet non tanta, uti quidem potuiſſet ac alii fecerunt, haudquaquam tamen aſpernenda, non ita pridem congesſit copia: atque clarisſimus vocum notatu dignisſimarum conſpectus cuilibet apparebit.

§. 4. Contra verò nugas aliorum non ſatis admirari poſſum: quibus operoſe admodum linguam ex Græca Germanicam

nicam

PIVS l. c. p. 21. ubi argumentatur, ſi philoſophiam Græci habuerint á Celtis, etiam habuiſſe linguam, ſaltem verba, ſcientiarum vehicula & notionum teſſeras, quas vocat FRANC. BACO VERVLAMIVS nov. organ. ſcientiar. p. 30.

i) Teſte AVENTINO Annal. Bojor. lib. 1 p. 10.

k) Cum orbe literato ille communicavit librum, cui titulus Anleitung zur Harmonie der Sprachen / atque illius cap. 5. à pag. 43. vocabula *Græca* cum Germanicis conferre inſtituit.

nicam derivare conantur. Ita ſeculo ſuperiori GEORG. CHRIST. PEISKERVS *l*) ſtatuit vocabula Germanica non alius quam Græcæ originis eſſe: Græcamque & Germanicam non ſecus inter ſe differre, quam linguam eruditam & vulgarem. Pari modo JOSEPHVS MARIA BELLINVS eodem tempore literas è Bononia Muſarum ſede antiquiſſima dedit, quibus linguam Germanicam prorſus Græcam eſſe profitebatur; Græcam linguam vocalibus & ſyllabis circumciſam & conſonantibus roboratam: ita, ut Germanica ad Græcam ſe habeat, quemadmodum Bononienſium lingua in Italia ad vulgarem Italicam. *m*)

§. 5. Oportet iſtos vel in omnibus veterum monumentis hoſpites, vel ſat impudicos fuiſſe, qui ut homines peregrini & novi, teſtiibus aliis & antiquiſſimis & domeſticis, nullo argumento, præterquam conjectura & vana quadam imaginatione ſua, freti apertius obloqui & in faciem quaſi contradicere non verebantur. Vidimus dudum optimos hiſtoricos ex ipſa Græcia oriundos, qui, quod Patriæ ſuæ nimis indulgere ſolent, iſtius famæ laudisque buccinatores audiunt, veritatem non ſimulare atque Græciam barbaris, non Barbariam vel Germaniam, ea videlicet Barbariæ ipſis nomine venit, *n*) aſſignare Græcis. Quid? quod

l) Tractatu, quem inſcripſit *Indicem de vernacula & rerum Germanicarum ſignificatione pro Græca ac Germanica lingua analogia*. Lipſiæ 1685. in 12. conf. Acta Eruditorum Lipſ. 1686. menſ. Aug. pag. 419.

m) Vid. Acta Erudit. Lipſ. l. c. confer. Clariſſ. HECHTI Germania ſacra & literata part. 1. lib. 2. cap. 11.

n) Principio quidem, ut STRABO Geogr. b. 14. auctor eſt, per onomatopœiam *Barbari* vocati ſunt, qui difficulter, aſperè duriterque verba pronunciabant, ut adeo blæſos quoque & balbos latinè dicamus *barbaros*. Elata vero Græcorum ſuperbia faſtuque, quo

Digitized by Google

quod ipſi etiam Græci ſcientiam & vocabula plurima Barbaris atque Scythis accepta ferre non erubeſcunt. Quaſi vero id homines iſti neſciverint. Sed hæc etiam ne videntur à me fingi, præter illa paulo ſuperius notata, graviſſimorum in promtu ſunt Scriptorum teſtimonia: quorum tamen, miſſis nunc aliis, rurſum brevitatis gratia ſelectum inſtituo, ea ſolummodo in medium proferens, quæ tractationi ſubſequenti noſtræ faculam accendere queunt. Hæc PLATO Socratis nomine in Cratylo habet: ἐννοῶ γάρ, ὅτι πολλὰ οἱ ἕλληνες ὀνόματα ἄλλως τε, καὶ οἱ ὑπὸ τοῖς βαρβάροις οἰκοῦντες, παρὰ τῶν βαρβάρων εἰλήφασι. *Arbitror, quod Græci multa vocabula à Barbaris acceperunt, maximè ab iſtis, qui habitarunt inter eos.* Apertis ille peripateticorum Philoſophorum Princeps ARISTOTELES fatetur, à Semnotheis Celtarum philoſophiam oriri, & Galliam eſſe Græciæ magiſtram: de quibus ex profeſſo PICCARDUS *o*) & MORHOFIUS *p*) videre ſunt. Sed tamen CLEMENS ALEXANDRINUS *q*) iſta paulo clarius expoſuit: παρεθέμην δὲ αὐτῶν ὀλίγα εἰς σύστασιν τῆς παρὰ βαρβάροις εὑρετικῆς δὲ βιωφελοῦς φύσεως παρ' ὧν ἕλληνες τὰ ἐπιτηδεύματα ὠφέληνται. *Ex his* (quos videlicet jam citaverat, auctoribus Græcis) *pauca adjeci ad confirmandam inventricem & vitæ utilem naturam, quæ fuit apud Barbaros, à quibus in ſtudiis & rebus exercendis Græci acceperunt magnam utilitatem.*

Poſt

quo cæteris præcellere populis videri voluere jugiter; *Barbari dicebantur antiquitus omnes gentes, exceptis Græcis*, ut FESTUS habet. Eò reſpicit gentium *Apoſtolus* epiſt. ad Romanos cap. 1. ubi *Græcis*, inquit; *ac Barbaris, ſapientibus & inſipientibus debitor ſum.*

o) In Celtopædia.

p) Von der Teutſchen Sprach und Poëſie part. 1. c. 2. pag. 21. ſeq. confer. PONATI Anleitung zur Harmonie der Sprachen cap. 1. & 5. *q*) Stromat. lib. 1.

Poſt hæc de lingua notabiliter pergit: ἐι δὲ τις τὴν φωνὴν δια-
βάλλει τὴν βαρβάρων, ἐμοὶ δὲ, φήσιν ὁ Αναχαρσις, πάντες ἕλληνες
Σκυθίζουσιν. *Si quis autem vocem reprehendit barbaram:*
mihi autem, inquit Anacharſis, omnes Græci Scythæ ſunt.

§. 6. Moratorum gregem ſectantur Viri cordatiores,
quotquot fere de negotio iſthoc è recentioribus commen-
tati fuere. Celeberr. Dominus Von der HARDT *r) Scythas,*
profitetur, *jam remotis illis ſeculis in Arabia dominatos*
patet. Qua via & illis ævis Scythæ Græcæ ſuæ linguæ
uſum, infinitis ad minimum vocibus illis & finitimis vel
non ſentientibus communicarunt. SALMASIUS *s) Ho-*
mines primi, qui Græciam populis repleverunt & Græ-
cæ linguæ auctores fuerunt, è ſeptentrionali plaga &
Scythica advenerunt. Denique BOXHORNIUS ali-
quando etiam *Povello* reſpondit: Germanorum linguam
non Græcæ aut Romanæ deberi, ſed ex eadem gente tan-
quam matre h. e. Scythica prodiiſſe has nationes & ab ea-
dem eundem ſermonem, ſed dialecto fere tantum diſtan-
tem deſumſiſſe. *t)* Reliquos jam ſilentiæ involvam ſipario.

§. 7. Quanto magis Latina Scythicam vel antiquam Ger-
manicam matricem cognoſceret ſuam. Certo enim certius
veterum monumentis conſtat, non ſolum priſcos & quos
penetrare potuerunt, primos Italiæ populos è Scythis pro-
veniſſe; verum etiam poſthæc continuo Celtas atque
Gallos, quos vocant, cum Italis bella geſſiſſe & crebro hos
inter partim commertia, colonias hoſpitiaque partim ne-
ceſſaria partim violenta habuiſſe. Unde maxima voca-
bulorum convenientia. Quando ſuperiori ſeculo PRA-
SCHIUS

r) Elegantiſſ. programm. ad *Aben-Eſram* pag. 70.
s) De lingua Helleniſtica pag. 378.
t) Vid. *Acta* Erudit. Lipſ. 1686. menſ. Jul. pag. 327.

Digitized by Google

SCHIVS Vir Doctiſsimus materiam iſthanc paulo fuſius tractavit, ſubſequentia ſex fere ipſi placuere poſtulata: *a*) quibus conceſſis, facile ſperat ſe obtenturum, Latinis vix ullam remanere vocem propriam; quanquam nec illud obnuit, unam eandemque nationem ſubinde novas ſibi fingere voces. (1.) Argumentatur laudatus Vir: Quæcunque vocabula Latina à probatis ſcriptoribus, à Latinis ipſis Barbara habentur, ſive ortu peregrina, Celtisque aut Germanis tribuuntur, merito pro talibus accipi, nec à lingua Græca repeti debere. (2.) Quæ res in Germanis atque Celtis natæ vel inventæ ſunt, vel quæ ſemper ibi fuere ac neceſſario nomen habuere, earum vocabula merito Germanica haberi. (3.) Quæ vocabula radices ſuas ſimplices in lingua Teutonica aliquid ſignificantes, uſitatas & nova parientes derivata, compoſita, decompoſita non ſpernendo numero oſtendere poſſunt, ea ſuo merito credi Germanica. (4.)Quæ vocabula cunctis populis aut dialectis Germanicis aut multis certè cognita dudum, ea ſimiliter Germanica putari. (5.Quæ vocabula in terris remotioribus in receſſu ſeptentrionis, quo Romani aut Germani Romanenſes nunquam penetrarunt, aut infrequentius certè commearunt, pridem cognita, uſitata vel exoleta, Germanica itidem fateri. (6.) Quæ vocabula non tam civibus primariis, quam vulgo ſordido ruſticisque in ore ſunt, ea utut Latina videantur, exiſtimanda Germanica eſſe. Hæc & ſimilia, licet in aliquibus nimiam ſibi licentiam tribuat modoque rigidiori linguas tractet, pasſim exemplis tamen minime aſpernandis ſufficienter illuſtrat: quæ nunc quidem ego, ne acta viderer agere, lubens prætermitto.

a) Diſſert. de origine Germanica Latinæ linguæ. Ratisponæ 1686. in 4. confer. *Acta Erudit.* Lipſ. 1686. menſ. Jul. p. 325. ſeqq.

§. 8. Quantum ad Etymologiam Latinæ linguæ Germanicam attinet, copiæ tantum gratia, vocabulorum quorundam etiamnum in utraque lingua maxime vulgarium convenientiam ordine Alphabetico & id breviter commonſtrare animus eſt.

Ab, præpoſitio Latina idem veteribus atque etiamnum hodiernis Alemannis ſignificat: ita abthun/ abſchlagen/ abtragen/ innumera alia. *Acerbus*, Herbe. *Adamas*, Demant. *Æs, Æſis, Aiſis*, Eiſſen. Ita more Græcorum Latinis olim ſcriptitatum fuiſſe AIDIS pro ÆDES tabula Scipioni Barbato poſita teſtatur & alibi veterum monumentis demonſtratum ivimus. Ceterum in his atque ſequentibus valent mutationis cauſæ ipſi VARRONI de Latina lingua lib. 4. c. 1. notatæ. *Litterarum fit demtione aut additione; & propter earum attractionem, aut commutationem, item ſyllabarum productionem Ævum*, *αἰών*, veter. Britann. Ae/hodie Ewe/ Ewig. *Ager*, Acker. *Agmen*, Menge. *Ajo*, Sage. *Alter*, Ander. *Altercari*, Terren/tarren/targen/zargen. *Ambactus*, Amt. FESTVS vel epitomator ejus PAVLVS DIACONVS *Ambactus*, inquit, *apud Ennium lingua Gallica* NB. *actus dicitur*. *Anas*, Ante/ Ente/ Veter. Teuton. Aneta/ apud Haiminsfeldium, hodie Belgis *Ande*, Gallis *Anette*. *Anchora*, Ancker. *Angelus*, Engel. *Angor*, Angſt. *Anguis*, Schlang. *Anguſtus*, Eng. *Anſer*, Ganß. *Aper*, Eber. *Aqua*, Ack vel Ach/ recentioribus Waſſer. vid. ZEILLERS Epiſtoliſche Schatzkammer epiſt. 344. pag. 390. *Arca*, Arch/ Arck/ Kaſte. *Area*, Aern. *Ariſta*, Ar/ Aer. *Armus*, Arm/ Hinc armillæ Armbände/ & Arma die Waffen/ quæ milites brachio manibusque huc illuc portare ac dirigere debebant. *Aſcia*, Axt. *Aſinus, Aſellus*, Eſel / Suec. Aſna.

Aſter-

Digitized by Google

Aſter, Stern. *Avena*, Haber / Haver. *Averſus* Belg. Aſtich / veter. Teuton. Abach / Abuf apud Otfridum videtur fuiſſe recurvatus, curvus, abhorrens à recto. Vid. Archæologus Teuto apud LEIBNITIVM. *Auris*, Oris, Ohr. Nam, quod notandum AV & O promiſcuè Latinis pronunciabatur: unde *Aula* pro *olla*, *Auricalchum* pro *Oricalchum*. FESTVS *Aut* veter. Teuton. Auo apud Willeramum. Vid. Archæologus Teuto in collectaneis etymologicis illuſtris LEIBNITII. *Axis*, *Axilla*, Axe / Achſel / Uchs.

Bacrio, *Bacar*, Becher / Bacher. *Bacrio* FESTO vel iſtius epitomatori PAVLO DIACONO dicitur genus vaſis longioris manubrii, quod alii trullam appellant. *Bacar* vero vas vinarium ſimile Bacrioni. *Balare*, Blecken. FESTVS in voce Barrine. *Baſgauda* Brit. *Baſgaud* & *Baſged*, ſporta, cophinus, corbis, caniſtrum. Unde MARTIALIS:

Barbara de pictis venio Baſgauda Britannis,
Sed me jam mavult dicere Roma ſuam.

Baſium à Germ. Baſſen / adæquate conjungi ein Kuß; Unde *Bas* Britann. depreſſus & *Baſtard* ex *Bas* & *art*, quaſi genus depreſſum dicitur filius extra matrimonium & illegitime natus. *Barba*, Bart. *Bardus* Hart. Unde FESTVS: *Bardus ſtultus à traditate ingenii appellatur.* Confer. NONIVS MARCELLVS cap. I. n. 32. *Benna* lingua Gallica genus vehiculi appellatur. Idem. Geſpann. *Blaterare*, Plauteren. *Bos*, βοῦς, Ochs / Oß. *Bracha*, *Braca* ſeu *Braccæ*, Bruch. Unde *Brachium*. *Bucca*, Backe. *Butyrum*, Butter.

Caballus, Gaul. *Calamus*, Halm. *Calaſis* apud FESTVM tunicæ genus eſt ein Köller. *Caliptra* genus veſtimenti, quo capita operiebant. FESTVS. eine Kappe.

Calpar genus vaſis vel dolii apud FESTVM. eine Gölpe. *Calx*, Kalck. *Camelus*, Kamel. *Camera*, Kammer. *Cantharus*, Kanne. *Caſeus*, Käſe. *Cavea, Scapha*, Kaff/ verb. Gothicum, quod profundum ſignificat. *Calvus*, Kahl. *Capulum*, ein Kaſte. NONIVS cap. 1. n. 13. *Caput*, Kopff/ Kop. *Caulis, Colis*, Kohl. *Caulis* & *Colis* ſcripſi, nec injuria, Antiquitus enim AV & O lectitatum fuiſſe jam jam notavimus: ut *aula* pro *olla*. Caulis vero rei ruſticæ ſcriptoribus ſignificat plantam horti: Germ. Kohl. Vid. VARRO de LL. lib. 4. c. 21. ISIDORVS Orig. lib. 17. cap. 10. Ita etiam *Caula* apud FESTVM à *Cavo* Germ. Hohl/ Höle dictæ: quod oves antiquitus clauderentur in antris. *Celare*, Helen. *Celer*, Schnel/ Geling. *Cella*, Keller. *Cervus*, Herſch. Hirſch. *Clava*, Käule. *Clepere*, Schleppen. Græc. κλέπτειν apud NONIVM cap. 1. n. 72. *furari*. *Cliens*, Klein. *Collum*, Kehl. *Corbis*, Korb. *Cornu*, Horn. *Corona*, Kron. *Corpus*, Körper. *Currus*, Karn. *Cutis*, Hut/ Haut.

Dalivus, Angl. Delff/ tölpel/ toll. *Dalivum* Aurelius apud Feſtum ait eſſe ſupinum, Ælias ſtultum. Oſcorum quoque lingua ſignificat inſanum. Cambro-Britannis aliiſque Germ. populis Delff/ tölpel/ toll/ homo barbarus dicitur. *Damnare*, verdammen. *Decem*, zehen. *Depuvere* quod priſcis & Lucilio apud FESTVM eſt cædere. Puffen. *Deus*, Theuth/ tod/ GOtt. *Deus*, ut ſupra aliquoties monui, veter. Germ. dicebatur Theuth/ ac variante dialecto diet/ dit/ thoth; unde forſitan hodie ſervamus noſtrum mortis vocabulum tod: quod veteres Germani haberent mortem pro Deo, omne genus humanum devorante. confer. CLUVERIVS Germ. Antiq. lib. 1. cap. 9. §. 9. & 10. Geogr. lib. 3. c. 6. §. 1. LENTVLVS

Germ

Germ. part. 1. c. 1. pag. 5. HERT. diſſert. de veteris Germ. populis part. 1. cap. 1. §. 2. ZEILERS Epiſtoliſche Schatzkammer epiſt. 346. pag. 393. *Dies* Brit. *Dydd*, cui noſtrum reſpondet Tit/ Zeit. Vid. LEIBNITIVS in collect. Etymol. part. 2. pag. 117. *Diſcus*, Tiſch. *Draco*, Drache. *Dumecta*, Hecke. *Duo*, Two/ Zwo/ Zwey.

Edere, Eſſe, Eten/ Eſſen. *Ego*, Ich. *Equus*, lingua Runica veteri Eick. *Errare*, Irren. *Ervum*, Erfften/ Erbſen.

Facula, Fackel. *Falco*, Falcke. *Falla* veteribus Latinis *deceptio*. Germ. Fehl/ Fall. *Falſus*, Falſch. *Febris*, Fieber. *Feneſtra* antiq. Feſtra, Fenſter/ à Germ. Finſter. *Fellis*, Vellus, Pellis, Fell. *Flagellum*, Flegel. *Flamma*, Flamme. *Flectere*, Flechten. *Fluvius*, Fluß. *Frenare*, Frönen/ Anhalten. *Frigere*, Frieren. *Frigus*, Frigos, Froſt. *Frivolum*, Frevel. *Fructus*, Frucht.

Garrire, inepte ſtrepere, Girren. *Genu*, Græc. γόνυ, Knie. Gladius, Gleave/ Gleve. vid. excerpta Meieriana apud LEIBNITIVM in collect. etymol. p. 252. *Globus*, Suec. Kloot. Gubellum quaſi globellum, Gübbel. Iſidorus Orig. lib. 19. c. 29. *Gramen*, Graß. Gula veter. Teut. Gela/ hodie Keel. Videatur Archæologus Teuto apud LEIBNITIVM. *Gruma menſura quædam, qua flexæ viæ ad liniam diriguntur, ut eſt agri menſorum*. NONIVS cap. 1. n. 316. à Germ. Grumm/ grümmen. *Grunire*, Gruntzen/ Dan. Grynte. *Gurdus* Schurck/ homo ſtolidus. QVINTILIANVS inſtit. Orator. lib. 1. c. 5. *Gurdos, quos pro ſtolidis accipit vulgus, ex Hiſpania duxiſſe originem audivi*. *Guſtare*, Coſtare, Koſten. *Gyrus*, Wirr/ Wirbel.

Digitized by Google

Habere, Haben. *Hamus*, Hame/ à Germ. Hemmen. *Heres*, Erbe. *Herus*, Häre/ Herr. *Heſternus*, Geſtern. *Hetta, res minimi pretii* apud FESTVM unde *non hette te facio* i. e. flocci habeo, Germanicæ originis eſt à Klet-ten/ kleben/ das geringſte / ſo an einem hangen bleibet. *Hiſtrio*, Hitſcher/ i. e. corporis agitator. *Hoedus*, Höcken. *Honos*, Hohn. *Honos* in bono & ſequiori ſenſu Latinis ſumitur; unde *honos malus* idem eſt, quod injuria. Vid. A. GELLIVS N. A. lib. 12. c. 9. *Hora*, Uhr. *Hortus*, Græc. χόρτος, Garte. *Hoſtis*, Gaſt. *Priſci hoſtem* dicebant *peregrinum*, qui ſuis legibus uteretur: nunc dicunt eum, quem tum dicebant perduelem. VARRO: de L. L. lib. 4. c. 1. & FESTVS in hac voce. Confer. Leg. XII. Tab. *Adverſus Hoſtem æterna auctoritas eſto.*

Imbuere, Büren. *Incendere*, Anzünden. *Inſula*, Inſel. *Ira*, *Iritare*, Irre/ Irren oder irr machen. *Jugum*, Joch. *Juvenis*. Jung. *Junior*, Jünger. *Juramentum*, Schwur. *Labium* Suec. Läpp. *Lacit* apud FESTVM *decipiendo inducit*; à Germ. Lügen. *Lacryma*, Lacrima, Goth. Tagr. *Cambro Britann.* Daigr. Dacrima pro Lacryma dicebatur olim, FESTVS. Græc. θρῆνος, Thränen vocabulum Germanicum eſt. *Lancea*, Lantze. *Lectus*, Läger. *Lectus* dicitur FESTO POMPEIO vel à collectis foliis ad cubitandum, vel quod fatigatos ad ſe alliciat, vel à Græco λέκτρον. Cuinam vero non arridet Germanica radix Legen / unde Läger & terminatione variata *Lectus*. Nam, quod notandum eſt, G litera diu carebant Latini ejusque loco C tertio Alphabeti ejusdem valoris elemento utebantur. Confer. tabula roſtrata Duilii victricibus armis Romæ dicata. Linum, Leinen/ Belg Lynen. *Locus*, Lock/ Loch. *Longus*, Lang. *Lux*, Licht. *Lyra*, Lier/ Leyer.

Macer,

Digitized by Google

Macer, Mager. *Magiſter*, Meiſter. *Magiſtratus*, Macht/Mögen/ Angl. Sax. Mighty. *Maja*, Græc. μαῖα, obſtetrix, Germ. Magd/ Cimbr. Moye / Goth. Maye/ Angl, Maid. *Mancus*, Mangel. *Mare*, Meer. *Mater*, Moter/Mutter. *Matta*, Mataxa, Matze/ Matte. *Matta* Latinis ſtorea vel teges alias vocatur & Germanicæ originis eſt nomen etiam hodie apud nos uſitatum Matze/ Bintz-Decke. Vid. ISIODORVS Orig. lib. 19. c. 29. OVIDIVS Faſt. 6.

In plauſtro ſcorpea matta fuit.

Mattya vel Mactea, Matte. *Mattya* apud MARTIALEM lib. 13. ep. 92. & Mactea apud SVETONIVM Caligul. cap. 38. *genus cibi delicatum* eſt: Germanis Matte/ Käß-Matte. Quod cibi genus priſcis Germ. populis, uti novimus, valde gratum acceptumque fuit. Quamobrem proverbio etiamnum dicere ſolemus: *Caſeus & panis ſunt optima fercula ſanis.* *Medium*, Mitten. *Meno*, Memini, Meenen/ Meinen. *Meno* verbum obſeletum eſt, cujus præteritum *Memini* præſentis loco nunc valet ac noſtro Meinen/ Menen oder Gedancken apprimè reſpondet. *Menſa*. Goth. Meß/ Anglo Sax. Meſa/ à Germ. Meſſen. *Mercatus*, Marckt. *Metallum*, Metall. *Meus*, Mein. *Miriones*, Mären. *Miriones* priſcis Latinis invenuſtæ ac deformes dicebantur perſonæ. Videatur VARRO de L. L. lib. 6. cap. 3. apud GOTHOFREDVM columna 54. Pari modo Germanis eine Märe: quod vocabulum propriè *Equam* ſignificat: unde Marſtall/Marſchalle &c. per translationem vero ſignificat fœminam quamque peſſimam, eine loſe und garſtige Märe. Ceterum lingua veteri Runica Mäër ſive Moër etiam vocatur *Virgo* WORM. Lex. Runic. *Miſcere*, Miſchen. *Mola*, Mühle. *Murricidus*

cidus PLAVTO atque FESTO *ignavus, ſtultus & iners*, Murriſch. *Murus*, Mure/ Mauer. *Mus*, Muß/ Mauß. *Muſtum*, Muſt / Moſt.

Naſſa PLAVTO atque FESTO *piſcatorii vaſis genus, quo cum intravit piſcis, exire non poteſt*. Germ. Netz. *Naſus*, Naſe. *Natrix*, Natter. *Naucus* Græc. ναὶ καὶ οὐχί. Germ. Naut und nichtig. *Nebula*, Nebel/ νεφέλη; hinc nubes, Nebbia/ Nebeſi/ Bohemis, Croatis & Serviis cœlum. *Nictare*, quod eſt apud FESTVM *& oculorum & aliorum membrorum nictu aliquid conari*; à Germ. Nicken; Er nickt dem Kopff. *Nomen*, Nahme. *Novus*, Neu. *Nox*, Nacht. *Nurus*, Schnur. *Nux*, Nuß. *Occare*, Egen. *Occulare* à voce Germ. infer. uſitata Kül/ ein Loch/ darin man etwas vergräbet; hinc obſcoenum Gallorum vocabulum *cul, cû*. *Oculus*, Og/ Auge. *Offerre*, Opffern. *Oleum*, Oehl. *Ordinare*, Ordnen. *Origo*, Ur/ Urſprung.

Palatium, Pallaſt. *Palus*, Pfal. *Parare*, Bereuten. *Pater*, Vater/ Vatter. *Pavo*, Pfau. *Pellis*, Fell. *Pes*, Græc. πῶς, Fuß. *Pirus*, Birn/ Belg. Pir. *Piſcis*, Fiſch. *Pix*, Pech. *Plaga*, Plage. *Plaga*, Flagge/ plagge/ platz/ Fläche. *Plancæ*, Plancken. FESTVS: *Planca, tabula planæ, ob quam cauſam Planci appellantur, qui ſupra modum pedibus plani ſunt*. *Plantare*, Planten/ Pflantzen. *Poena*, Pein. *Pondo*, Pfund. *Populus*, *Popellus*, Pöbel. *Porcus*, Borg. *Porta*, Port. *Procellæ*, Wellen. *Pubes*, Bube. Apud FESTVM: *Pubes, qui pubem generare poteſt; Is incipit eſſe à quatuordecim annis: fœmina à duodecim viri potens ſive patiens, ut quidam putant*. Nugæ ſunt. *Puer*, antiq. Por, Bur/ Baur. Græc. πὸρ. Unde Mancipor, Lucipor &c. à Germ. Bur/ Bauer:

Digitized by Google

Bauer: hodie ein Knab oder Knecht. Sic dicitur illis etiam Schildpor / Schildknap / Cypripor &c. Confer. FESTVS in voce *Quintipor*. *Puteus*, Put.

Quaſſare, Quetſchen. *Quaxare*, dicuntur ranæ cum vocem emittunt, Germ. Quacken. Quærcus FESTO die Eiche *quod id genus arboris grave ſit ac durum, tum etiam in ingentem evadat amplitudinem*. à German. Schwer / aliis Querquer quod apud FESTVM l. c. legimus. Unde querquera, ein ſchweres Fieber. ibid.

Rabies, Raſſen. *Rapa*, Rübe / Belg. Rape. *Rapere*, Rauben / raſten / Dan. Rape. *Raſtrum*, Karſt / Harcke. *Ratui*, Rath. *Ravus color*, Grau. *Rava*, vox rauca & parum liquida proxime canum latratum ſonans, unde etiam Cauſidicus pugnaciter loquens rabula dicitur, apud FESTVM à Germ. Rau. Inde porro Rodus vel Raudus, apud eundem, Res rudis & imperfecta. Aliis Rabulæ litigioſi dicuntur à Rabie Raſſen. Vid. NONIVS cap. 1. n. 106. & 298. *Rectus*, Recht. *Regula* Regel. *Reicula ovis*, Einreidig Schaf. *Rheda*, ῥέδη à Germ. Rädern / ein Kutſchwage. Ita expreſſis QVINTILIANVS Inſtit. Orat. lib. 1. cap. 1. *Plurima*, inquit, *Gallica valuerunt, ut Rheda ac petoritum: quorum altero Cicero tamen, altero Horatius utitur*. *Rica*, Rock. FESTVS ejusque epitomator PAVLVS DIACONVS: *Rica eſt veſtimentum quadratum fimbriatum purpureum quo Flaminicæ pro palliolo utebantur*. Confer. Leg. XII. tabul. *Tribus Riciniis & X Tibiciniis foris ecferre jus eſto*. *Rogus*, Rooſt / Roſt / à Germ. Röſten. *Roſa* Rooſe. *Rota*, Rad. *Rotundus*, Rund. *Ruma*, Rum / Raum. *Rumam* veteres mammam dixerunt. Vid. NONIVS MARCELLVS cap. 2. n. 756. Et *Rumen* locum in ventre, quo cibus

ſumitur & unde redditur. Hinc etiam *Ruminare* Idem cap. 1. n. 64. FESTO *Rumen* pars colli eſt, qua eſca devoratur: apnd GOTHOFREDVM col. 415. Utrique vocabulo Germanicum Raum valdè quadrat: ſignificat enim locum, ubi aliquid colligitur. *Rumor*, Ruhm. *Rumpus*, Rumpff. *Rumpus* ein abgeriſſener Zweig/ à Germ. Rumpff/ quod vocabulum corpus truncatum ſignificat. *Rutabulum, quo Ruſtici*, FESTO dicente, *in proruendo igne, panis coquendi gratia utuntur.* Ein Rütel/ Rödel/ Röde. Ceterum ad nos obſcoena nihil attinent, quæ ex Nævii nævo auctor habet. *Rutilium*, Rufum, Roth.

Saccharum, Zucker/ Arab. Zuchara. *Saccus*, Sack. Miram convenientiæ iſtius rationem reddit JOH. MARTIN. ZEILLER in der Epiſtoliſchen Schatzkammer Epiſt. 69. p. 74. das Wort Sack/ ita ipſius verba ſonant, iſt faſt in allen/ auch in der Hebräiſchen Sprache geblieben: Weilen in der Vermiſchung der Sprachen ein jeder ſeinem Sack zugeloffen: Welches man ſonſt von keinem Wort ſagen kan. Sed riſum teneatis amici. *Sal*, Saltz. *Satur*, Satt. *Scabere*, Schaben. *Scævus*, Scheff. *Sceptrum*, Zepter. *Scorteum pelliceum, in quo Sagittæ reconduntur.* Gort/ Gurt/ unde Gürten. *Scribere*, Schryven/ Schreiben. Quamvis id vocabulum artis in noſtram linguam tranſiiſſe CLUVERIVS velit Germ. Antiq. lib. 1. c. 8. §. 7. *Scutum*, Schild/ Skutt/ Schütz. *Secare*, Sägen. *Sedere*, Sitzen. *Semen*, Samen. *Senſus*, Sinn. *Silices*, Sichel. *Solidum*, Solt. *Specere*, Spi/ Sehen. *Specere* verbum obſoletum *videre* derivatur à Scythico vocab. Spi i. e. Sehen. Unde *Arimaſpi* die mit einem Auge ſehen. Hinc etiam vocabula nobis ſat

vulgaria

Digitized by Google

vulgaria Spiren/ Außſpähen/ & Latina *Speculum, Species*, *Spicilegia* &c. *Veſtiſpici*, veſtium cuſtodes ſervi,quod frequenti diligentia veſtes inſpiciant. NONIVS MARCELLVS cap. 1. n. 41. *Extiſpices* ibid. n. 53. *Spectile*, Speck. *Spectile* al. Spetile obſolet: *vocatur infra umbilicum ſuis quod eſt carnis, proprii cujusdam habitus, exos, qua etiam antiqui per ſe utebantur. Plautus enumerandis vilibus obſoniis in Carbonaria meminit. &c.* FESTVS. *Spuere*,Speien. *sputum*,Spott. *Stabulum*, Stall. *Stare*,ſtehen. *Stega*, Steg. *Stega* apud PLAVTVM ſignificat navis tabulatum, in quo nautæ ambulant. *Stemma*, Stamm. *Stercus*, Dreck. *Stilus*, Stiel. *Stipula*, Stoppel. *Stolitus*, Stolt/ Stoltz/ Närriſch. *Storia*, Stratus, Streu. Vid. ISIDORVS Orig. lib. 20. cap. 11. *Strenuus*, Streng. *Stritare*, Belg. Strieden. *Stritare*, veteres Latini iſtos dicebant, qui æquali paſſu ire non poſſunt, ſed vel ſummo pede vel talo terram ſtringebant. Cui ſimile verbum adhuc Belgis reſiduum eſt, Strieden. *Strundus*, Strund. *Sugere*, Sugen/ Saugen. *Sus*, Su/ Sau. *Suus*, Sein.

Tabula, Tauble/ Taffel. *Tegere*, Decken. *Tenus laqueus* apud NONIVM c. 2. n. 17. Strang. *Terere*, Tretten. *Terra*, Erde. *Templum*, Tempel. *Throcum*, Trog. à verb. Tragen. *Throcum* Græc. τρόχος ſcamni genus erat, quod deportare ſolebant. ISIDORVS Orig. lib. 19. cap. 2. *Tippula* punctum apud NONIVM c. 2. n. 857. Germ. Tippel. *Titulus*, Tittel. *Tonitru*, Tonner. *Topper*, Tapper/ hurtig/ geſchwind. *Topper* antiq. ſignificabat Latinis cito, celeriter. FESTVS in hac voce; Atqui etiam idem vox hodie in ruſtica Germanorum lingua valet. Der hats tapper gemacht; das iſt ein tapperer Jung ꝛc. *Torrere*

 Dürren.

Dürren. *Torridus*, Suec. Toor. *Tortum*, Tort. *Torto* pro tormento Pacuvius utitur apud NONIVM MARCELLVM c. 2. n. 849. *Nam te in tenebris ſæpe lacerabo fame, Clauſum & fatigans artus torto diſtraham.* Germ. dicimus Einem Tort thun. *Tres*, Drey. *Tricones* moroſi & ad reddendum duri apud NONIVM cap. 1. n. 85. Germ. Drücker/ Drocker/ homo tardus & avarus. *Trua* ſeu Trulla, Truhe. *Tu*, Du. *Turris*, Turn. *Vadere*, Waden/ Baden. *Vallum*, Wall. *Vates* à Germ. Faten/ Germanis ſuperioribus Faſſen. Vates enim ſibi augurium & id, quod futurum erat, capere videbantur. Celtas vero atque Germanos *Druidas*. Sapientes, *Bardos* poëmatum cantores & *Vates* (Strabo Geograph. lib. 4. ὀυάτεις nominat) eventuum ex auſpiciis prædicatores habuiſſe, vulgo notum eſt. *Veia*, ut FESTVS inquit, *plauſtrum vocabatur*. Germ. ein Wage. *Vellus*, Fell. *Ventus*, Wind. *Venus*, Win/ Wine/ Weib. *Venus* quam CICERO aliiq; à veniendo conantur derivare, quod ad omnes veniat; ISIDORVS Orig. lib. 8. cap. 11. exinde vult nominatam fuiſſe, quod ſine vi fæmina eſſe virgo non deſinat: reapſe deſcendit tamen à veter. Germ. Win/ Wine i. e. dilecta. Hinc *Anglo-Sax*. lingua Win/ uxor; & *Gothica* Wino/ Wen Amicus vocatur. Poſſet hinc etiam deduci notum omnibus vocabulum Weinen/ quod ſexus fæminini proprium eſt. *Vermis*, Wurm. *Verres*, Ber/ Bern/ Barch/ Eber. *Verſus*, Dwer/ quer. *Vertere*, Wirren/ Weren unde Werelt/ Welt. *Verum*, Wahr. *Veſpa*, Weſpe. *Vidua*, Witwe. *Vinulus* Lat. lieblich à Germ. Win. Vide quæ ſupra de *Venere* notavimus. *Vinum*, Wein/ Win. Haud quidem ignoro præter alios I. LIPSIVM Centur. 3. ad Belgas epiſt. 44. ſcribere: *Quis abnuit* NB. *Vinum, oleum*,

um, ficus à Romanis ducta, cum nec rem ante haberemus? Quaſi vero Germani ea vocabula resque ipſas ex oriente, ubi iſtis homines abundabant, non transportaverint, ad ipſos Romanos poſtmodum propagatas. *Vir*, Wirth/ Mann. *Vir* idem eſſe apparet, quod Germanicum Wirth/ Wert i. e. Mann/ lingua *Runica* Fiethar; Anglo Sax. Ver; Goth. Wair; Belg. Vaer: cui obſoletum Var vicinum eſt; unde Baron/ Vir nobilitate clarus & inſignis. *Ulula*, Ule/ Eule. *Uncus*, Ancker. *Unum*, Græc. ἓν Germ. En/ Ein/ Eins. *Vulgus*, Volgos, Volck. &c. &c.

§. 9. Hæc abs nobis tantum conniventi oculo & obiter perluſtrata inter meditandum ad trecenta vel circiter excreverunt. Plura alia forſan etiam ſolidiora producere potuiſſemus; utriusque ſi nobis linguæ priſca in promtu fuiſſent vocabula omnia: quibuscum hodierna ſi comparare velimus, pene quicquid jam loquimur, figura eſt. *a*)

a) Longe aliam fuiſſe linguam Teutonum veterem iſtam atque recentiorem, qua nunc utimur, quis inficias ire poterit? cum non ſemel iſta longo temporis intervallo, ſi pronunciationem, flexionem atque ſcripturam magis magisque perpolitam conſiderare velis, ita inverſa transque mutata videatur, ut aliquis penitus eam veniſſe in oblivionem ſibi perſuadere poſſit. Quod AVENTINVS jam tempore ſuo ingenue profeſſus eſt, ubi *maxima* inquit, *in noſtra lingua facta eſt mutatio, adeo ut eam, quæ olim fuerit, ægre etiam peritus intelligat. Latine loqui à Latio dictum eſt*, inquit FESTVS ejusve epitomator PAVLVS, *qua locutio adeo eſt verſa, ut vix ulla pars ejus maneat in notitia.* Confer. CHRIST. DAVMIVS ſcholæ Cygneæ Rector optime meritus & Philologus apud poſteros etiam famigerabilis in egregio libello *de cauſis amiſſarum quarundam Latinæ linguæ radicum, ut & multarum vocum derivatarum.* Cygneæ 1642. Qui proſtat quoque in ſyntagmate diſſertationum variarum Cl. GRÆVII Ultrajecti 1704. 4. edito.

Digitized by Google

Nihilo tamen minus jam pridem Viri docti tentarunt ex ſuperſtitibus examinare utriusque radices: quas adeo ſuavi & facili convenientia, linguæ Latinæ deprehenderunt è Germanica fuiſſe communes: ut dubium ipſis omne interierit, certius, ac ſtudio alicujus huc usque factum, aſſerere, Germanicam, ceu quæ mater & propagatrix vetuſtiſſima Europæarum eſt, proximam quoque Latinæ linguæ primordia dediſſe. Ita celeberrimus olim Belga CORNELIVS GISELBERTVS PLEMPIVS *b*) præter alia oſtendit, quamplurimas Celtarum voces Latinis fuiſſe redditas: ducentis & triginta circiter exemplis in medium productis. BIBLIANDER *c*) itidem notavit ex 2000. linguæ Germanicæ radicibus ultra 800. Græcis atque Latinis con-

b) In Orthographia Belgica, quæ Amſt. 1637. prodiit.

c) De ratione communi omniũ linguarum, tractatu ſatis eleganti.

d) In dem Unterricht von der Teutſchen Sprach und Poeſie. part. 1. c. 2. p. 15. Et F. P. PEZRON l'Abbé de la charmoye Literis ad quendam ſcripſit in cauſa operis ſui de origine nationum: *Vous ſerés ſurpris, Monſieur, quand je vous diray, que j'ay environ ſept ou huit cent mots Grecs, je dis des ſimples racines, qui ſont tous tirés de la langue des Celtes avec presq; tous les nombres. - Pour ce qui eſt de la langue latine, j'ay actuellement plus de douze cent mots, qui viennent tout viſiblement du Celtiq.* Apud illuſtrem LEIBNITIVM in collect. Etymol. part. 2. p. 65. Quæ Doctiſſ. Auctor ibi in Celtarum Gallorumve honorem molitur: Iſtis Germani etiam omnes favere debent. Hos etenim cognatos fuiſſe populos eosdemque ab antiquis ſæpe confuſos, paulo ſuperius ſatis clare vidimus. Ideoque noſter æque ac ipſe Rudbeckius, dum ſuis ſtudet, Germanorum gloriæ ſimul atque etiam velificatur: cum extra omne dubium Germania noſtra Daniæ Cimbros, Sueciæ Suionas, & Galliæ Celtas: ſuos Galatasve dederit. Confer. IOH. LIMNÆI Ius publicum Imperii Romano-Germanici tom. 1. lib. 1. c. 6. §. 6. ſeq.

Digitized by Google

conſpicuas eſſe: qui tamen profitente MORHOFIO *d*) numerum iſtarum longe majorem conquirere potuiſſet. Ipſe vero celeberrimus Polyhiſtor ſimul atque etiam fidem dat ſtipulata manu, in utraque Latina & Græca lingua ultra dimidium voces Germanicas atq; Gothicas ſe præmonſtraturum fore: quantumvis prima fronte cuiquam admodum alienæ viderentur, ceu quæ ſucceſſu temporis multifarias literarum mutationes, flexiones, terminationes, compoſitiones, translationes aliaque fata expertæ fuerunt: ut jam diverſo indutæ habitu nemini, niſi jugiter attentiori mente iſtas perſcrutanti, conjunctiſſimas vel ex eodem fonte appareant fuiſſe derivatas. Ita etiam ſuperiori ſeculo Doctiſſ. IOH. LVDOVIC. PRASCHIVS diſſertatione ſupra aliquoties nobis laudata commonſtravit, Germanicam linguam ſe matris, & Latinam filiæ inſtar habere: imo Germanicam eam ipſam eſſe, quæ veras Latinæ linguæ radices poſſideat. Atque ille inſuper affirmat, ſe nullum hactenus vocabulum Latinum tentaviſſe, quin radice Teutonicum invenerit.

§. 10. Ultra fateor M. TER. VARRONEM, ipſum Eloquentiæ Romanæ parentem M. TVLLIVM, VERRIVM, FESTVM, NONIVM, ISIDORVM, PAVLVM DIACONVM atque alios Latinæ linguæ commendatores, quos ut plurimum ſequuntur recentiores incauti erroris ad unum omnes, Latinitatem longe aliter tractare, vocabula ſua plurima è vernaculæ radicibus, pauca ex Græcis protrahentes Germanicarum vix ac ne vix quidem ratione habita. Nihil vero obſtat, quin eodem jure dixerim homines iſtos, ut L. ÆLIVM Græcas negligentem voces ſuo tempore VARRO *e*) dixit: *memoria noſtra* erraſſe *aliquoties*

e) AVLVS GELLIVS noct. Attic. lib. I. c. 17. Auctores Latin. linguæ apud GOTHOFREDVM columna I.

liquoties. Nam aliquot verborum antiquorum Celtarum, *perinde atque eſſent Latinis propria*, reddiderunt. *cauſas falſas*. Atque ego etiam ſuo quemque judicio abundare patiar eo facilius, quod in ſcholis ita uſu receptum eſſe videmus, uti, veris è Germanica radicibus deperditis, etymologia & ratio vocabulorum ex Latinis Latinorum detur. Neque nos poenitebit, ſalva Latinæ linguæ ex Germanica origine, poſthæc optimos Latinitatis auctores ſequi & ubi ubi nobis earum dabitur copia, vocum derivationes exhibere vulgo receptiſſimas, qui de obſoletis & cum lance licioque dudum ſepultis parum ſolliciti fuerimus. Nunc vero de origine acturos oportet nos cauſam paulo accuratius examinemus: qua penitus cognita, non, niſi valde coacti, pedibus in diverſam poterimus ire ſententiam. Quam dein, ubi aliam non perſpicimus clariorem, maxima cum lubentia & ambabus, quod ajunt, amplecti ulnis, parati ſumus.

§.11. At, regerunt, pari modo facile fieri potuiſſe, ut radices ex Latina in Germanicam tranſierint: atque iſtam vice verſa hujus extitiſſe matricem. Id quod conſtanter nego. Puta in regionibus Septentrionem verſus, quo Romani, ut omnes norunt, minime gentium, vel ſero & rariſſime pervenerunt, populos vernaculæ ad Latinitatem accedentis tenaciores eſſe, ac deprehendi inter illos, qui radices veteris Germaniæ atque Latii copioſius apertiusque conſervant; quam qui verſus meridiem ut aliquando moribus, ſic etiam linguæ Romanorum conſuevere, qua de re, ut non ſine cauſa arbitramur, optimus temporum memoria teſtis erit. Hinc male ſane quisquam tentaverit ejusmodi radices, nunc in Gallia vel in Hiſpania quærere, utraque provincia à tot retro ſeculis Romanorum virtute & victricibus

cibus armis ſubjugata. Ipſe, quod ſcio Romanos aliquantisper in Britannia commoratos fuiſſe, manum cuique id aſſerenti ſponte darem, linguæ inibi veſtigia quædam remanſiſſe tandem à Britannis ad Anglo-Saxones propagata. Quamobrem non adeo rigide vocum Britannicarum ſimilitudinem pro Latinitatis origine adſtruxiſſem: quales ſunt exempli gratia: Advena *Adfan*, Avis *Afais*, Aurum *Aur*, Aër *Awyr*, Gemma *Gem*, Volum *Awyl*, Jugum *Jau*, Lethum *Laith*, Macula *Magl*, Naſus *Naſe*, Ora *Or*, Padella *Padell*, Rota *Rhod*, Succus *Suy*, Taurus *Tarw* &c. Etiam ego neutiquam negaverim, nova nomina rerum ab aliis nationibus, & ipſis Latinis ad noſtrates remotioresque Germaniæ populos ſenſim ſine ſenſu tranſiiſſe: ea videlicet, quorum res ſignificatas antehæc nunquam habuere, vocabula artium, conſuetudinum, ceremoniarum, cultus divini, avium exoticarum, ferarum, piſcium, plantarum &c. *f*) Sed hæc primo tanti non ſunt, atque etiam poſtremo loco ſtatim ut aliena & Germanis nunquam domeſtica, per ſe cuique oculos auresve incidunt: ut ea quidem linguæ patriæ antiquitatem infringere nequeant. Qua de JUL. CÆSAR SCALIGER in commendatione eorum Germanorum, qui ad Viennam bello Turcico ceciderunt: *Non numerabo noſtram* linguam, *quæ nobiſcum nata, ab occupatore nullo adulterata, ſua eſt; quaque puto naturæ genium ſuis in conſiliis loqui ſecum.* Et paulo poſt: *Deinde puriſſimam intelligas, quæ nullius exteri domina-*

K *tus*

f) Quo ſenſu quidem I. LIPSIO Centur. 3. ad Belgas epiſt. 44. PAVLO HACHENBERGIO German. med. diſſert. 7. de lingua veter. Germ. §. 3. ſeqq. atque Aliis, multa in linguam noſtrã exotica irrepſiſſe concedimus.

tus illuvie contaminata fuerit: neque enim amittere debuit, quod aliis dare poſſet. g)

§. 12. Iſthanc vocabulorum, etiamſi proxima & omnium evidentiſſima fuerit, affinitatem ſolam pro apodictico argumento ego tamen nunquam citaverim: niſi alia, eaque graviſſima & ipſis Latii & Græciæ ſcriptoribus optimis comprobata, de primis Italiæ colonis, ſe cumulatim objicerent. Saltem quod in lingua vocis convenientiam attinet: eam plerisque etiam aliquando remotiſſimis nationibus facile largimur. Sic in lingua latina, quam pro exemplo ſumamus: non tantum vocabula Græca, verum & Hebraica & alia pari ratione potuiſſemus commonſtrare. *h)* Quod nemini mirum videbitur, qui ſecum reputarit, unam ab initio & univerſalem omnibus vernaculam fuiſſe: Eam deinceps varia populorum migratione primitus propter ſubitaneam Babylonicorum architectorum diſcordiam invidiamque inſtituta, in varias diverſasque dialectos atque linguas tracta temporis ſciſſam. Quam utique, ſi eſſentialia conſiderare velis, neuter eorum, utut linguam variatam degeneratamque videmus, è medio plane & plene unquam ſuſtuliſſe dicendus eſt. Cum adeoque Gentes variæ varia tantum ab exordio ἰδιώματα variasque διαλέκτους ducerent, facile

g) Confer. IOH. LIMNÆI Jus publicum Imperii Romano Germanici tom. 1. lib. 1. c. 6. §. 50. ſeqq.

h) Vid. CRINESI Diſcurſ. de confuſione linguarum cap. 10. BECMANN de originibus Latinæ linguæ p. m. 132. & cæteri quotquot de linguarum harmonia commentati fuere. Confer. IOH. FRID. STÜVENI de vero novi Orbis inventore diſſert. eruditiſſ. cap. 1. § 9 Doctiſſ. HAGELGANSI obſerv. ad DILLHERRI hiſtoriam priſcæ Germaniæ cap. 1. §. 3. pag. 4. Et IOH. LIMNÆI Jus publicum Imperii Romano Germanici tom. 1. lib. 1. c. 6. §. 5.

Digitized by Google

cile fieri potuit, imo factum eſt, ut remotisſimi & longe inter ſe diſſiti populi per univerſum terrarum orbem, multa ſervaverint rerum vocabula aliis atq; aliis etiamnum communia. Neque id aliter eveniſſe, nulla etiam tot inverſionum flexionumque habita ratione, vulgo ſcire licet.

CAPUT VI.

De Aboriginibus Antiquisſimis & primis Italiæ incolis e Germania oriundis.

§. I.

Antiquiſſimi Italiæ incolæ absque omni dubio Latinæ linguæ auctores fuere quibus vel merito ſuo oportet adſcribatur origo. 2. Ryckius de primis Italiæ colonis commendatur. 3. Omnium antiquiſſimos haberi Aborigines: & iſtos natione Germanos fuiſſe probatur: 4. A facili ad hæc loca tranſitu. 5. A Scriptorum ſilentio. 6. Abſurda Aboriginum cum Oenotris confuſione. 7. Triplici vetuſtiſſimorum de Aboriginibus ſententia & ipſius Dionyſii conſenſu. 8. A Celtis primitus Siciliam quæ infra Italiam ſita eſt, inhabitantibus. 9. Conſuetudine, moribus & vitæ genere. 10. Objectionibus reſpondetur de Citheis. 11. Ænea Trojano. 12. Et Siculis gente Aboriginibus juxta Dionyſium antiquiori.

§. 1. Hactenus conjecturis quaſi pro L. L. origine militavimus. Sequitur nunc argumentum vere unicum, quo ceu fulcro nititur, quicquid ſupra demonſtratum fuit. Uti enim recte ſciamus, unde primitus deſcenderit lingua hujus vel illius regionis: oportet nobis primum conſtare, quinam ejus incolæ antiquiſſimi, cujus iſti nationis, cujus

Digitized by Google

populi propago, ex qua terra colonia miſſa eam occupaverit; imperium quinam conſtituerint, atque magna provinciis dederint copia cives. Iſti & nulli alii videntur communicare linguam, ut fert rerum omnium viciſſitudo, primum caſtam & parentibus perquam ſimilem, mox leviter corruptam flexamque, ad novum idioma declinantem, & denique usque adeo degenerantem ut paſſim è materna toto cœlo diverſa appareat. Examinemus ergo, quoad mens noſtra longisſime poteſt reſpicere ſpatium præteriti temporis, cauſam ab ovo, & primas omnium, quæ in Italiam vetusque Latium unquam venere, nationes videamus. Quibus & ordine & clare ob oculos poſitis, partim ratione, partim optimorum, qui, quod ſcire noſtra maxime intereſt, omnium fidelisſime literis mandatam reliquerunt, Hiſtoricorum teſtimoniis abunde patebit; iſtos populos, qui ab initio has regiones coluere, non tandem ex Græcia primum, ſed ex terra continua & proxime ad eorum ora jacente Germania deſcendiſſe: dein vero etiam alios atque alios ex Græcia iſtos Germanorum primores incolas ſecutos, qui tamen, quod ſupra docuimus, maximam partem Celticæ originis nonniſi dialecto à prioribus potuere diſtingui.

§. 2. De primis Italiæ colonis non ita pridem accuratiſſime & elegantiſſime ſcripſit Celeberrimus THEOD. RYCKIUS, qui & ipſe adventum & tempus cuique pro ſummo ejus judicio & experta eruditione adſcripſit, neque adſcripſit tantum, verum etiam ſolidisſimis argumentis optime comprobavit. Notat vetuſtisſimos Italiæ populos, quorum adventus non ſatis conſtet, fuiſſe *Aborigines*, *Siculos*, *Umbros*, *Ligures*: Hos denique ſecutos Anno period. Jul. 3146. *Auſones*, 3186. *Pelasgos*, 3208. *Oenotros* ſ.

Arcades,

Arcades, 3450. *Thyrrhenos*, 3470. *Evandrum*, 3477. *Herculem*, 3532. *Æneam* &c. Filum Auctoris ut perſpicaciſſimum & nos ſequamur, ita tamen, ut quæ dudum ipſe maxima pertractavit & eruditione & ſolertia, tranſeamus ſilentio neque poſt Homerum Iliada ſcribamus: ea ſolummodo in medium prolaturi, quæ ad forum & inſtitutum noſtrum comprimis faciunt. Quibus adeo nobis per partes eundem.

§. 3. Quotquot Italia populorum unquam vidit, omnium antiquiſſimi *Aborigines* memorantur, penes quos & regimen inſtitutum & confirmatum & longiſſime propagatum fuiſſe, nemo facile negabit. Ille ipſe populus ab initio quidem ſparſim agros & montana Italiæ loca colebant: poſtmodum vero in unam gentem rurſus confluxerunt remque conſtituere publicum, in quam nationes reliquæ non ſolum recipiebantur, ſed etiam lingua aliorum ut minus valida tandem evaneſcens in unam iſtam Aboriginum quaſi tranſiit: unde, quod paulo inferius demonſtrabitur, lingua provenit ſatis illa celebris à Latino quodam Aboriginum Rege nominata. In eo quidem conſentiunt omnes, Aborigines fuiſſe primos Italiæ incolas: *a*) addo originis Germanicæ, id quod, nec difficulter, nobis nunc demonſtrandum eſt.

§. 4. *A.* Probabile non eſt, Germanos Scythicam nationem vagam atque Barbaram, qui ſuas, quod paulo ſuperius veterum teſtimoniis illuſtravimus, *b*) colonias ab antiquiſſimis temporibs in ipſam Græciam traduxerunt; usque

K 3

a) Vid. IVSTINVS Hiſt. lib: 43. c. 1.

b) Cap. V. §. 1. 2. 5. &c. Hinc ipſe quoque Illuſtris Dom. G. G. LEIBNITIVS epiſtola d. 3. April. 1699. ad Jobum Ludolfi in collectaneis etymologic. part. 2. p. 58. *Equidem ſi totius generis*

que adeo proximam & fertiliſſimam & maxime ſibi commodam regionem neglexiſſe, ut eo nihil plane gentis ſuæ miſerint. Idque eo magis, quod facilior ipſis acceſſus terraque firma certius fuerit iter, quam Græcis, qui caſu diverſo multique faria calamitate incertam pelago viam ad dubios terræ tractus inter tot fluctuum ſævitiam quærere debuiſſent. c)

§. 5. *B.* Nulla fuerit ratio ſilentii & ignorantiæ, quam vetuſtiſſimi & diligentiſſimi antiquitatis ſcrutatores ad unum omnes de adventu & origine iſtius populi teſtantur: ſi ex Græcia nec aliunde obſcuris ac incognitis Barbaris propagatus eſſet. Novimus enim Germanos de præclare fortiterque geſtis mage ſollicitos quam eorum fama, nihil ad poſteritatis memoriam ſcripſiſſe: Quo adeo factum, ut quicquid in alias regiones tentarunt, oblivioni traderetur. Contra vero Græci miracula ſua ab antiquiſſimis temporibus non ſatis efferre potueruut, quorum adeo ſcatent annales continuis patriæ laudibus in quibus toti fuerunt, parum curioſi aliorum, quos nomine barbarorum inviſos contemtui habuere. Unde nomen *vanæ Græciæ & propriarum laudum buccinatricis, d)* Ideoque ſcriptoribus pro-

neris humani per orbem diſperſi originem ex inſana Babyloniorum ſubſtructionis auctoribus petamus, lineam coloniarum per Scythiam ad Iſtrum & Celtas ducendam putem: nec dubito ex Germania in Galliam & Italiam primos habitatores veniſſe, &c.

c) Confer. Hujus diſſert. Cap. IV. §. 3. 4. Atque etiam ingenue hoc fatentur, Les Lettres ſur des antiquites. qu'on vient de deterrer á Paris: *que les Peuples d' Europe ſont venus de l' Orient, & - - les plus anciennes migrations ont éte faites par terre, les hommes avant su marcher. avant qu'ils ont appris à naviger.* Apud Illuſtrem LEIBNITIVM in col. etym. part. 2.

d) Vid. LINCKER theatr. hiſt. polit. part. 1. pag. 8.

Digitized by Google

profanis ac recentioribus vix & ne vix quidem conſtitit, quando vel quomodo Italia primum à mortalibus occupata: cum id non ex ſe factum aſſerere conarentur. Accedit, quod ipſis terrarum inundatio & ea diverſorum ab urbe Babylonica profectio inſtituta & temporis longinquitate dudum obliterata, non niſi ex ſacris literis, quas vel neſciebant vel ſuperſtitioſe rejiciebant, innoteſcere potuit. Quamobrem ſatis ſtolite & inconſideratius antiquiſſimos cujusvis terræ populos indigenas & patrio innatos ſolo adamabant vocare: cujusmodi plerisque Aborigines fuere. *e*)

§. 6. *C.* Aborigines vel antiquior dicendi Germanorum propago, vel cum Arcadicis ſive Oenotris, Halicarnaſſenſi DIONYSIO *f*) præeunte, contra omnem hiſtoriæ & rationis fidem *g*) confundendi ſunt. *Arcadici* namque, ipſius Dionyſii verba ſunt, *primi Græcorum, duce Oenotro Lycaonis filio, Jonico ſinu trajecto, Italiam habitarunt.*

§. 7. *D.* Trifaria Antiquiorum ſententia apud DIONYSIVM modo citatum pro nobis militat noſtrasque mirifice tuetur partes. Quartam, utut illa forſan aliis arrideat, optimus hiſtoricus haud immerito perſtringit ac nobis valde ſuſpectam relinquit. Primo *Aborigines*, inquit, *Romani generis auctores alii indigenas Italiæ, gentem ipſam ex ſe oriundam aſſerunt - - nomenque primum illis inditum, quod poſteris ſuis generis auctores fuiſſent, &c.* Secundo: *Alii vero ajunt, quosdam ſine laribus & errones, qui ex variis locis convenerant, forte fortuna ſibi invicem occurriſſe & ſedes in locis munitis poſuiſſe, & latro-*

e) Vide hujus diſſert. Cap. II. §. 1. 2. 3.

f) Roman. Antiq. lib. 1. c. 2. Dionyſium ſequitur CRAMERVS Orat. de fato linguæ Latinæ. pag. 8. & 9.

g) Vid. Doctiſſ. THEOD. RYCKI diſſert. de primis Italiæ colonis & Æneæ adventu cap. 1.

Digitized by Google

latrocinio & re pecuaria vixiſſe &c. Unde iſtos quidem Aberrigines atque Leleges maluerint appellare. Tertio: *Alii vero fabulantur eos fuiſſe colonos Ligurum, qui Umbris ſunt finitimi. Ligures enim multas Italiæ partes habitant, Galliæ etiam quasdam incolunt.* Quartam Catonis C. Sempronii aliorumque Doctisſimo RYCKIO *h*) valde plauſibilem, uti videlicet à Græcis unice gentem Latinam derivaret, opinionem, Aborigines fuiſſe *ex iis Græcis qui quondam in Achaia habitarant & multis ante bellum Trojanum ætatibus inde migrarant*, ipſe DIONYSIUS homo Græcus at rerum commendator omnium fide dignisſimus juſto reprehendit: quod auctores illi diſertis verbis non ſcribant, aut ex qua Græca natione fuerint, aut ex qua urbe migrarint, aut quo tempore, aut quo coloniæ Duce, aut quibus acti caſibus antiquam patriam reliquerint, & quod fabulam Græcam ſecuti hoc nullius auctoris Græci teſtimonio confirmarint. Quamobrem & ipſe hujus cauſæ veritatem in dubio relinquit. Quid, quod celeberrimus etiam Dominus RYCKIUS afferti hujus conſequentiam, ab auctore deductam, Aborigines ſi Græci fuerint, eosdem cum Oenotris & nullos alios haberi, & docte & ſolide confutaverit. Aliter ego quidem ſentire nequeo innixus cum rationibus conſpicuis, tum modo citata veterum obſcuriori licet aſſertione triplici, quam quod Aborigines Italiæ antiquisſimi fuerint primitus Scytharum, Celtarumve coloniis è Germania huc misſi & variis disſipati hinc inde locis & propagati, usque quo tandem, quod tractu temporis plurimum fieri ſolet, aliis aliisque nominibus fœdere juncti imperium conſtituerent.

§. 8.

h) l.c. cap. 1. §. 4. ſeq.

Digitized by Google

§. 8. *E.* Siciliæ, quæ inſula infra Italiam ſita eſt, eamque cum Germania medio incluſam tenet, incolæ antiquiſſimi fuerunt Hiſpani & Celtæ. Ita enim STRABO *i*) Ἴβηρες, οὓς περ πρώτον φησὶ τῶν βαρβάρων Ἔφορος λέγεσθαι τῆς Σικελίας οἰκιστάς. *Iberi* vel Hiſpani qui occidentales ſunt Siciliæ ac Italiæ populis, *quos Ephorus primos de Barbaris ait Siciliam habitaſſe.* Quidni etiam dicendi habitaſſe Italiam regionem & ipſis propiorem & terrarum feliciſſimam: quam adeo neglexiſſe, ultima tantum ejus parte occupata, nemini poteſt credibile videri.

§. 9. *F.* Velimus denique primam iſthanc gentem Italiæ Aborigines in priſtino ſtatu ſuo cum vetuſtioribus Germanis conferre, maxima utramque nationem inter & generis & vitæ morumque ſimilitudo apparebit. Novimus, referente TACITO de Germanis (1.) habuiſſe *magna corpora & tantum ad impetum valida*, nemoribus atque ſylvis ſub dio vel ramis arborum habitantes. Idem conſtat de Aboriginibus fuiſſe rudes Fauni homines & brutorum inſtar ſub dio agentes: quibus nymphæ ſuæ fœtum ſub ilicibus aut fagis fuderunt: ipſis aliquando arbores habitantibus cavas, unde naſci dicebantur. Quamobrem VIRGILIVS *k*)

Hæc nemora, inquit, *indigenæ Fauni Nymphæque tenebant,*
Genſque virûm truncis & duro robore nata.

(2) Germani nullas frequentarunt urbes neque inter ſe junctas quidem ſedes paſſi ſunt; agros coluere diſcreti ac diverſi,

i) Geogr. lib. 6. p. m. 186. Neque dicendi ſunt Iberi ipſi fuiſſe Itali. Diſtinguit enim Iberos à Siculis, gente alias Iberica. confer. ISAAC CASAVBONI Comment. pag. 104. CLUVERII Geogr. lib. 3. c. 41. § 1.

k) Æneid. lib. 8. verſ. 314.

verſi, ut fons, ut campus, ut nemus placuit. Vicos locarunt, non in noſtrum morem, connexis cohærentibusque ædificiis: ſed domum quisque ſuam ſpatio circumdedit, ſive adverſus caſus ignis remedium, ſive inſcitia ædificandi: ut iterum TACITVS ſufficiens nobis teſtimonium ſuppeditat *l*) Pari modo *Aborigines*, confirmante DIONYSIO *m*) *in montibus ſine mœnibus vicatim & paſſim habitabant*. Quoad *Pelasgi & alii quidam Græci admixti eos juverunt in bello contra finitimos populos, Sicula gente inde expulſa*: ut multas deinde urbes mœnibus cingere inſtituerent. (3.) Germani ſine legibus ſcriptis libere agebant omnis dominii impatientes;. Reges ex nobilitate, duces ex virtute ſumebant. Nec Regibus infinita aut libera poteſtas; & Duces exemplo potius quam imperio, ſi promti, ſi conſpicui, ſi ante aciem agant admiratione, præſunt &c. TACITVS *Aborigines* habentur apud SALLVSTIVM *n*) *genus hominum agreſte, ſine legibus, ſine imperio, liberum atque ſolutum.* Quamvis hoc etiam negare nolim, univerſi generis humani conditionem eam fuiſſe, ut cupiditate libertatis teneatur, neque alterius vel imperio vel libidini obnoxium fieri. *o*) Unde reges plurimarum nationum antiquitus non alii fuere, quam Duces, quorum auctoritas

l) Confer. CLUVERIVS Germ. Antiq. lib. 1. cap. 13. CHRISTOPH. LEHMANN. chronica Spirenſis lib. 1. c. 5. pag. 10. edit. noviſſ. 1711. in fol. SEBAST. FRANCK Chron. Germ. fol. 5.

m) Rom. Antiq. lib. 1. c. 2. haud longe ab exordio.

n) Bello Catilinario cap. 6.

o) Videatur elegantiſſima diſſertatio *de conditionibus quibus naſcuntur Reſp.* non ita pridem in celeberrima Rauracorum Academia ab Expertiſſimo & facundiſſimo Domino HARSCHERO Præceptore & Patrono meo, cujus nunquam ſine maxima & veneratione & voluptate mentionem facere poſſum.

Digitized by Google

ctoritas quidem pace belloque valuit: ſed tributa imperare, civium bonis & corporibus abuti, leges imponere quasvis ac pro lubitu de bello & pace decernere ipſi nullatenus potuere. (4) Germanis priſcis nec arare terram aut expectare annum tam facile perſuaſeris, quam vocare hoſtes & vulnera mereri: pigrum quinimo & iners ipſis videbatur ſudore acquirere, quod poſſis ſanguine parare. Quoties bella non ineunt, multum venatibus, plus per otium tranſigunt: &c. TACITVS. Simile quidpiam de Aboriginibus proditum:

Queis neque mos, neque cultus erat: nec jungere tauros,
Aut componere opes norant, aut parcere parto:
Sed rami, atque aſper victu venatus alebat. p)

Atque ita venatione victitabant & fructibus ſponte natis glandibusque veſcebantur. Quod genus frumenti iſtis commune & optimum erat: ut eo nomine omnes etiam fructus deinceps comprehendere voluerint Inde Lex XII. Tab. de glande legenda: q) SEI. CLANS. ENDO. ALIENOM. CADVCA. SIET. DOMINO, LECERE. IOVS. ESTOD. (5.) Veſtitus & cubitus veterum Germanorum maximam partem vel ideo infamis eſt, quod pellibus tantum aut parvis rhenorum tegumentis uterentur; magna corporis parte nuda ſubſtratis pellibus nudi atque etiam promiſcue humi jacerent. r) De priſcis Latinis idem teſtantur plerique s) LVCRETIVS diſertis: *Tunc*

p) VIRGILIVS Æneid. lib. 8. verſ. 316.

q) Vid. PLINIVS hiſt. natur. lib. 16. c. 5. Lex 236. ff. de verborum ſignificatione. DEMPSTERVS paralip. ad ROSINI Antiq. Rom. lib. 2. cap. 11. p. m. 193.

r) Vid. CLUVERIVS Germ. Antiq. lib. 1. c. 16. IVSTINVS L. 2. cap. 2. DILLHERRI Hiſtoria priſcæ Germaniæ cap. 4. Et Doctiſſ. HAGELGANSI obſervationes ibid.

s) Confer. DEMSTERVS paralip. ad ROSINI Antiq. Rom. lib. 5. cap. 31. pag. 554. ſeq.

Digitized by Google

Tunc igitur, inquit,*pelles, nunc aurum & purpura curis*
Exercent hominum vitam belloque fatigant.

Rurſum:

Inde caſas poſtquam ac pelles ignemque paratur,
Et mulier conjuncta viro conceſſit in unum.

PROPERTIVS *t*)

Atque hinuli pellis totos operibat amantes.

IUVENALIS *u*)

Silveſtrem montanathorum cum ſterneret uxor Frondibus & culmis vicinarumque ferarum Pellibus.

Inde nova nupta quoque ſtatuebatur, ut FESTVS tradidit, in pelle lanata, propter morem vetuſtum,quo antiquitus homines pellibus erant induti; tum etiam ut teſtaretur ſe lanificii munus viro præſtituram. *Pellem habere Hercules fingitur*, idem alibi ſcripto reliquit, *ut homines cultus antiqui admoneantur. Lugentes quoque diebus luctus in pellibus ſunt.* (6.) Inter vitia Germanorum cumprimis ebrietas & circumpotatio memoratur, itaut, TACITI teſtimonio, nulli probrum fuerit, diem noctemque continuare potando. Idem paulo poſt *Cibi ſimplices*, inquit, *agreſtia poma, recens fera aut lac concretum. Sine apparatu, ſine blandimentis expellunt famem. Adverſus ſitim non eadem temperantia. Si indulſeris ebrietati, ſuggerendo quantum concupiſcunt, haud minus facile vitiis, quam armis vincentur.* Nec minus Romani & Aborigines Germanorum propago quadam velut nativa pronitate ad ebrietatem ducebantur. *x*) Usque adeo ut neque

t) Lib. 3. Eleg. 11. *u*) Satyr. 6. in princip. 5.

x) PLINIVS hiſtor. natur. lib. 14. c. 22. Confer. JOH. LIMNÆI Jus publicum Imperii Romano Germanici tom. 1. lib. 1. cap. 6. §. 37. ſeqq.

Digitized by Google

que in ipſo luctu ſuas omitterent circumpotationes, quas convivia funebria & ſilicernia paululum honeſtiori titulo vocitaſſe ex eorum hiſtoria & antiquitate vulgo notum eſt. Propterea ſapientes legibus XII. Tab. ſtatuere debebant. *y*) uti Servilis unctura omnisque circumpotatio auferatur. (7.) Ritus ſepeliendi mortuos, humatio, crematio, rogus combuſtio rerum cujusque defuncti carisſimarum tumuli, gladiatorium munus ad ſepulchra editum, funebres laudationes, parentalia inter Germanos & Aborigines valde ſimilia & prope eadem fuere. *z*) Denique (8.) ut religio apud Germanos diu perſtitit, ſi non recta & integra, ſimplex tamen ſpeciemque idolorum effugiens: *a*) ita Aborigines quoque ad Romanos eandem propagarunt: ut à condita urbe centum ſeptuaginta annis & ultra templis, ſimulacris Deorumque ſtatuis caruerint *b*) Ceremonias vitæque inſtituta longe numero plura utrique populo communia potuiſſem colligere, quibus de Aboriginum genere haud temere conjicere licet, ex Germania fuiſſe. Sed vereor ne B. L. extra limites vagari & nimia rerum copia eſſe moleſtus viderer.

y) CICERO de legibus lib. 2.

z) Vid. CLUVERIUS Germ. Antiq. lib. 1. cap. 53. DILLHERR hiſtoria priſcæ Germaniæ cap. 12. confer. Leges XII. Tab. de Jure Sacro. CICERO de legibus lib. 2. & quotquot in iſtas commentati fuere. GUTHERIUS de Jure manium. Alii.

a) Vid. hujus diſſert. cap. IV. §. 6.

b) Ex M. VARRONE & AUGUSTINO de civitate DEI lib. 4. enarrantibus DEMSTERO paralip. ad ROSINI Antiq. Rom. lib. 1. cap. 2. pag. m. 15. PEZELIO mellif. hiſt. part. 2. p. m. 21. CASSALIO de profanis & ſacris veter. ritibus part. 2. cap. 1. p. m. 55. VINCENTIO CHARTARIO in dem neu-eröffneten Götzen-Tempel pag. 7. Aliis.

Digitized by Google

§. 10. Sentio contra id aſſertum noſtrum primos Italiæ incolas Germanos fuiſſe, objici nobis: Celtas paulo ſuperius derivatos ab Aſcenaze Gomeri filio: abs quo non potuiſſe derivari Latinos: utpote eos Bileamus propheta apud MOSEN *c*) vocitaret כתים *Cithim*, Græcis κιτίυς vel κιτιαιῦς filios Javanis *d*) Græcorum parentis. Ita videlicet SAMVEL BOCHARTVS *e*) THEODORVS RYCKIVS *f*) IOH. DAN. CRAMERVS *g*) & alii erga nos continuo aſſurgunt. Neque deſunt, qui Latii nomen, quod à Latendo veteres deducunt, cum Arabico vel Punico Chetema *abſcondit* ſatis congruere putant *h*) ℞. Vocabulum כתים *Percuſſores* à radice נכה Hiph. הִכָּה *percuſſit*, eſſe nomen generale, nec unum præciſe determinare populum. Vel per Synedochen *Cithæi* vocantur omnes in occidentis partibus circa mare mediterraneum habitantes: ita ut eorum modo pluribus, modo paucioribus deſignandis in ſacra ſcriptura mentio fiat, *i*) Sed concedamus, ut alibi, heic

c) Numer. XXIV. 24.

d) Geneſ. X. 4. Maccab. I. 1. loca hujus diſſert. cap. IV. §. 1. citata. Confer. pluribus CLUVERIUS Ital. Antiq. lib. 1. c. 6. §. 1.

e] Phaleg. l. 3. c. 5.

f) Diſſert. de primis Italiæ colonis & Æneæ adventu cap. 1. ab exordio.

g) Orat. de fato linguæ Latinæ p. 9.

h) Vid. Dn. REISKI annot. ad CLUVERII introd. Geogr. lib. 3. c. 27. pag. 267. & libr. 3. c. 33. p. 289.

i) Jer. II. 10. Jeſ. XXIII. 1. Confer. LUTHERUS in Geneſin cap. 10. Oper. Witeberg. tom. 6. pag. 124. ALSTEDII præcogn. Theol. lib. 2. pag. 299. & 317. Doctiſſ. RYHINERI diſſert. de Tyro, quam non ita pridem ſub præſidio Pl. Reverendi & ſumma Eruditionis fama celeberrimi D. ISELII in inclyta Baſilienſi ventilavit, c. 3. §. 6. pag. 43.

Digitized by Google

heic etiam *Cithæorum* nomine ſpeciatim Græcos notari. Quid inde? Vates utique futura ſpectat, longo demum poſt tempore Regnum Judæorum Romanis imperatoribus deturbandum eſſe: quod ſemi-ſeculo poſt Chriſtum natum expugnatis Hieroſolymis evenit. Et tum quidem ſeries Imperatorum ab adventu Æneæ ex Græcia deducenda fuit: ut jure merito etiam Latini à capite ſuo Chittim vocari potuerint. Vel quis ignorat ipſam Græciam tunc temporis in Romanorum poteſtate fuiſſe, à cujus *littore ſolventes afflixerunt Aſſyrios & afflixerunt Hebræos.* Ut adeo nulla iſtius quidem nominis habita ratione Aboriginum origo Germanica ſarta tecta maneat.

§. 11. Nec juvat dicere (2.) Æneam Trojanorum gente ſuperſtitem Latio novam cum imperio invexiſſe nationem Græcanicam, *k*) cui adeo non poſſit origo vindicari Germanica. Æneas enim ille perquam exigua manu in Italiam venit à Latino Aboriginum Rege ſocero ſuo adoptatus. Ecquis ſana mente præditus facile conabitur affirmare, tantillum gentis peregrinæ ita Regnum inſtituiſſe Romanorum, ut vetuſtiſſimos Aborigines, omnium gentem ampliſſimum extinguerent: quin potius quod ſumma ſcriptorum auctoritate comprobatum legere paſſim obvenit, ipſe Æneas ad conſervandum eorum memoriam ſubditos ſuos ab ultimo Rege Latino Latinos terramque Latium vocarit. Ita ſe res etiam habet cum aliis Græcorum coloniis, quas ſuo loco examinabimus.

§. 12.

k) τὸ τῶν τρώων ἔθνος ἑλληνικὸν ἐν τοῖς μάλιςα εἶναι. *Trojanorum gentem maxima parte Græcanicam fuiſſe.* DIONYSIUS teſtatur Rom. Antiq. lib. 1. c. 6.

§. 12. Multo minus (3.) obſtat DIONYSIVM *l*) Siculos gentem Italiæ primam & Aboriginum quaſi nomine vetuſtiorem facere. Quamobrem ipſe etiam aliquoties laudatus Dominus RYCKIVS non dubitavit iſtum acrius refutare. Etenim primo Siculi ex eadem oriuntur Germania & patriam cum Aboriginibus eandem cognovere Celticam. Secundo Hiſtoricus noſter falſa nititur hypotheſi eorum, qui Aborigines ex Græcia deſcendiſſe non verebantur aſſerere: unde & iſtos poſtremo cum Oenotris confundit. Ita quidem aliis, ut ſupra vidimus, indulget, ac inter notiores Italiæ populos tantum Siculos primo loco ponit. Interim revera tamen prioribus illis nullatenus recentiores fecit Aborigines, quos nulla auſus fuit memoria repetere, ordine ſecundo locatos: quod occaſione Siculorum ab iſtis pulſorum apprime tum eos memorandi copia fuerit. Neque iſtis certum adventus terminum conabatur aſſignare, atque hæſitabat valdè, num ante Siculos Italia colonos habuerit alios, num inculta perſtiterit: cum Aborigines antea in montanis ſine mœnibus vicatim pasſimque habitarent, utra patria vel quando advenæ incerti.

CAP.

l) Antiq. Rom. lib 1, c. 2. ab exord. *Urbem terra mariſque totius Dominum, quam nunc Romani incolunt, primi omnium qui memoria ſunt proditi, feruntur tenuiſſe Barbari Siculi, gens indigena. Ante verò alioſne colonos habuerit, an inculta fuerit, nemo poteſt certo dicere. Sed poſtea eam longo bello antiquis Dominis ereptam occuparunt Aborigines, qui ante in montibus ſine mœnibus vicatim & paſſim habitabant.* Dionyſii auctoritatem, utut ſenſum ejus non ſatis aſſequi potuerit, ſectatur CLUVERIVS Ital. Antiq. lib. 1, c. 6 §. 2. & 3. ubi Siculos Aboriginibus longe antiquiores facit, licet nec iſti quidem antiquiſſimi omnium tota Italia certo dici queant.

Digitized by Google

CAPUT VII.

De aliis Italiæ colonis qui ex Celtis prodierunt.

§. I.

De Siculis atque Sicanis. 2. De Umbris. 3. De Liguribus. 4. De Auſonibus, Auruncis atq; Opicis ſeu Oſcis, aliisque.

§. 1. Ad Aborigines proxime accedunt *Siculi*, qui cum iſtis quaſi de jure vetuſtatis atque adeo de prærogativa certare videntur. Quare Halicarnaſſenſis DIONYSIVS ipſe non veretur eos dicere omnium primos, qui memoriæ ſint proditi, Italiæ colonos Barbaros, gentem indigenam. Notabiliter iſtos vocat Barbaros: Ergo nulla ratione à Græcis derivandos, ceu qui minime gentium ita nominari voluere. Siculi adeoque ex proxima Celtica gente Barbara & antiquiſſima provenerunt: quo ſenſu demum iſtos æque ac Aborigines non erubuit gentem vocitare indigenam. Tenebant illi partem Liguriæ & Apenninos montes infra Umbros ad mare usque. Tam celebres fuere ut à quodam eorum Rege *Italo*, quod ajunt, tota Regio primum *Italia* dicta fuerit: quæ deinde ab Aboriginibus, pulſis Siculis vocabatur *Saturnia* & denique *Latium*, unde Aborigines ipſi novo nomine *Latini*. Poſteaquam ita Siculi Aboriginum & Pelasgorum armis opprimerentur, reliquerunt Italiam, teſte *Hellanico Lesbio* apud DIONYSIVM tribus ætatibus ante bellum Trojanum *a*) & Siciliam occuparunt.

M

a) Antiq. Rom. lib. 1. c. 2. p. m. 25. Quot vero iſte annos ſub una ætate comprehendat, multis & erudite disquirentem vide Clariſſ. RYCKIVM l. c.

Digitized by Google

parunt. Inde VIRGILIVS *b*) iſtos ea,qua gaudent poëtæ, licentia vocavit *Sicanos*: quibuscum tamen confundendi non ſunt. Sicani, ut paulo ſuperius notavi, Iberi fuerunt,& ex Hiſpania itidem gente Celtica,Sicano duce ab antiquisſimis temporibus profati ſunt & eam, quam nunc Siciliam vocamus, inſulam poſſederunt. *c*) Usque quo Siculi nobis jam memorati aliena poteſtate Italia pulſi iſtos Trinacria inſula ſua & regione ejecerunt. Qua de re graviſſimum habemus DIONYSII *d*) teſtimonium: *Siculi verò (neque enim amplius malis reſiſtere poterant, quod ſimul Pelasgorum ac Aboriginum armis belloque premerentur) cum liberis & uxoribus diſceſſerunt & pecuniis omnique auro ac argento convaſatis, toto agro ipſis ceſſerunt: & per montana loca ad meridiem verſi & tota inferiori Italia peragrata, cum undique pellerentur, ratibus tandem ad fretum paratis & obſervato ſecundo maris æſtu ex Italia in proximam inſulam trajecerunt. Eam vero Sicani gens Hiſpana tenebant, qui à Liguribus fugati non multo ante ſuas ſedes ibi poſuerant. Atque hi fecerant, ut de ſuo nomine inſula iſta vocaretur, quæ prius à forma triangula Trinacria nominabatur. e*) Ut taceamus iſtos PLI-NIO

b) Æneid. lib. 8. v. 328.

Tum manus Auſonia & gentes venere Sicanæ:
Sæpius & nomen poſuit Saturnia tellus.

c) Incolas Siciliæ habuit primos Cyclopas & Læſtrygonas i. e. gigantes gentes Barbaras atque truces ut hiſtoriis ſeu fabellis oſſa immania paſſim eruta fidem faciunt. Hos ſecuti ex Hiſpania Sicani, Siculi, Græci &c.

d) l. c. circa finem cap. 2.

e) Inſula hæc pluribus *Trinacria* vel *Triquetra* à triangula ſpecie dicta olim *Sicania* à Sicanis ut *Sicilia* nunc à Siculis nominata;

Digitized by Google

NIO *f*) STRABONI *g*) atque aliis diverſos eſſe populos. Unde SERVII error ad citatum Virgilii locum notandus eſt: Sicanos vocari, qui duce Siculo ab Hiſpaniæ fluvio Sicori in Italiam venerint, excluſis inde Aboriginibus; & mox ipſi pulſi ab iſtis, quos ante ejecerant, Inſulam Italiæ vicinam occupaverint. *h*)

§. 2. *Umbri i)* Aboriginibus finitimi inter Padum & Æſim fluvios ultra tum in Etruriæ parte citra Apenninum inter Tiberim & Natem habitarunt. Italiæ celebrantur incolæ jam ante Pelasgos atque Tyrrhenos *k*) antiquiſſimi. Hinc BVNO *l*) tres tantum in omni Italia ſtatuit populos indigenas, Umbros, Siculos & ingens Auſonum ſive Opi-

M 2 corum

ta; apud PLINIVM hiſt. nat. lib. 3. c. 8. JUSTINVM lib. 4 c. 2. & Patrem hiſtoriarum Halicarnaſſenſem HERODOTVM lib. 7. p. m. 428. BOCHARTVS in Chanaan lib. 1. c. 30. Priſcum *Siciliæ* nomen à Punicis originibus ut pleraque alia arceſſit. Idque vel à voce שכלול *Siclul* i. e. *perfectione*: tanquam inſula cæteris perfectior atque major; vel ex voce סגוליא *Seguleja* i.. *botris*, quorum fructu, vino uvisque fœcunda deſcribitur. *Sicani* amplius ex lingua Phœnicia שכנים *Secanim* i. e. *vicini* appellationem ſuam ipſi cæterum Doctiſſimo viro traxiſſe videntur. Num recte vel ſecus videant alii.

f) Hiſtor. Natur. lib. 3. cap. 5. *g*) Geog. lib. 6. p. m. 186.

h) Atque etiam ISIDORVS fallitur orig. l. 9. c. 2. Ubi *Italus*, inquit, *& Sabinus & Sicanus fratres fuerunt, ex quibus nomina populis impoſita & regionibus ſunt. Nam ab Italo Itali, à Sabino Sabini, à Sicano Sicani, qui & Siculi cognominati ſunt, idem & Sicilienſes.*

i) *Umbri* ex Celtis advenæ dicti ſunt ab *Umbrone* amne, qui nunc accolis dicitur *Ombrone* & regio *Umbria*. Quod ex ipſo PLINIO hiſt. natur. lib. 3. c. 5. patet.

k) Vid. PLINIVS l. c. & DIONYSIVS Rom. Antiq. lib. 1. c. 2. p. m. 21.

l) Obſerv. ad PHIL. CLUVERII Introd. Geogr. lib. 3. c. 31.

Digitized by Google

corum corpus. Atqui vero de iſtis clariſſimo *Umbrorum* nomine deſignatis populis Celticæ originis fuiſſe diſerta habemus veterum teſtimonia. Ex quibus duo adſcripta nunc nobis ſufficiunt ISIDORI *m*) *Umbri Italiæ genus eſt: ſed Gallorum veterum propago, qui Apenninum montem incolunt, de quibus Hiſtoriæ perhibent, quod tempore aquoſæ cladis imbribus ſuperfuerint & ab hac ὀμβρίως Græce nominatos.* Et SOLINI *n*) *Bolchus abſolvit Gallorum veterum propaginem eſſe; Marcus Antonius aſſeverat hos eosdem, quod tempore aquoſæ cladis imbribus ſuperfuerint, Umbros eſſe nominatos.* Hinc absque ratione CLUVERIVS *o*) iſtum tot auctorum ſententiis comprobatum hujus gentis originem falſitatis incuſat: utut ipſi concedamus ultra nominis quidem varie deſcriptam derivationem Grammaticorum ſapere nugamentum. Enimvero & ipſe aliquoties laudatus auctor valde ſibi contradicit tandemq; exploſis quorundam figmentis, ſemet ipſum aliis inviſum facit. *Altera conjectio* de nominis etymologia, inquit, *ridicula eſt, ex ſimilitudine tantum vocabuli depromta. Quid enim gens Barbara, Italiæ indigena è Græca lingua nomen*

m) Orig. lib. 9. c. 2: & lib. 14. c. 4.

n) Polyhiſt. cap. 8. confer. PLINIVS hiſt. natur. lib. 3. cap. 14. FLORVS lib. 1. c. 17. SERVIVS ad Virgil. Æneid. lib. 12. v. 753. E recentioribus ZENTGRAVIVS de Gomero Japheti primogenito Germanæ Gentis conditore Sect. 3. §. 12. p. 18. Et F. P. PEZRON apud LEIBNITIVM in collect. etymologicis part. 2. p. 65. ſeq. ubi notabiliter; *Il n'eſt pas étonnant, que la langue Latine ſoit ſi remplie de mots Celtiques ou Gaulois. Car les Ombriens, qui etoient des plus anciens peuples d'Italie, & qui etoient voiſins & ſouvent meſlés avec les Aborigines, étoient de vrays Gaulois. Auſſi ſont ils appellés par les anciens PROPAGO GALLORVM.*

o) Ital. Antiq. lib. 2. c. 4. §. 1.

Digitized by Google

nomen ſibi mutata fuerit? Confitetur Umbris nihil cum Græcis commune eſſe. Oportet ergo iſtos Celtarum fuiſſe propaginem; quod paulo ante negaverat, eos Italiæ tantum indigenas & gentem antiquisſimam dictitans. Sententia tanto viro indigna! Umbris ſuis ſedibus fuiſſe antiquitus à Pelasgis exactos, nobis PLINIUS *p*) fidem facit. At ſano ſenſu etiam ille accipiendus eſt. Impugnati, fateor, à Pelasgis, ſed nunquam expugnati, invaſi quidem, ſed neutiquam victi fuerunt. Audiamus optimum Romanæ antiquitatis commendatorem *q*) Pelasgorum quidam, ille inquit, *ad mediterranea ſe converterant, ſuperatis Italiæ locis montanis atque in Umbrorum, Aboriginibus finitimorum regionem pervenerant. Nam & multa alia Italia loca Umbri incolebant, atque hæc gens erat cumprimis ampla & antiqua. Initio igitur Pelasgi agros occuparunt, in quibus primum ſedes fixerunt & quædam Umbrorum oppidula ceperunt. Sed quum ingens exercitus contra eos conveniſſet, hoſtium multitudine territi diſceſſerunt & in Aboriginum regionem ſe contulerunt.* Imo & ipſis Romanis Umbrica gens admixta; quos cum Tirrhenis, antequam aucta fuit Romanorum poteſtas, diu conſtat de principatu contendiſſe. *r*)

§. 3. *Ligures*, itidem populus Italiæ antiquiſſimus, Umbris finitimi cumprimis Liguriam inter Macram & Varum amnes & mare Liguſticum Padumque fluvium ad Pacentiam, itemque Galliæ partem ad Rhadanum usque porrectam poſſederunt *s*) Caput gentis fuit *Genua* quaſi *Janua*,

 nunc

p) Hiſt. natur. lib. 4. c. 5. pag. edit. Froben. 38.

q) DIONYSIUM Rom. Antiq. lib. 1. c. 2. p. m. 21.

r) Vid. STRABO Geogr. lib. 5. p. m. 149.

s] Celtis itaque proximi fuere Ligures partem Alpium poſſiden-

nunc *Genoua*, nobilis atque libera Italorum Reſpublica. Ligures hi tantæ vetuſtatis ſcriptoribus Romanis olim fuere: ut ipſos Aborigines non dubitarint vocitare iſtorum colonos: quod paulo ſuperius DIONYSII verbis indicatum fuiſſe memini. De aventu eorum conjectura haud quidem difficilis eſt: quod cum Celtis eadem ferè iſtis tabernacula, eadem conſuetudo, idem vitæ genus, barbaries eadem. *t*) Patria aſpera vitam agebunt duram, laboribus natura aſſueti. Mulieres opera perferebant virorum, quibus Salyes Galli Celtici generis, ut ovum ovo, moribus cultu & ſermone omnino ſimiles fuere. *u*) Iſtius quoque gentis fœminas ad operam locatas, ſi peperiſſent, ad foſſionem & ſarculum ſtatim rediiſſe, auctores paſſim tradiderunt. Venationibus continuo vacabant, captisque feris, fructuum ſuſtinebant inopiam. Raro jacebant ſub tecto vel in tuguriis; plures ad cava ſaxa & ſpeluncas natura factas divertebant: uti corpora tegantur. Mulieres virorum, Viri ferarum habebant robur viresque. Corpora operiebantur ſcuto longo, veſtita ferarum pellibus &c. *x*) Sentio quidem nobis STRABONEM *y*) obloqui & Ligures alia derivare

tes Apenninis montibus contiguam & in ipſam Galliam ſe diffundentes; quod DIONYSIUS R. A. lib. 1. c. 2. p. m. 12. etiam innuit: *Ligures multas Italiæ partes habitant, Galliæ etiam quaſdam incolunt.*

t) Vid. STRABO Geogr. lib. 2. p. m. 88.

u) FLORVS lib. 2. c. 3. diſerte *Salyos* appellat *Ligures*: ut & PLINIVS lib. 3. cap. 5. confer. CLUVERIVS Ital. Antiq. lib. 1. cap. 7.

x) Plura vide apud DIODORVM SICVLVM lib. 6. STRABONEM Geogr. lib. 4. p. m. 139. & 140. Et JOH. BOEMVM AVBAN. TEVTONICVM de omnium gentium moribus legibus & ritibus lib. 3. cap. 20.

y) Geogr. lib. 2. p. 88. *Alpibus, qui ſunt celſiſſimi montes, cir-*

Digitized by Google

rivare quavis incerta gente. Sed nititur falſa hypotheſi, qua Porcius Cato C. Sempronius & multi alii apud DIONYSIVM, iſtos fuiſſe ex illis Græcis, qui quondam in Achaia habitarant & multis ante bellum Trojanum ætatibus inde migrarant. Quæ ſententia tamen, ut ſupra, quando dè Aboriginibus ſermo erat, pluribus commonſtravimus, optimo hiſtorico valde ſuſpecta, ut ſatius putaret, patriam eorum ſtatuere incertam. z) Nihil ergo videmus obſtare, tot argumentis jamjam adſtructis, quin Ligures eadem Celto - Scytarum gente, ſolidiſſimo innixi fundamento, derivare queamus. Ligures deinde in varia nomina Taurinorum, Salaſſorum, Lepontiorum & Euganeorum diviſi per Italiam ſe ultro citroque extenderunt. a)

§. 4. *Auſones*, qui & *Aurunci* & *Oſci* & Græcis *Opici* dicuntur, ab *Auſone* Atlantis filio diu ante Pelasgos atque Oenotros in Italiam deducti, ipſi regioni Auſoniæ nomen dederunt. Unde VIRGILIVS b) de Lavinia nubili cecinit:

Multi illam magno è Latio totaque petebant Auſonia.

Rurſum c)

O fortunatæ gentes Saturnia regna Antiqui Auſonii.

Illi

cumvexam lineam facientibus, curva ejus pars dictis Celtarum campis & Cemmeno monti obvertitur, cavum Liguria & Italia. Mons ille multas gallicas gentes continet, demtis Liguribus. Hi quanquam alius ſunt nationis, vita tamen utuntur eadem ratione.

z) DION. HALICARN. Rom. Antiq. lib. I. c.2. p.m. 12. & 13.

a) Confer. CLUVERIVS Ital. Antiq. lib.I. cap.8. ſeq. BVNO obſerv. ad Introd. Geogr. Cluverianam lib. 3. c.33. p.m. 289.

b) Æneid. lib. 7. v.54.

c) Æneid. lib. II. v.252. Et FESTVS in hac voce : *Auſoniam appellavit Auſon Ulyſſis & Calypſus filius eam primam partem Italiæ, in qua ſunt urbes Beneventum & Cales. Deinde paulatim*

tota

Illi præciſè Campaniam incolebant & magno nunc Latii nomine comprehenduntur. Lingua eorum à ceteris Romanis atque Græcis toto cœlo diverſa fuit. Ideoque *Brutii*, Auſonum propago, vocantur apud ENNIVM *bilingues Brutates*, quod Oſce & Græce conſueverint loqui. *d*) Et FESTVS *e*) ex quinta Titinii fabula dictum citat: *Qui Oſce & Volſce fabulantur, nam Latine neſciunt.* Exiſtimant quidam verba impudentia elataque ab his populis quoque obſcœna dici: quos ſpurcis libidinibus Oſci quam frequentiſſime uterentur. *f*) Sed tamen hoc verum eſſe, neque FESTVS l. c. ſe patitur adduci: cum apud antiquos obſcœna dicta ſint, quæ mali ominis habebantur. Ita VIRGILIVS *harpias* vocat *obſcœnas volucres*; Idemque nec erubuit *obſcœnam* dicere *famem*. Quicquid ſit populi iſti, nec absque ratione, ipſi Doctiſſ. Dn. RYCKIO *g*) Scythicæ originis eſſe videntur. Ab his dein aliæ atque aliæ deſcenderunt gentes *Sidicini, Sabini, Samnites*; Porro ex Sabinis *Veſtini, Marucini, Peligni, Marſi, Hernici, Æqui, Piſcenſes*;

tota quoque Italia, qua Apennino finitur, dicta eſt Auſonia ab eodem Duce, à quo etiam conditam fuiſſe Aruncam urbem ferunt.

d) Vid. FESTVS in voce *Bilingues*. *e*) in voce *Oſcum*.

f) Vid ERASMVS Adag. Chiliad. 4. cent. 4. n. 81. *Oſce loqui.* Confer. Doctiſſ. Juvenis JOH. BVXTORFI ſpecimen prælectionum canicularium lect. 2. ad verba Horatii: *Meſſi clarum genus Oſci.*

g] Elegantiſſ. diſſert. de primis Italiæ colonis & Æneæ adventu cap. 2. Confer. PEZRON ad LEIBNITIVM in coll. etym. part. 2. pag. 66. Ubi inter alia: *Les Oſques ou Opiques, en Latin Oſci & Opici, étoient pareillement Celtes d'origine: & l'on peut aſſurer; que leurs fables appellées Atellanes, qui ont tant plû au peuple Romain avec les Carmes Saliaires ou Saturniens, qui vepoient des Ombriens & des Sabins ontrempli de mots Celtiques la langue latine.*

Digitized by Google

ſes; Ex Samnitibus *Lucani, Hirpini, Campani, Frentani*; E Lucanis *Bruttii*; E Campanis *Mamertini* &c. Sed iſtos ea ſerie proſequi longum eſt. *b*)

CAP. VIII.

De priſcis Italiæ colonis, qui ex græcia & aliunde trajecerunt.

§. I.

Ad Græcorum colonias tranſitione facta. 2. *De Pelasgis agitur.* 3. *De Oenotris ſive Arcadibus.* 4. *De Tyrrhenis ſive Tuſcis & Rhaſenis.* 5. *Evandri.* 6. *Herculis adventus variis illuſtrantur obſervationibus.*

§. 1. Primos commemoravimus, quantum nobis conſtat, Italiæ colonos, qui ex Celto Scythis atque Germanis pene totam provinciam occuparunt, & absq; omni dubio ſecum opportarunt dialectum iſtorum barbaram. Unde primitus concepta Latina, variis dein accedentibus cauſis polita, vel ad eam, qua nunc gaudet, gloriam magis magisque evecta videtur. Nam & Græcorum gentes poſt Celtas ſenſim trans mare in Italiam veniſſe, ſuisque ſedibus nova, & ea longe diverſa ab aliorum ſermone, vocabula dediſſe, & diverſimode miſcuiſſe ſe loquelas, quis tandem eſt, qui inficias ire poterit? Id quod nos abhinc etiam oratione proſequi, conſultum putamus.

§. 2. Iſtorum nobis primi obveniunt *Pelasgi*, quos ante Oenotros in Italiam veniſſe, Doctiſſ. RYCKIVS *a*) adverſus Dionyſium pluribus contendit. Hi Theſſalia à Deucalione pulſi partim Cretam, partim Cycladum inſu-

b) Plur. vid. CLUVERIVS Ital. Antiq. lib. 3. cap. 9.

a) l. c. cap. 3.

las, partim Heſtiotidem, partim Bocotiam, partim Phocidem & Eubæam, partim Aſiam & maritima circa Helleſpontum loca, Lesbon cumprimis occuparunt. Sed maxima eorum pars ad Dodonæos conſanguineos ſuos commigrarunt. Ubi cum aliquantiſper commorarentur ac præ multitudine amplius non poſſe vitam ſuſtentare viderent: Adhibito oraculo reſponſum tulerunt, ut Italiam peterent, ad hunc modum

Στείχετε μαιόμενος Σικελῶν Σατορνίαν αἶαν
Ἠ δ' Ἀβοριγινέων κοτύλην, ὗ νᾶσος ὀγεῖται.
ὄις ἀναμιχθέντες, δεκάτην ἐκπέμψατε Φοίσῳ,
Καὶ κεφαλὰς κρονίδῃ καὶ τῷ πατρὶ πέμπετε φῶτα.

Ite quarentes Siculorum Saturniam terram,
Atque Aboriginum Cotylen, ubi inſula natat:
Quibus permiſti decimas mittite Phoebo
Et capita Diti & patri mittite lumina.

Sic navibus conſcenſis mare Hadriaticum transgreſſi ad Spinetium oſtium Padi appulerunt Spinamque condiderunt oppidum. Montibus Apenninis poſtea ſuperatis infeſtarunt Umbros, & ab his pulſi Aboriginum terras. Neque hoc bellum diuturnum quin Pelasgi apud Cutilium repente Aboriginum, ex hoſtibus, Amici facti fuere. Anim: adverterant enim in lacu oppido huic adjacente natantem quaſi inſulam, qua de oraculum ipſis ante verba feciſſe recordabant. Eam itaque terram occupant. Adventantibus vero cum ſelecta manu Aboriginibus, illis iſti ſe inermes & ſupplices obviundant, oleæ præferunt ramuſculos fatisq; expoſitis ſuis obſecrant, ſe neutiquam & nunc ipſis graves neque olim futuros in amicitiam & regionis partem recipere velint. Cum Aborigines hæc intelligerent, exiſtimarunt omnino parendum oraculo & Græcorum ſocietatem adverſus infenſos ſibi hoſtes comode aſſumendam eſſe: quan-

doquidem

Digitized by Google

doquidem bello graviter premerentur, quod tum contra Siculos gerendum habebant. Fœdus itaque cum Pelasgis ineunt partemque agrorum ipſis aſſignant. *b*) Dicuntur vero poſtmodum mortalitate partim extincti, partim oraculo compulſi rurſus Italiam reliquiſſe: Tyrrhenis vicinis eorum ſedes occupantibus. Et qui in Italia remanſerunt, aliis ſerviles operas in agro colendo præſtiterunt. *c*) Quamobrem M. TVLLIVS alibi Pelasgos pro ruſticis ponit. *d*) Nec mirum. Fuerint enim plus quam gentes aliæ ullæ unquam ad migrationem proclives: adeo, ut ab Atticis etiam πελαργοὶ nominarentur, quod vagari ciconiarum more hinc inde conſueverint. *e*)

§. 3. *Oenotri*, ſive *Arcades* Duce Oenotro Lycaonis filio, qui patrio regno inter XXII. fratres diviſo, hereditatis portione non contentus Peloponneſum reliquit & claſſe Jonium mare verſus Italiam trajecit, ſeptendecim ætatibus ante bellum Trojanum. Atque adeo occuparunt ultimum Italiæ angulum ſive magnæ Græciæ tractum; qui inter Lametinum & Scyletinum ſinus extenditur. Hæc terra denique nomine eorum *Oenotria* dicta eſt. Ita VIRGILIVS *f*)

Hinc Italæ gentes omnisque Oenotria tellus.

Et

b) DIONYSIVS HALIC. Rom. Antiq. lib. 1. c. 2.

c) Vid. STEPHANVS BYZANTIVS de urbibus in voce χῖοι. Confer. LVCÆ HOLSTENI viri clariſſimi ad eundem notæ & caſtigationes, ibid. pag. 357.

d) De finibus lib. 2. cap. 4.

e] STRABO Geogr. lib. 5. ISIDORVS Orig. lib. 9. cap. 2. *Pelasgi nominati, quia cum velis panſis verno tempore adveniſſe Italiam viſi ſunt, ut aves. Primo enim eos Varro Italiam appuliſſe commemorat. Græci vero Pelasgos à Jove & Lariſſa filio perhibent dictos.* Confer. Cl. RYCKIVS l. c. cap. 4.

f) Æneid. lib. 7. v. 85.

Et PAVSANIAS *g*) *Natu minimus*, inquit, *filiorum Lycaonis Oenotris pecunia & viris à fratre Nyctimo acceptis claſſe in Italiam transmiſit: à quo fuit ea terra de Regis nomine Oenotria vocata. Atque hæc prima à Græcis colonia deducta.* Quæ ſequuntur pro captu hominis Græci patria fama graſſè occupati, contra uſum & ingens Antiquitatis teſtimonium ſat impudica ſcripſit manu: *Sed neque Barbaræ Gentes ante Oenotrum (ut accuratiſſime omnis antiquitatis memoria revolvatur) ad externas gentes commigraſſe reperiuntur.* Primam fuiſſe coloniam iſthanc Oenotrorum à Græcis deductam, ſcriptores patrii teſtantur ad unum omnes quaſi fuerint de ea re admodum perſuaſi. Hinc quoque DIONYSIO *h*) Arcades ſeu Oenotri Græcorum fuiſſe primi videntur, qui Italiam habitarunt. Sed pluribus ille quidem à Clariſſ. RYCKIO refutatur. Nec immerito. Quanquam optimus ille cætero hiſtoricus iſtud non tam ſolido fundamento, quam falſis ſuperſtruere conatur hypotheſibus eorum, qui Aborigines ajunt ex Liguribus usque Græcis fuiſſe, qui in Achaja quondam habitarant & multis ante bellum Trojanum ætatibus inde profecti dicuntur. De quibus ſupra. Hoc poſito: ratiocinatur & recte: (nam ille quidem homo ethnicus & ſuorum quam aliorum curioſior de origine gentium ac irruptionibus Celtarum non ſatis potuit eſſe perſuaſus:) Si Aborigines fuerint à Græcis derivandi, non ab aliis iſtos quam ab Oenotris deſcendiſſe, qui omnium celeberrimi & antiquiſſimi. A Pelasgis nec ætate nec potentia minoribus Græcorum colonis oriri non potuere: quod iſtis coævi ac fœdere ſatis noto conjuncti, atque etiam in Italia non diu ſuperſtites fuerunt. Taceo Aborigines jam ante Pelasgos advenas à longo tempore

g) lib. 8. p. 458. *h*) Rom. Antiq. lib. 1. c. 2.

pore indigenarum titulo celebrari conſueviſſe. Quamobrem neceſſario Oenotros famoſam & maximam in Italia Græcorum gentem reſpicit, eamque primam quaſi coloniam erroris incautus venditare aggreditur. Atque etiam nunc alio longe modo Aboriginum nomen, quam ante fuerat, conſiderare debuit: id non ab *origine* derivans, quod fuerint indigenæ, ſed à *montanis*, quibus Oenotri ab initio uterentur. Eam vero ſententiam ſupra dudum rejecimus. Neque ipſimet ſibi ſatis conſtat ingenuus ſcriptor, qui non tam malitia vel partium ſtudio, quam ſumma graſſaque omnium rerum ignorantia, forſitan aliquid humani paſſum fuiſſe, haud obſcure fatetur. *Quæ ab* antiquis, ille alibi inquit, poëtis & fabularum ſcriptoribus de ſedibus & genere Oenotrorum ſcriptis ſunt prodita, hæc ſunt; quæ ego ſecutus, ſi vere (quod tamen ab initio, ſi non aperte negaverat, valde ſibi minimum reddiderat inviſum) Aboriginũ gens græca fuit, ut Cato & Sempronius multiq; alia dixerunt, horũ Oenotrorum progeniem eam fuiſſe credo. Pelasgos enim & Cretenſes aliosque, qui Italia habitarunt, poſterioribus temporibus eo veniſſe comperio. &c. Oenotrorum coloni fuerunt *Peucetii* à Peucetio Oenotri fratre oriundi: *i*) & *Chones* ſive *Chaones* qui Metapontinum & Siriten agros incolebant; teſte Antiocho apud STRABONEM. *k*)

§. 4. *Tyrrheni l*) qui etiam *Etruſci m*) & *Tuſci n*) &

i) DIONYSIVS l. c. *k*) Geogr. lib. 6.

l] *Tyrrheni* ab ædificiis munitis, quæ ab his omnium eorum, qui in his regionibus habitarunt, primo fuerunt extructa. Nam ut apud Græcos, ita etiam apud Tyrrhenos ædificia, quæ in urbium mœnibus ædificantur quæque tecta ſunt, τύρσεις i. e. *turres* appellantur: ut DIONYSIO placet Rom. Antiq. lib. 1. c. 3. p. m. 3. Alii à Tyrrheno Atyos filio eorum duce id nominis acceptum ferunt.

m] Ab *Etruria* in qua olim habitarunt; quam regionem ego ta-

Rhaſenæ o) vocantur, primo conſederunt trans Apenninum ab utraque Padi ripa; unde à Gallis pulſi intra Apenninum, mare inferum & Tiberim Macramque amnes, adeoque mediam Italiæ latitudinem ab utraque parte Apennini inter Ligures & dextram Tyberis ripam ab Umbris hactenus atque Pelasgis habitatam occuparunt. De origine eorum non idem omnes ſentiunt. Quidam eos (1.) Italiæ indigenas credunt. (2.)Quidam eos dixerunt Tyrrheno Duce Herculis filio ex Omphale Lyda prognato veniſſe in Italiam atque Pelasgos ex urbibus non omnibus, ſed iis tantum, quæ trans Tiberim erant, & quæ ad ſeptentriones ſpectabant, ejeciſſe. (3.) Alii Tyrrhenum Telephi filium fuiſſe tradunt, & poſt Trojam captam in Italiam trajeciſſe. (4.)Hellanicus Lesbius dicit, Tyrrhenos, qui ante vocabantur Pelasgi. poſtquam in Italia cœperunt habitate, id nominis aſſumſiſſe, quod nunc habent. (5.) Myrſilus vice verſa Tyrrhenos ait poſt patriam relictam in ipſis ſuæ profectionis erroribus nomine mutato, Pelasgos appellatos, ob quandam ſimilitudinem avium, quæ πελαργοι i. e. Ciconiæ vocantur. Omnium verbo (6.) receptiſſima opinio eſt, utut ea Dionyſio fabuloſa videatur, Tyrrhenos genere Lydos eſſe, ita nominatos à Tyrrheno coloniæ duce, qui jam pridem ex ea regione migraverint, quæ olim Mæonia vocabatur. Heic Lydus & Tyrrhenus filii ex Aty Rege & Callithea Choræi filia naſcebantur; quorum alter paternum ragnum accepit ter-

men ab ipſis Tyrrhenis vel Tuſcis prius ita dictam fuiſſe conjicio.

n) Vel à *Tuſco* Rege Herculis filio vel à ſacrificandi ſtudioſis, quos Græci θυοσκόοι vocant. Tuſci enim divini cultus & ſacrorum miniſteriorum peritia cæteris fuerunt excellentiores. DIONYSIUS l. c. p. 35. FESTUS in voce Tuſci. ISIDORUS orig. lib. 9. c. 2. & lib. 14. c. 4.

o) Semet ipſos ita à quodam eorum duce Raſena nominarunt. DIONYS. l. c.

terramque ſuo nomine Lydiam appellavit; alter vero Tyrrhenus ille fame ac ſorte coactus magnam Italiæ partem occupavit ſociisque profectionis ſuæ hoc Tyrrhenorum nomen impoſuit. *p*) Sed tamen DIONYSIVS *q*] traditionem iſthanc multis modis impugnat: 1. quod Xanthus Lydius, qui priſcæ hiſtoriæ, ſi quis alius peritus, quique Patriæ hiſtoriæ auctor nullo alio habitus ſit inferior, ſcriptis ſuis nullibi Tyrrhenum Lydorum principem nominat; neque ullam Mæonum coloniam in Italia appuliſſe meminit; neque ullam Tyrrheniæ tanquam Lydorum coloniæ mentionem facit: quamvis alia multa ignobiliora ac leviora memoret. Lydum vero & Torybum Atyos filios fuiſſe dicit & ambos regno paterno inter ſe diviſo in Aſia remanſiſſe. &c. 2. Quod linguam cum Lydis nullatenus communem habeant. Neque 3. etiam dicere liceat, eos quidem non amplius ſimili vernacula uti, ſed tamen alla quædam antiquæ patriæ indicia ſervare. Nec enim eosdem Deos, quos Lydi, colunt, nec legibus, nec vitæ ſtudiis ſimilibus gaudent. Quare tandem ipſi, qui gentem iſthanc non advenam ſed indigenam fuiſſe dicunt, veritati propius accedere videntur. Collatis Doctiſſ. RYCKI animadverſionibus, judicium penes eruditum Lectorem eſto. *r*) Tyrrhenos *Galli* natio Germanica Alpes transgreſſi Priſco Tarquinio Romæ regnante vel circiter, ſedibus ejecerunt, ac in iis locis

p) Hæc communis omnium perſuaſio eſt, uti etiam in hac re valde conſpirant HERODOTVS HALIC. hiſtor. lib. 8. c. 94. STRABO Geogr. lib. 5. VIRGILIUS Æneid. lib. 2. verſ. 781. l. 8. v. 478. PLINIVS hiſt. natur. lib. 3. c. 5. Ipſi Tuſci apud TACITVM Annal. lib. 4. c. 65. FESTVS in voce *Turrheni*. ISIDORVS Orig. lib. 14. c. 4. apud GOTHOFREDVM p. 1172

q) Antiq. Rom. lib. 2. cap. 3.

r) Plur. vid. apud CLUVERIVM Ital. Antiq. lib. 2. c. 1.

Digitized by Google

locis Mediolanum, Comum, Brixiam, Veronam, Vergamum, Tridentum, Vicentiam cætera condiderunt loca. *s*)

§. 5. Alia Græcorum claſſis LX. ferme annis ante bellum Trojanum his Italiæ noſtræ oris appulit. Scilicet *Evander* Mercurii & nymphæ Arcadicæ cujusdam Carmentæ *t*) filius ab Arcadiæ urbe Palantio cum exigua manu duabus vecta navibus transfretavit. Coloniæ deducendæ occaſionem præbuiſſe dicitur ſeditio populi in Palantio exorta, ubi poſtquam altera factio ſuccubuit, illa inde migrans patriam ſua ſponte reliquit. In Latio tum Facinus *u*) Aborigi-num Rex imperii faſces tenebat, qui perhumaniter iſtos excepit & quantum voluerunt, illis de agro ſuo in habitandum dedit. Arcades vero, ut Themis vel Carmenta mater Evandri divinitus *x*) inſpirata monuerat, collem à Tiberi non longe diſtantem delegerunt, qui in ipſo urbis meditallio nunc fere ſitus eſt. Hic parvum ædificarunt pagum, cui in veteris patriæ ſuæ memoriam nomen impoſue-re

s) LIVIUS hiſtor. lib. 5. cap. 33. 34. ſeq. IUSTINUS lib. 20. c. 5.

t) Græci eam *Themin* appellant, numine divino afflari & agitari ſolitam. Romanis patrio ſermone *Carmenta* vocatur, quod carminibus inclaruit, & uno omnium conſenſu in furorem & ecstaſin rapta eventus caſusque rerum futuros populo rythmis prædixit. Hinc & OVIDIUS in faſtis cecinit:

Ipſa mone qua nomen habes de carmine ductum.

Vid. præter Dionyſium, ROSINUM Antiq. Rom. lib. 1. c. 17. p. m. 228.

u) *Faunum* à Marte, ut ajunt oriundum, virum ad quasvis res gerendas promtum & prudentem pariter Romani ſacrificiis & carminibus ceu de Diis patriis quendam honorarunt. DION. l. 1. c. 3. p. m. 36. Plur. vid. ROSIN. l. c. ut alios ſilentio tranſeam.

x) Ita enim ferebant, & liceat mihi velim de ſuperſtitione gentili, nunc ipſis eorum verbis loqui.

Digitized by Google

re *Palantii*, perexigua mutatione in *Palatium* paulo poſt degeneratum. *y*) Evander ille ex Peloponneſo profugus LIVIO *z*) dicitur, ea loca magis auctoritate, quam imperio rexiſſe: utpote venerabilis vir miraculo literarum, rei novæ inter rudes artium homines; venerabilior divinitate credita Carmentæ matris, quam populus fatiloquam admiratus & ante Sibillarum adventum ſummo loco habuit. Inſtrumenta quoque muſica, quæ lyra & trigona & lydi vocantur primum Arcades in Italiam transtulerunt: cum antea homines tantum fiſtulis paſtoralibus uterentur. Leges dederunt vitæque genus, quod ante maximam partem incultum ac ferinum erat, ad humanitatem & manſuetudinem reduxerunt; ut alias artes & inſtituta præteream, quæ illi apud hoſpites ſuos valde gratioſi Arcades ad varia commoda & uſum mortalium communem effinxerunt. Atque hæc ſecunda Græcorum natio poſt Pelasgos in Italiam delata Halicarnaſſenſi DIONYSIO dicitur ſedem cum Aboriginibus communem in præſtantiſſimo urbis Romanæ loco poſitam habuiſſe.

§. 6. Paucis annis poſt Evandri in Italiam adventum, nova Græcorum colonia appulit duce illo in omni hiſtoria aut fabula potius celebrato *Hercule* Thebano Jovis & Alcmenæ filio. *a*) Tot tantaque facinora narrantur de iſto; ut

O à Ro-

y) VARRO de Ling. Lat. lib. 4. c. 8. *Palatium, quod Palantes cum Evandro venerunt, aut quod Palatini, qui & Aborigines, ex agro Reatino, qui appellatur Palatium, ibi conſederunt.* Ejus vero derivationem confutatam hiſtorica relatione habemus apud DIONYSIVM Rom. Antiq. lib. 1. c. 3. à pag. 35. ſeq. IVSTINVM ex Trojo Pompejo hiſt. lib. 43. c. 1. alias. Vid. etiam GODELEVÆUS obſervat. ad Tit. Livii hiſt. lib. 1. pag. 7.

z) Hiſt. Rom. lib. 1. c. 7. confer. DIONYSIVS R. A. lib. 1. c. 3. circa finem & ROSINVS R. A. lib. 2. c. 17. p. 229.

a) CIC. lib. 3. de nat. Deorum. HVGIN. f. 14. 29. 155. 240. Alii.

Digitized by Google

à Romanis etiam in nummerum Deorum relatus inter hujus gentis Divos indigetes ſacro cultu proſequeretur. Nos vero, qui parum ejusmodi fabellis delectamur, ejus vel bene vel male geſta ſuis relinquimus auctoribus, *b*) & quod hujus loci eſt, notamus tantum, quam plurimos eorum, quos è Græcia ſecum duxerat, militiæ pertæſos miſſione impetrata in Aboriginum tractu permanſiſſe prope Arcades, quibus tum Evander adhuc præfuit. Impetrarunt verò collem haud longe à Palantio diſtantem, qui ædificiis exſtruendis aptus quam maxime illis videbatur, olim Saturnius, nunc Capitolinus vocatus, ipſa urbe Roma etiamnum haud incelebris locus. Qui illic relicti plerique celebrantur fuiſſe Peloponneſii, Trojani, Pheneatæ & Epei Elidenſes, qui nullo domum redeundi deſiderio tenebantur amplius: quod patria eorum in bello adverſus Herculem ducem ſuum geſto direpta atque vaſtata fuit. *c*)

CAP. IX.

De Æneæ in Italiam adventu.

§. 1.

Æneæ adventus in Italiam aſſeritur adverſus Bochartum & ſequaces: Quorum 2. Argumenta evertuntur de vaticiniis imperii, quod penes Æneam ejusque poſteros

b) HYGINVS fab. 3. ſeqq. Idem de ſignorum cœleſtium hiſtoriis lib. 2. cap. 14. p. m. 68. ſeq. FVLGENTIVS mytolog. lib. 2. p. m. 135. ſeq. PALÆPHATVS de fabuloſis narrationibus lib. 1. c. 25. & 37. ſeq. PHORNVTVS de natura Deorum c. 30. DION. HALICARN. Rom. Antiq. lib. 1. c. 4. & 5. JUSTINVS hiſt. ex Troj. Pomp. paſſim. ROSINVS Antiq. Roman. lib. 2. cap. 17. Alii.

c) DIONYS. R. A. lib. 1. c. 4.

Digitized by Google

ſteros futurum, perpetui. 3. De ſepulchro Æneæ in Berecyntia urbe circa flumen Nolon. 4. De urbibus fluminibusque in illa regione ab Aſcanio Æneæ filio denominatis. 5. Num Aſcanius Troja cum imperio remanſerit juxta Halicarnaſſenſis Dionyſii teſtimonium. 6. De Veneris cultu apud Romanos diu poſt hæc tempora neglecto, quem Trojani inſtituiſſent. 7. De reliquorum numinum Phrygiorum cultu. 8. De Rhea matre diu Romanis incognita. 9. De nova religione à Trojanis invecta generatim disquiritur.

§. 1. Denique *Trojani*, Ilio ab Achæis capto, profugi *Ænea* duce in Italiam pervenerunt exceptique Aboriginibus quædam inter iſtos loca tenuere: usque quo regimen ipſum à Latino Socero in iſthunc Æneam eorum principem transferretur. Id hactenus quidem firmiter creditum & mira ſcriptorum frequentia comprobatum fuit. *a*) Sed tamen duos poſt hominum memoriam maximos in omni antiquitate viros SAM. BOCHARTVM *b*) & PHIL.

a) Vid. DION. HALIC. Rom. Antiq. lib. 1. c. 6. ubi accurate & prolixe de adventu iſtorum agit, tam Græcorum quam Romanorum monumentis fide maxima dignis (ut ipſe fatetur) innixus. LIVIVS hiſt. Rom. princeps lib. 1. c. 1. M. PORCIVS CATO in fragmentis, quæ poſt ſe reliquit, paſſim. VIRGILIVS Carmine epico ſatis prolixo. JVSTINVS ex Trojo Pompejo hiſtor. lib. 20. c. 1. & lib. 43. c. 1. SOLINVS Polyhiſt. c. 2. Ut innumeros ſilentio tranſeam, quorum clariſſ. RYCKIVS per integra duo capita eademque ſatis prolixa meminit. Conferatur etiam FESTVS in voce *Roma* ubi plurimorum ex veteribus ſententias refert.

b) Epiſtola ſingulari de adventu Æneæ in Italiam primitus ſcripta Gallice, mox Latine verſa, quæ cum Geographia ejus ſacra lucem aſpexit.

Digitized by Google

CLUVERIVM *c*) neque tot tantorumque hiſtoricorum auctoritas commovit, neque pondus antiquitatis compreſſit, neque communis perſuaſio deterruit, quin iſthanc Romanæ vetuſtatis molem vanis ratiociniis ſuis evertere conarentur. Sed tamen ipſis & ſequacibus, celeberrimo cumprimis Jure conſulto Romano I. V. GRAVINÆ *d*) videtur & nunc ſe rationibus ſolidiſſimis & quaſi de abſtruſiori vetuſtate conquiſitis uti.

§. 2. Videamus ergo, ſed breviter tantum argumenta eorum, viris hodie eruditiſſimis plurimum & maximis conatibus exploſa. Niſi, inquiunt (1.) Homeri tempore Trojæ regnum in familia Æneæ ejusque poſteris perſtitiſſet, nuncquam ſummo poetæ illa carmina excidiſſent:

Ἤδη γὰρ Πριάμου γενεὴν ἤχθηρε Κρονίων.
Νῦν δὲ δὴ Αἰνείαο βίη Τρώεσσιν ἀνάξει,
Καὶ παῖδες παίδων τοίκεν μετόπισθε γένωνται.

Nunc etenim Priami ſtirpem Saturnius odit.
Fortis at Æneas in Troës ſceptra tenebit,
Et nati natorum & qui naſcentur ab illis.

Cui ſubnectant aliud ejusdem Homeri (ſi verus auctor eſt) ex hymno in Venerem conſcripto vaticinium. Quo inter alias rationes, quibus Anchiſen in monte Ida jacentem Venus ſollicitat ac in amorem ſui conatur abducere, utitur quoque ea, fore ut ſuſcipiat filium, qui cum poſteris apud Trojanos regnaturus ſit. Sufficiat ipſius poëtæ verba tranſcripſiſſe latine:

Tibi autem carus erit filius qui Trojanis imperabit,
Et filii filiis perpetuo naſcentur,
Huic autem & Æneas nomen erit. Re-

c) Ital. Antiq. lib. 3. cap. 2. Neque veretur iſte quidem regnum etiam Albanorum, Romuli, Remi ſeptemque Regum ibid. §. 18. fabuloſum & tantum non commentitium pronunciare.

d) Dialog. de Latina lingua pag. 674. Operum edit Lipſ. 1717. 4to

Digitized by Google

℟. Regnum in ipſa Troade poſt triſtem caſum eamq; toto orbe famoſam urbis expugnationem, continuatum vel alibi hujus terræ reſtauratum fuiſſe, nullius fide digni ſcriptoris teſtimonio vel alio quoquam monumento commonſtrari poteſt: uti Æneas ejusque poſteri extincta Priami domo in regione ſua perſtitiſſe aliquatenus ſaltem dici queant. Ideoque & hoc Veneris & iſtud Neptuni vaticinium, iſtis modo ſi quid auctoritatis debemus, de nullis aliis Trojanis interpretari licet, quam illis, qui ab Ænea in Latium deducti regno Albano originem dedere. *e*) Ad hæc ejusmodi vaticinia votaque boni ominis cauſa effata non niſi eventu comprobantur, qui ſi non ſuccedat, minime gentium pro hiſtorica relatione valent. Attamen alibi HOMERVS excidium fataque iſtius imperii diſertis exprimit: *f*)

Ἔσσεται ἦμαρ ὅταν ποτ' ὀλώλῃ Ἴλιος ἱρή.

Tempus erit, ſacra cum delebitur Ilios olim.

Satis vero nos mirari non poſſumus, auctores, qui in diverſa abeunt, poëtis omnem abrogare fidem *g*) & nihilominus

e) DIONYSIVS HALIC. Rom. Antiq. lib. 1. c. *6*. p. mi. *66*.

f) Iliad. § 448.

g) De bello Trojano & excidio Urbis & fuga Æneæ cum ſociis, veritas ſarta tecta manet. Quæ vero Ilias ac Odyſſea HOMERI de circumſtantiis etiam minutiſſimis & variis Imperatorum ſtupendis memorat: nihil aliud ſunt, niſi erudita rerum fictarum farrago, quibus auctor ille, nugarum pater, ita inclaruit, ut poſt funera etiam ſeptem civitates Smyrna, Rhodos, Salamin, Colophon, Chios, Argos, Athenæ de patria ipſius contenderint. Æneæ in Italiam adventus tantum uni alterive è recentiorum turba in dubium vocatur: quem conſtans monumentorum fides probatum reddit. Veruntamen quod feliciſſimus Homeri ſectator VIRGILIUS de non uno ejus facinore

hilominus ea pro partibus ſuis in ſimili eademque cauſa uti. Addimus vulgo notum eſſe, quam ſubleſtæ fidei hymnus in Venerem citatus ſiet. Quoad primum iſtud Neptuni vaticinium ex STRABONE *h*) ſaltem conſtat, aliter in Romanenſium favorem lectitatum fuiſſe:

Νῦν δὲ δὴ Ἀινέιαο γένος πάντεσσιν ἀνάξει,
Καὶ παῖδες πείδων

At genus Æneæ cunctis dominabitur oris,
Et nati natorum &c.

Quam variantem lectionem etiamnum hodie non uno Homeri exemplo animadvertere poterimus.

§.3. Nec juvat (2) quod AGATHOCLES *i*) dixit, complures eſſe auctores, qui Æneam in urbe Berecyntia prope flumen Nolon ſepultum fuiſſe tradant. Deberent enim ſecum reputare, quod jam tum DIONYSIVS *k*) reſpondit: *Si quos turbat, quod multis in locis Æneæ ſepulchra narrentur ac monſtrentur, quum tamen nullo modo fieri poſſit, ut unus & idem pluribus in locis ſit ſepultus, cogitent iſti, hanc dubitationem communem ac vulgarem eſſe de multis, præcipue vero de viris, qui fortunæ beneficio illuſtres quidem fuerunt; ſed tamen vitam inſtabilem & vagam egerunt: & ſciant, unum quidem ſolum fuiſſe locum, qui corpus ipſorum exceperit, ſed apud multos eorum monumenta erecta eſſe.* Atque adeo iſti Heroi noſtro diverſis in locis, ab hominibus accepti olim beneficii

more filis itidem tenuiſſimis texuit; usque quo fortiſſimum belli ducem per Elyſium nemus ad ſuperos reduxit ea porta,

Qua falſa ad cœlum mittunt in ſomnia manes:

Poetæ optimi dandum eſt licentiæ. Nam & ipſe falſa opinione fallitur, & fallit alios ſua relatione viciſſim.

h] STRABO Geogr. lib. 13. p. m. 418.

i) Apud FESTVM POMPEIVM in voce *Roma*.

k) Antiq. Rom. lib. 1. cap. 6. p. m. 66.

ficii memoriam conſervantibus potuere quidem erecta cœnotaphia quamplurima fuiſſe. Sed tamen iſta neutiquam probabunt, eum illic ſepultum aſſervari: multo minus adventum ejus in Italiam refutare valent.

§.4. Ecquid (3) convincit, quod ajunt in illa regione flumen & lacum & urbem eſſe, quæ ab Aſcanio Æneæ filio nomina traxerunt, ut ex STEPHANO Geographo & MELA cognoſcere licet? Saltem ipſe BOCHARTVS *l*) ſibimet ipſi aperte contradicit, alibi hæc loca earundemque denominationem ab Aſcenaze Gomeri filio deducens. Sed ponamus & concedamus ultra ab Aſcanio iſta loca vocari: nulla tamen conſequentia apparet. In Troide ſuperſunt veſtigia Aſcanii filii; Ergo Pater non in Italiam venit. Baculus in angulo ſtat; Ergo cras pluit.

§. 5. Objiciunt (4.) DIONYSIVM Halicarnaſſenſem ex Troicis Hellanicis referre Æneam Thraciam & Pallenem fuga petiiſſe, Aſcanium autem Trojæ cum imperio remanſiſſe. Conjecturam hinc inde non nemo faceret, tantos viros Dionyſium non ſatis inſpexiſſe, ceu qui omni niſu probare conatur, Æneam revera in Italiam trajeciſſe. Haud abs re erit ipſum ſed Romanorum lingua audire: *m*) *Æneas*, inquit, (à Græcis) *conditionibus acceptis, quas pro præſenti rerum ſtatu optimas eſſe judicabat, Aſcanium filiorum natu maximum cum quadam ſociorum parte, quæ ex Phrygibus fere tota conſtabat, in agrum qui Daſcyliticus vocatur, ubi eſt lacus Aſcanius, ab illius regionis incolis ad regni adminiſtrationem accitum miſit. Atque Aſcanius ibi non diu manſit: ſed quum Scamandrii & ceteri Hectoridæ à Neoptolemo ex Græcia dimiſſi ad ipſum veniſſent, eos in paternum regnum deducens Trojam rediit. Atque*

l) Phaleg. lib. 3. c. 9. *m*) Rom. Antiq. lib. 1. c. 6. p. m. 57.

que hæc tantum de Aſcanio traduntur. Æneas vero cum reliquis liberis & patre & Deorum ſimulacris claſſe jam parata, Helleſpontum trajecit & in proximam peninſulam navigavit, quæ in mare procurrens ante Europam jacet & Pallene vocatur. - - Opinio igitur de Æneæ fuga maxime credibilis, quam Hellanicus antiquus ſcriptor in rebus Trojanis deſcribendis eſt ſecutus, hæc eſt. Imo & illis plura ſuppeditam DIONYSII verbis *n*) *Hic* (Æneas) *effecit ne Ilium captum funditus deleretur; effecit ut ſociorum auxilia in eam, quæ Bebrycia vocatur ſalva reverterentur, & in Phrygia filium Aſcanium regem reliquit, & in ſuæ profectionis erroribus urbem de ſuo nomine condidit &c.* Iſta vero omnia ne minimum quidem infringunt ſententiam de adventu Æneæ in Italia. Vel quomodo ni forſan priori inſtantia argumentari aggrederentur: Manſit in Troade filius, ergo & Pater. *o*) Unde patet, quam ſolide etiam his auctoribus evicerint Æneæ ſobolem gentiſque Trojanæ reliquias Romam traductas nunquam, nec è patrio ſolo diſceſſiſſe.

§. 6. Neque teſtibus ſolum, verum etiam conjecturis agere viris clariſſimis placuit, quarum non paucas ex hiſtoriis ſibi excitaſſe, videntur. Hinc (5.) objiciunt multis annis, quam Roma condita fuerat, cultus Veneris apud Romanos receptus eſt. *p*) Qui cultus profecto, ſi Æneas Italiam petierit, cum ipſis Romæ natalibus coaluiſſet. Attamen nullum in Roma veteri cultus iſtius veſtigium eminet, ac Veneris nomen ſub Regibus ne quidem auditum eſt. ℞. Hæc fabula nituntur, quæ vulgo narrari de Venere quaſi matre nobilis Trojani noſtri Æneæ: ſed quæ olim & nunc

n) l.c.p.67. *o*) Confer. omnino RYCKIUS Diſſert. elegantiſſ. de primis Italiæ colonis & Æneæ adventu c.12.§.25-27.
p) MACROBIUS Saturn.l.1.c.12. Conf. SOLINUS polyhiſt. c.8.

Digitized by Google

nunc etiam multis exaggerari conſuevit. Adeoque riſum magis vel commiſerationem, quam viri alicujus docti fidem merentur. Nec enim ipſe Æneas, dum inter vivos erat, tam inſanus unquam fuiſſe videtur, ut cœlitus in mortali Dea ſe hominẽ eundemq; miſerũ & mortalẽ jactitaverit, procreatũ, aut per conſequens ipſi cultum in Italia, Sicilia & alibi conſtituerit. Vel ſi eo dementiæ perveniſſet; quidni patrem, longe nobiliorem matre, exantlatis laboribus fatisque defunctum canonizaverit (ut ita barbare loquar) & in numerum Deorum retulerit. Sed infœcunda vanaque utplurimum ejusmodi ratiocinia veniunt.

§.7. Hujus furfuris eſt quoque (6.) quod ajunt, ſi Romanam gentem Æneas condidiſſet, Phrygiorum numinum cultum & præcipue matris ſuæ *Veneris* ac *Apollinis* religionem inſtituiſſet: quippe locum principem Apollo inter Trojanos Deos obtinuit. Iſtius vero cultus Romanorum antiquiſſimis innotuerat nunquam. Neque enim à Numa in Deorum indicem relatus invenitur.

§.8. Et (7.) nulla major apud Trojanos, quam *Rheæ matris* è Creta cum Trojanæ gentis auctoribus in Phrygiam translatæ religio. At ea non ante urbis DL annum Diis Romanorum adſcripta fuit: quo tempore, manente oraculo, Rheæ ſimulacrum Attali Regis permiſſu Romam inde advehebatur. Sed ne quid amplius ejusmodi conjecturas refutarem: eas ſimul & ſemel peculiari diſſertatione Dn. RYCKIVS ille jam ſupra nobis aliquoties laudatus, & juſta menſura & ſolide & docte perſibilavit dudum.

§.9. Id ſolummodo nobis adhuc ſubjungere liceat, quod vel inde per legitimam conſequentiam deducere poſſumus: Æneam cum perexigua manu in Italiam veniſſe; qui à natione Germanica, ut ſupra vidimus, ſimulacrorum & imaginum

Digitized by Google

ginum experte, Aboriginibus illis adoptatus, minime gentium invehere novam religionem, vel quod hoſpites eorum adeo averſabantur, publice proponere aliive commendare, niſi cum maximo detrimento ſuo potuit. Iſtud vero hominem politicum ſuperſtitioſæ religionis non ita curioſum, etiam cum ſceptra teneret inſtituere auſum fuiſſe, mihi admodum credibile non eſt. Sed tamen alii & absque ratione prætendunt ſimulacra Deorum fuiſſe in Latium ab Ænea primum allata: quod eo lubentius iſtis concederem, quoniam perinde nobis eſſe facile poteſt: niſi & id ſcirem ex VARRONE cujus teſtimonium AVGVSTINVS & poſt eum alii citant, Romanos Deorum imaginibus annos CLXX. caruiſſe: non quod eas vel amiſerint, vel, ut aliorũ opinio fuit, ejecerint; ſed quod ab initio iſtas vel ignoraverint, vel cognitas etiam præ reliquis ægre tulerint. *q*) Poſito etiam ejusmodi aliquid Æneam inſtituiſſe, vel tentare id ſaltem in animo habuiſſe: *r*) eo tamen magis mirum nobis videtur, clariſſimos viros DIONYSIVM optimum utriusque regionis antiquitatum commentatorem non ſatis inſpexiſſe: *s*) ubi ille, *multi alii* ex Græcis iſtis, inquit, *inter barbaros degentes exiguo temporis ſpatio omnes Græcorum mores & linguam dedidicerunt: ita ut neque Græcè loquantur neque amplius Græcorum inſtitutis utantur neque eosdem Deos putent, neq; leges æquitatis plenas ſervent.*

CAP.

q) Vide hujus diſſert. cap. VI. §. 9. num. 8.

r) Unde VIRGILIVS Æneid. lib. I. v. 10.

Inferretque Deos Latio: genus unde Latinum.

Et verſ. 72. ſeq. Junonis ad Æolum vox:

Gens inimica mihi Tyrrhenum navigat æquor,
Ilium in Italiam portans victosque penates.

s) Rom. Antiq. lib. I. c. II. circa finem.

Digitized by Google

CAP. X.

De Latinæ Linguæ poſt diverſarum gentium irruptionem ſucceſſu & mixtura.

§. 1. Recentiores in Italia tum Germanorum tum Græcorum non attenti colonos. 2. Sed ex demonſtratis originem Latinæ linguæ Germanicam fluere. 3. Hanc ſenſim ſenſimque commiſceri aliis. 4. Quæ ad originem nihil faciunt. 5. Linguis omnibus ejus modi mixturam eſſe communem, ubi vocum non advenarum ſed primarum habetur ratio. 6. Latinæ linguæ denominatio & ſucceſſus examinatur.

§. 1. Hactenus per aliquot capita prolixe & quantum licuit etiam clare de primis Italiæ colonis egimus. Recentiores Gallorum, quos generaliori nomine vocant, expeditiones ne quidem acu tangere intereſt: utpote ſatis LIVIO aliisque Romanæ hiſtoriæ commentatoribus decandatæ: quibus adeo etiam omnes de veteri Geographia tractatus toti pleni ſunt. *a*) Ita quoque Græcorum coloniæ tractu temporis aliæ magis magisque advenerunt: à quibus pars tandem Italiæ infima, nomen magnæ Græciæ ſortita eſt. *b*) Quoniam vero iſti recentiores populi ad ſcopum noſtrum & linguæ Latinæ originem ne hilum quidem faciunt, vix ac ne vix quidem in cenſum venire debent. Forſan alibi nobis, ipſam Græciam, cujus ſupra memini Latinæ linguæ magiſtram ſpecialiori modo in ejusdem infantia vel adoleſcentia conſiderandi facultas & copia dabitur. Cætera, ſi clementiſſ. Numen vitam nobis viresque conceſſerit, omnia ordine & ingenue pertractare animus eſt: & hæc incepta proſpera tandem futura nulli dubitamus.

a) Vid. è recentioribus MARTINVS CRVSIVS in Annal. Suevicis lib. 2. part. 1. c. 1. 2. & 3. CLUVERIVS Ital. Antiq. CELLARIVS notitia orbis antiq. Alii.

b) ISIDORVS Orig. lib. 14. c. 4. & CLUVERIVS Ital. Antiq: lib. 1. c. 1. §. 11.

Digitized by Google

§. 2. Nunc de Latinæ linguæ origine tantum, quam dicat modo aliquis, & dicat ſine præjudicio aut ſenſu, re non ſatis clare & diſtincte percepta, paulo citius occupato, cuinam genti præ reliquis tribuenda juſto veniat. Absque omni dubio antiquisſimis Italiæ populis, qui advenere primitus & ampliſſimum ſucceſſu temporis imperium conſtituerunt. Aborigines innuo. Sed illi, quod hactenus ſolidiſſimis, ita ſaltem mihi perſuaſum eſt, ac pluribus argumentis cōmonſtratum ivimus, Celticæ originis & Germani fuere. Origo per conſequens Latinæ linguæ Germanica. Quanquam invaſiones ſuas poſtmodum fecerint alii, qui ut acceſſerunt ex regionibus diverſis, diverſas etiam vel linguas vel dialectos loquebantur: *c)* Ea tamen Aboriginum, quam nunc Latinam vocamus, prævaluit omnibus, & valde celebris & ampla fuit. Hæc eadem in tempore magis magisque exculta, tum etiam abolitis pedetentim aliorum linguis, & invaleſcente Romanorum potentia longe lateque propagata tandemque per omnem Italiam, & plus ultra per cæteras eorum provincias diffuſa omniū ore percrebuit. *d)*

§. 3. Lubens ego quidem fateor & ipſe dudum prolixius in eo fui, quod Græcorum plurimi in Italiam pervenerint: maxime Æneas ille à Latino Aboriginum Rege adoptatus & imperii declaratus ſucceſſor. Lubens ego quidem fateor, quod Romæ aperto aſylo, victisque hoſtibus à Romulo primo Romanorum Rege liberaliter data civitate, plurimi Græcorum coloni cum Aboriginibus atque Latinis in ipſa urbe confluxerint. Quibus utique non potuere non multa hincinde Græca immiſceri Latino & tractu temporis vel con-

c) Vid: VARRO de L. L. lib. 4. §. 6. SVETONIVS in Auguſto c. 97. Tiberio c. 1. MACROBIVS Saturnal. lib. 1. c. 15. FESTVS paſſim. CLUVERIVS Ital. antiq. lib. 1. c. 6. §. 6.

d) Confer. CELLARI diſſert. de fatis LL. §. 5. 6. & 7.

Digitized by Google

conſuetudine uſu recipi & in ipſam Latinitatem degenerare. Atque adeo etiam poſteriori ætate lingua noſtra è Germanico - Latina barbarorum (ita enim præ ſe nationes alias Græci vocant) & Græcorum politiori commixta quædam provenit: ita tamen, ut vix ac ne vix quidem Græcæ habita fuerit ratio. Præſtat in hac cauſa ipſum DIONYSIUM *e*) ſolertiſſimum Romanæ antiquitatis ſcriptorem audire: *Mirum,* inquit ille, *videri poſſit, quomodo ea civitas penitus barbara non fuerit reddita, receptis Opicis, Marſis, Samnitibus, Hetruſcis, Brutiis & multis Umbrorum, Ligurum, Hiſpanorum & Gallorum millibus, & aliis præterea gentibus, quæ partim ex ipſa Italia, partim ex aliis locis eo venerant innumera, quæ neque eodem ſermone utebantur, neque idem vitæ genus ſequebantur, quos & lingua & vitæ genere diſcrepantes, pleroſque etiam in unum per vim contractos permixtoſque - - multa - - innovaſſe veriſimile eſt. Siquidem & multi alii inter barbaros degentes exiguo temporis ſpatio omnes Græcorum mores & linguam dedidicerunt: ita ut neque Græcè loquantur, neque amplius Græcorum inſtitutis utantur. Romani verò ſermone nec prorſus barbaro: nec abſolute Græco utuntur, ſed quodam ex utroque mixto, cujus major pars eſt lingua Æolica. &c.* Eo quidem ſenſu maximis poſt hominum memoriam Viris & Latinæ linguæ ſcrutatoribus graviſſimis BOCHARTO *f*) GRAVINÆ *g*) FACCIOLATO *h*) CELLARIO *i*] WALCHIO *k*) aliis, quos non minus pia veneratione proſequi nobis in deliciis eſt, largimur facile & confitemur ultra, Latinos linguæ ſuæ ex Græca multum admiſcuiſſe; imo nihil etiam patere latius, quam quod ex ſcholis Helleniſtarum manavit: ut magna ſui parte adornata & ſuavior facta ſit ex aliena, cujus vocabula recentior Aboriginum ſupra jam toties totiesque abs nobis decandatorum ſoboles Latini, pro vario temporum curſu & ingenio variorum vario, multa inflexione & commutatione literarum in vernaculam ſuam transformarunt. Et

P 3 hoc

e) Rom. Antiq. lib. 1. c. 11. circa fin. Conf. QVINTILIANVS Inſtit. Orat. lib. 1. c. 5. Edit. Venet. 1546. in fol. pag. 12. & 13.

f) Phaleg. c. 15. *g*] Dialog. de Latina lingua Oper. pag. 673.

h) Orat. Latina lingua non eſt ex Grammaticorum libris comparanda p. 23.

i) Diſſert. de fatis LL. *k*) Hiſtor. Crit. Latinæ linguæ c. 1. p. 21.

Digitized by Google

hoc potiſſimum ab Æolica Græcæ dialecto fluxiſſe optimi ſcriptores è terminationum & inflexionum affinitate conjiciunt.

§. 4. Nulla verò iſtius habita ratione, ceu quod magis ad culturam quam ad originem L. L. pertinet, ſententia noſtra pluribus ventilata hactenus firmiter ſtat; neque Aboriginibus primis Italiæ colonis novæ linguæ Latinæ primordia & natales, neque Germanis ut veteris Latii fundatoribus gloria parentum abrogari poteſt. Quemadmodum vinum dulce idemque probatum omnibus, infuſa mox permixtaque leviori copia lymphæ, vitis haud diſputari poteſt ſuccum atque proventum fuiſſe. Vel ut clariori iſthoc ſimili utar, quemadmodum homo parentibus Germanis & in Germania natus, inter Græcos verò diu verſatus, in ſcholis Græcorum educatus, eorundemque moribus egregie imbutus; vel ideo natione Græcus deprædicari nequit: quoquo modo etiam iſtorum genium & ingenium quotidiana converſatione & conſuetudine nactus fuerit: quin originem primam atque parentes natura & jure merito ſuos reſpicere jugiter debeat.

§. 5. Linguarum etenim id propemodum commune habetur, ut à vicinis mutuare voces, dictamina, loquendi modos vindicare, atque adeo civitate aliena ornare & ſua quaſi facere aſſueſcant. Ubi minime gentium advenarum ſed patriarum & primitivarum habenda eſt ratio vocum: uti linguam à natali ſolo & parte potiori denominare diſcamus. Nunquam Latinus in Græcum, ſed Græcus in Latinum degeneravit ſermonem, *qui præpoſitiones* in ipſo Latio abjecit, *præter paucas omnes, & quos vocant, articulos nullos in univerſum aſſumit amplius, l*) Ac ipſo profitente CELLARIO *m*) Latina lingua pro Græcæ dialecto haberi non poteſt; à qua innumeris vocabulis differt, quæ aliunde, quam ex Græcia accepit; flexione pariter ac conſtructione ab iſta toto cœlo diverſa. Quibus adeo, ne

l) PLUTARCHUS in quæſtion. Platonicis ſub fin.
m) Diſſert. de fatis LL. §. 9.

Digitized by Google

ne argumentorum cumulo impingam, quod hucusque ſatis commonſtratum eſt, heic rurſum concludo. Ipſa atque etiam LL. origo vindicata Germanis, unde primum Aborigines & vetuſtiſſimi quique deſcenderunt Italiæ coloni, ſarta tecta manet.

§. 6. Ut Aborigines originem ſic etiam cum omine nomen linguæ Latinæ dederunt. Sive à *Latino* Aboriginum Rege, tempore belli Trojani vixit ac Æneam fugitivum hoſpitio excepit; *n*) ſive à *latendo* linguam Latinam Latiumque dictitatum velis, ideo quoniam *Saturnus* ille fabellis celebratus heic quondam tutus latuiſſet. *o*) Hæc videlicet Romanorum traditio antiquiſſima omnium auribus percrepuit, quod *Saturnus* ab ingrato filio Jove throno remotus pulſusque in exilium, primus Italiam tentaverit. Ubi ſuſceptus in regni ſocietatem à *Jano* bifronte, quem recentiores communiter pro *Noa* aut *Japheto* altera facie priorem & altera poſteriorem mundum reſpicientibus habent. *p*) Quicquid ſit, etiam non verebantur ab ipſo *Saturno* totam regionem vocare *Saturniam*: *q*) ut à Rege quodam

n) Ita DIONYSIVS Rom. Antiq. lib. 1. c. 2. *Aboriginum nomen usque ad bellum Trojanum adhuc ſervarunt, & à Latino Rege, qui belli Trojani temporibus regnavit, Latini dici cœperunt.* cf. LIVIVS hiſt. Rom. l. 1. c. 2.

o) VIRGILIVS Latium à Latendo fuiſſe denominatum fingit, quod illic Saturnus latuerit, cum fugeret Jovem. Æneid. lib. 8. v. 319.

Primus ab ætherio venit Saturnus olympo,
Arma Jovis fugiens, & regnis exul ademtis.
Is genus indocile ac diſpertum montibus altis
Compoſuit legesque dedit, Latiumque vocari
Maluit; his quoniam latuiſſet tutus in oris.

Neque ſibi contradicit Æneid. lib. 1. v. 10.

p] Confer. De utroque Jano & Saturno ROSINVS Antiq. Rom. lib. 1. c. 3. & 4. DEMPSTERI paralip. ibid. CHARTARI neu=eröffneter Götzen=Tempel pag. 16 - - 25. ALINGEN Diſſert. eruditiſſ. de origine & inventoribus pecuniæ cap. 6. Ex veteribus ALBRICVS de Deorum imaginibus c. 1. & 15. FVLGENTIVS mythol. lib. 1. p. m. 128. PHORNVTVS de natura Deorum p. m. 153. HYGINVS fab. 138. 139. 54. MACROBIVS Saturnal. lib. 1. c. 7. FESTVS in voce *chaos* alii.

q) DIONYSIVS lib. 1. c. 4. conf. CLUVERIVS Ital. Antiq. lib. 1. c. 1. §. 8.

Digitized by Google

quodam *Italo* Italiam, aut *Vitaliam* ab Hercule, quod fabulis celebratur *vitulum* ſuum proſequente, *r*) & *Auſoniam* ab *Auſonibus*, itemque *Oenotriam* ab *Oenotris*, *s*) Vel denique ab occidentali plaga, qua Græciam reſpicit, *Heſperiam t*) ſcriptores regionem iſthanc plus ſemel nominare comperimus. *Saturnum*, ut tradunt, filius ſequebatur *Picus*, Picum *Faunus*, Faunum *Latinus u*) ille ſocer Æneæ, cujus nomine Aborigines primum Latini cœperunt dici. Latinum exceperunt *Æneas Trojanus*, *Aſcanius*, *Sylvius Poſtumus*, *Æneas Sylvius*, *Latinus Sylvius*, *Alba Sylvius*, *Capetus*, *Capys*, *Calpetus*, *Tiberinus*, *Agrippa*, *Alladius*, *Aventinus*, *Proca*, *Amulius*, *Numitor*, omnes *Sylvii x*) tandemque *Romulus* anteceſſoris nepos, reparator vel conditor Romæ, quo regni ſedem ex Alba transferebat in novam coloniam. Abhinc adeoque Latina lingua etiam aliquando à capite gentis *Romana* audit. Poſteaquam argo heic aperto aſylo Aborigines cæterique Italiæ populi in una mœnia convenere diſpari genere, diſſimili lingua, alius alio more viventes *y*) quam facile omnes in unam coaluerint civitatem atque etiam in ipſa lingua convenerint, facundiſſimis viris dictu haudquaquam facile & prudentiſſimis incredibile videtur.

r) DION. l. 1. c. 4. FESTVS in voce *Italia*. JO. BVNO obſerv. ad Cluverii Geogr. lib. 3. c. 22. §. 1. Ipſe CLUVERIVS Ital. Antiq. lib. 1. c. 1. §. 7.

s) Nugæ ſunt delirantium Grammaticorum quod *ἀπὸ τῦ ὄινυ à vino* Oenotriam dictam voluere. cf. CLUVERIUS Ital. antiq. l. 1. c. 1. §. 5.

t) ISIDORVS Orig. lib. 14. c. 4. *Italia & Hiſpania idcirco Heſperia dicta, quod Græci Heſpero ſtella navigent & in Italia & in Hiſpania, duæque hac ratione diſcernuntur. Aut enim Heſperiam ſolam dicis & ſignificas Italiam, aut addis ultimam & ſignificas Hiſpaniam, quia in fine occidentis eſt.* conf. pl. CLUVERIUS Geogr. lib. 3. c. 22. §. 2. Ital. Antiq. l. 1. c. 1. CELLAR. not. orbis antiq. l. 2. c 9. ab initio. Alii.

u) Iſtos & ipſe VIRGILIUS recenſet Æneid. lib. 7. verſ. 45. ſeq. Confer. GOTFRIDVS VITERBIENSIS chron. apud Piſtorum p. 134. Chronologi recenſiores, FVNCCIVS, ALSTEDIVS, CALVISIVS, LINCKERVS Alii. *x*) Vid. DION. HALIC. Rom. Antiq. l. 1. c. 7. & 8. LIVIVS hiſt Rom. l. 1. c. 3. *y*] SALLVSTIVS bello Catilinar. circ. init.

Digitized by Google